AAMULEHTI

N:o 214 1-p. painos N:o 36 — Tampereella sunnuntaina 17 päivänä marraskuuta — 37:s vuosikerta 1918

KONTTORI
Tampere, Kuninkaank. 30
avoinna arkip. klo 9 a. —6 i.
PUHELIMET:
Ilm.- ja tilauskonttori 1
Kirjapaino ja sitomo 3
Isännöitsijä 5 (yksit. 1 80)
Isännöitsijä tavat. varmimmin kello 9—10 ja 12—2.

TILAUSHINNAT:
6 pp. 1/2 v. 12:—, 1/4 v. 6:—, 1/12 v. 2:25
4 pp. 1/2 v. 8:75, 1/4 v. 4:40, 1/12 v. 1:50
3 pp. 1/2 v. 7:—, 1/4 v. 3:50, 1/12 v. 1:25
1 pp. 1/2 v. 3:25
Lyhin tilausaika 3 kk.
Konttori ei myönnä yksityisiä tilauksia velaksi.
Kotiin kannosta Tampereella peritään 10—20 p. kk. tilausajan pituudesta riippuen.

Vastaava ja päätoimittaja
EETU A. ALHA
Tavataan varmimmin toimituksessa klo 2—4 i. p.
Puhelin 8 (yksityisp. 1562)

ILMOITUSHINTA: 40 p:iä ennen ja 30 p:iä jälkeen tekstin sekä määrätyillä paikoilla 50 p:iä millim. Punaiset ilmoitukset 75 p:iä mm., vähintäin 75 mk. Kihla-, vihkimä- ja syntymäilmoitukset à 8 mk. Kuolinilmoitukset maksavat 30 p. mm. ja on pienin hinta 12 mk. Pienin ilmoitusmaksu on 2:50.

TOIMITUS
Tampere, Kuninkaank. 30
avoinna klo 11 a.—12 yöllä
PUHELIMET:
Toimitus 4
Päätoimittaja 8
Toimitussihteeri (yksityispuh.) 1640

Artturi Somersalo ja K:t
TAMPERE, Kauppak. 7. Puh. 1933 (joht). 1734 (toimisto). Sähköos.: Somersalo, Tampere

Pankkiiri-osasto
puh. 1733 (apul. johtaja)
ostaa ja myy arvopapereita, hankkii lainoja ja sijoittaa pääomia.

Tavara-osasto
puh. 1722
tukkukauppa koti- ja ulkomaan tavaroilla, edustaa tehtaita ja liikkeitä.

Kiinteistö-osasto
puh. 1888
välittää maa- ja kaupunkitalojen sekä huviloiden ostoa ja myyntiä.

Tampereen Vakuutuskonttori
(omist. Artturi Somersalo ja K:t) puh. 1722.
myöntää Yleisen Suomalaisen Vakuutus-Osakeyhtiön asiamiehinä Tampereella ympärist. Palo-, Tapaturma-, Meri-, Maakuljetus-, Sairaus-, Murtovarkaus-, Lasi-, Takuu-, Matkatavara-, Purje- ja Moottorivenevakuutuksia.

Kihloissa

Saimi Brandell
Maurits Mäkinen
Tampere Helsinki.

Elli Nygrén.
Ole Strömmer.
Joensuu. 22934 Tampere.

Tyyne Saarikko
Yrjö Yijälä
Jämsä. 22904

Kuolleita

✝
Surulla ilmoitan, että rakas vaimoni
Maria Hietikka
lyhyen ajan sairastettuaan nukkui kuolon uneen Tampereella tk. 15 p. 67 v. 7 kk. 21 p. vanhana. Häntä kanssani kaipaavat lapset, lastenlapset y.m. sukulaiset ja tuttavat.
Johannes Hietikko.
Nuku rauhassa äitikulta,
kaikk' tuskat loppui jo sulta.
22856

✝
Surulla ilmoitamme, että rakas äitimme
Anna Mattila
o.s. Mukkula,
synt. 25. 10. 1878 kuoli 10. 11. 1918 Orivedellä. Häntä kanssamme kaipaavat isä, äiti, 4 siskoa sekä muut sukulaiset ja tuttavat.
Lapset.
S. v. k. 205 v. 5,
22839

T. S. 1 s. 40 mm.

Myötätunnon osotuksista rakkaan vainajamme pastori
John Oskar Rautakorven
hautaustilaisuudessa, sekä kaikesta osanotosta syvään suruumme pyydämme täten lausua sydämmelliset kiitoksemme.
Vivi Rautakorpi ja lapset.

Myytävänä

1 Kultakello
(Umpinainen) kuoret 18 kar. kultaa. Hinta 650:—. 1 Doulee (Amerikkalainen) 17 kiveä. Hinta 450:— Saarikatu 1, ensi rap. vasem.
22920

Laskulomakkeita
myytävänä
Aamulehden kontorissa.

Jämsän Kansanopiston Arpajaisten

ennakkoarpojen hinta on tavallisuudesta poiketen määrätty 5 markaksi kp:leelta jotta arpojen painatus- ja lähetyskulut sekä arpajaisten hoitokustannukset vähenisivät suhteellisesti

viisinkertaisesti

ja näin säästyneet varat voitaisiin käyttää voittokokoelman kartuttamiseksi. Tästä syystä onkin voittomahdollisuus sekä lukumäärään että voittojen nimellisarvoon nähden näissä arpajaisissa ainoa laatuaan.

Arpoja on m.m vain **100,000** ja voittoina m. m. à

50,000:-, 25,000:-, 15,000:-, 10,000:-, 5,000:-,
10 kpl. á 1,000, 20 kpl. à 500, 100 kpl. à 400—100, 265 kpl. à 75—50: — ja lisäksi vähintään **3,600 kpl. à 40—20:—,** mk., joten keskimäärin
voittaa vähintään joka 25:s arpa.
Arvonta ensi joulukuun 10 p:nä.

Tampereella myyvät arpoja pääasiamies **M. Kytömaa** Satamak. 5, puh. 1621, useat kirja- ja paperikaupat, y.m. lukuisat liikkeet ja asiamiehet.
Maaseututilaajille lähetetään arpoja sekä käteismaksua että postietuantia vastaan.
Kiirehtikää!
Jämsän Kansanopiston Arpajaiset.
Helsinki, Aleksanterink. 13. Puh. 5895 ja 5031.
22930

Varatuomarit
Planting & Puha
Lakiasiaintoimisto, Tampere.
452 Kauppakatu 7. Puh. 1165 ja 91.
Suorittaa kaikkia alaan kuuluvia tehtäviä huolellisesti ja kohtuullisilla palkkioilla.

Paloheimo & K:i Pankkiiriliike
Helsinki. Aleksanterink. 44. (Pohjola). Puh. 58 75. Sähköos. Palok. Helsinki.
Ostaa ja myy osakkeita ja muita arvopapereita. Suorittaa toimeksiantoja arvopaperipörssissä.

Suomen Maatalous-Osake-Pankki
Tampere
Joroinen
Karkku
Keuru
Kuopio
Lapua
Nurmes
Oulu
Viitasaari
Maksaa talletuksista 1—4 1/2 %.
Diskonttaa vekseleitä. Myöntää lainoja, kassakreditiivejä ja konttokurantteja. oo oo oo oo oo oo
Pankkiasioita voi toimittaa kirjeellisestikin.

Lakiasiaintoimisto
Grönblad & Selander
Tampere. Kauppatori 7.
Omistajat: **Varatuomarit K. Grönblad ja J. Selander.**

Lakiasiain Osasto:
Toimittaa kaikkia lakialaan kuuluvia tehtäviä kaikissa tuomioistuimissa ja virastoissa. Puh. 6 59 ja 13 59.

Etsivä Osasto:
Johtaja: Varatuomari J. Selander, Tampereen etsivän osaston entinen päällikkö.
Ottaa selvittääkseen kaikenlaisia rikosasioita Tampereella ja maaseudulla, jota varten toimiston käytettävänä on kokeneita ja kykeneviä etsiviä. Puh. 3 14.

Kiinteimistö- ja liikeosasto:
Välittää kiinteimistöjen, arvopaperien ja liikkeiden ostoa ja myyntiä. Puh. 13 59.

Huomatkaa!
Antiikkisia huonekaluja sekä muinaiskaluja kuten **ryijyjä** ja **tinoja** ostan päivän korkeimpiin hintoihin lauvantaina ja sunnuntaina klo 1—7 ip. Matkailijakoti Emmaus huone N:o 38.
Ebba Weilin.
22711

Kokouksia

TS. 1 s. 40 mm.
Tampereen Isäntäyhdistyksen
jäseniä pyydetään hyväntahtoisesti suorittamaan jäsenmaksunsa yhdistyksen varojen hoitajalle talonomistaja A. E. Adler'ille, Läntinen puistokatu 38 22926

TS. 17/11, US., HS, Hbl., 19/11 1 s. 80 mm.
Ilmotus.
Kaikkia kapinan johdosta vahinkoa kärsimään joutuneita kehotetaan saapumaan koko maata käsittävään neuvottelukokoukseen, joka pidetään Tampereella Kaupungintalolla kuluvan marraskuun 23 pnä, alkaen klo 3 j.pp. Tähän kokoukseen, jossa tullaan neuvottelemaan kaikista kapinan aiheuttamien vaurioitten korvaamisen yhteydessä olevista kysymyksistä, pyydetään kaukaisimpiakin paikkakuntia lähettämään edustajansa.
Tampereella, marrask. 16 pnä 1918.
Tampereen seudun Kapinavahinkokomitea.
22923

Epävakaisten aikojen takia on syy itsekunkin vakuuttaa omaisuutensa murtovarkauden varalta
Yleisessä Suomalaisessa Vakuutusosakeyhtiössä
Asiamiehet Tampereella ympäristöineen:
Tampereen Vakuutuskonttori
Omistaja **Artturi Somersalo ja K:t**
Kauppakatu N:o 7. Puhelin N:o 1722.
sekä kauppiaat **Axel Engström** ja **Väinö Pahlman.**
22729 **HUOM.! Halvat ja edulliset vakuutusmaksut.**
Myöntää myös palo-, tapaturma-, kuljetus- ja merivakuutuksia.

Elintarvelautakunnan kanslia ja heinäkonttori
ovat muutetut entiselle Työväentalolle Läntinenpuistokatu 28, joista
Korttikanslia sijaitseen kolmannessa kerroksessa
Kassa- ja kirjanpito-osasto toisessa kerroksessa sekä
Heinäkonttori kolmannessa kerroksessa
ja ovat avoinna muina arkipäivinä klo 9—5 paitsi lauvantaina klo 9—4.
Tampereella marrask. 16 pnä 1918.
22929 **Tampereen kaupungin Elintarvelautakunta.**

Metsänomist. huom.!
Uuden metsäasetuksen vaatimia -- -- -- --
hakkuusuunnitelmia ja apuharvennusleimauksia
toimittaa 22931
Keski-Suomen Metsätoimisto Tampereella
Omist. U. J. Grönholm, Filos. maisteri, Metsänhoitaja, puh. 1561.

TS. 1 s. 25 mm. 2 k.
R. Y. LIITON
kokous on keskiviikkona klo 7 Taiston talolla. Tervetuloa vanhat ja uudet jäsenet. Ohjelmassa: Soittoa, laulua, runo, matkaselostus y.m. 22840

Näsijärven Osake-Oluttehtaan
Osakkaat
kutsutaan täten varsinaiseen yhtiökokoukseen, joka pidetään yhtion konttorissa Tampereella lauantaina 7 p:nä joulukuuta 1918 klo 6 ip. johtokunnan ja tilintarkastajain vaalin toimittamista varten tulevalle vuodelle.
Tampereella 16 p. marrask. 1918.
22937 **Johtokunta.**

Ilmoituksia

HOTELLI JA RAVINTOLA
KAFÉ DE PARIS
HELSINKI
suosittelee hyvin kalustettua matkustajahuoneitaan sekä upeata ravintolahuoneistoa. Pikkuhuoneita piilossa.
SOITTOA:
GALBIATIN JOUHIORKESTERI.
(SI. 10226) 22525

Puistoravintola
Soittaa Hellaan Orkesteri klo 4—5 ja 8—11 ill. 4689
A' la Carte koko päivän.

Kahvila Mokka.
Taidenäyttely
Esa Kalervo.
22826 Vapaa pääsy.

Tampereen Säästöpankki
Perustettu 1857.
Ottaa vastaan rahoja talletukselle
Korko lasketaan sisäänpanopäivästä ulosottopäivään ja lisätään pääomaan puolivuosittain.
Antaa lainoja kiinteimistö-, arvopaperi- ja henkilövakuutta vastaan.
Avoinna kaikkina arkipäivinä klo 11-2.

Juustoa
jaetaan voikorttikuponkia n:o 70 vastaan myymälässämme kauppahallissa seuraavasti:

1— 5000	maanant.	marrask.	18 pnä
5001—10000	tiist.	«	19 «
10001—15000	keskiv.	«	20 «
15001—20000	torst.	«	21 «
20001—24000	perjant.	«	22 «
24001—28000	lauvant.	«	23 «
28001—33000	maanant.	«	25 «
33001—38000	tiist.	«	26 «
38001—43000	keskiv.	«	27 «
43001—	torst.	«	28 «

Juustoa jaetaan 200 gr. henkeä kohti ja maksaa I luokan juusto 15 mk. kilo ja II luokan juusto 13 mk. kilo.
Tampereella marrask. 16 pnä 1918.
22928 **Tampereen kaupungin Elintarvelautakunta.**

Tampereen Kauppayhdistyksen

vuosimaksuja vuodelta 1918 vastaan otetaan tämän marraskuun 18 p:stä 28 p:ään saakka joka arkipäivä klo 10—5, Juho Kivisen vakuutuskonttorissa Kauppakatu 13 ja ovat vuosimaksut yhdistyksen päätöksen mukaan seuraavat: Smk. 40: — maksetaan vähint. 20,000: — mkn (67 äyrin) kunnallistaksoituksesta liikkeestä, Smk. 20:— vähint. 10,000: — mkn (34 äyrin) taksoituksesta, Smk. 10: — vähint. 6,000:— mkn (20 äyrin) taksoituksesta ja Smk. 5: — vähint. 3,000 mkn (10 äyrin) taksoituksesta liikkeestä. Kaikki muut maksavat vuosimaksua Smk. 3: —.

Yhdistyksen jäseniä ovat kaikki, jotka asianomaiselle virastolle ovat ilmoittaneet harjoittavansa täällä kauppaa tai muuta senlaatuista liikettä.

Tampereella marrask. 16 p. 1918.

E. Sandman. M. Restilä.
22884

J. C. Frenckell & Son Aktiebolag

Muutettu konttoriaika:

9—½12 ja 1—5, lauvantaisin ja juhlapäivän aattoina 9—½12 ja 1—3.

Muutotut puhelinnumerot:

60 Konttori.
427 Kaupunkienvälinen.
440 Varasto.
540 Teknillinen konttori.
567 Kontoripäällikkö J. A. Lindström.
589 Isännöitsijä, insinööri A. J. Brax.
496 „ „ yksityisasunto.
849 Johtokunnan puheenjohtaja, varatuomari Rafael von Frenckell. 22915

TS., TA., Työk. 1 s. 70 mm.

C. O. Åkerlundin Lähjarahastosta

jaetaan tätä lukuvuotta varten muutamia kouluavustuksia Tampereen kuntaan kuuluville, oppilaitosten ylemmillä luokilla oleville turvattomille poikaoppilaille. Tällaista avustusta haluavien huoltajien tulee jättää kirjallinen avustusanomus ja toivomus avustuksen suuruudesta sekä oppilaan viimeinen lukukausitodistus ennen uusi joulukuun 1 pvää lahjarahaston hoitokunnan puheenjohtajalle **pastori K. Wallenimkselle** It. puistok. 33.

22868 HOITOKUNTA.

- - MOKKA - -

Ensiluokan kahvila
Kauppatori 5, puh. 677

SOITTOA tiistaisin, torstaisin, lauantaisin ja sunnuntaisin. Gerda ja Ilmari Wenoskoski.

Palvelukseen otetaan

TS. 1 s. 17. 24/11 90 mm.

Lastenosaston hoitajattaren

toimi **Tampereen kaupungin Köyhäintalossa** julistetaan täten sairas- tai lastenhoitoon perehtyneiden henkilöiden haettavaksi. Valitun tulee astua toimeensa tulevan joulukuun alkupäivinä ja tulee hänen alistua toimimaan Ohjesääntöjen mukaan kuin myöskin mahdollisiin muutoksiin ohjesäännöissä. Palkkaetuina on 50 mk. + 85: 50 mk:n kallinnajankorotus kuukaudella ynnä täysi ylläpito. Yhden kuukauden molemminpuolinen irtisanomisaika pidätetään. Omakätiset hakemukset todistusjäljennöksineen sekä papintodistus lähetettäköön viimeistään tämän marraskuun [illegible] klo 12 osoitteella:

Tampereen Köyhäinhoitohallitus.
22888

Hengellisiä tilaisuuksia

Ruotsal. hengell. kokouksia

Kirkkosalissa Läntinenk. 24 sunnunt. 17 p. marrask. klo ½ 12 päivällä jolloin saarnaaja A. V. Rosenberg puhuu aineesta: Kristuksen tuleminen. Klo 5 ip. nuorisoesitelmä saarnaaja A. Breitholtz'ilta. Laulua kielisoitinten lisäksi. Yle[illegible] tervetuliutta! 22835

Kuunnellinen esitelmä

Käsityösenmaalla sunnuntaina klo 5 ip. «Tuhatruotinen [illegible]». Saa[illegible] [illegible]ttaa! [illegible]
22933 A. Mikkonen.

Huveja

Tampereen Teatteri

Sunnunt. Marrask. 17 p:nä
Klo ½ 4 i.p.
Alennetuin hinnoin

POHJALAISIA.

Klo 8 i.
Tavallisin hinnoin

Tuntematon naiseen

4-n. näyt. Kirj. Aleksandre Bisson. 22625

Näytäntö Kaarle Halmeen

Tampereen Teatterilla

Kaarle Halmeen 30-vuotisen taiteilija juhlan johdosta maanantaina marrask. 18 p. klo ½8 ip.

Kullervo.

Kirj. ALEKSIS KIVI.

Lippuja näytäntöp. Teatterin kassasta klo 11—2 ja 4:ltä ip. 22685

Turun Operetti Teatteri

(ent. Työväen Teatterissa)

Maanantaina marrask. 18 p. klo 8 ill.

Ainoan kerran

Mustalaisruhtinatar

(Die Csárdásfürstin)

3-näyt. operetti. Kirj. Leo Stein ja Bela Jenbach. Suom. Jalmari Finne. Säveltänyt Emmerich Kahlmán.

Nimiosassa Laulajatar Hulda Keskinen.

Pilettiä myydään Työväentalon lippumyymälässä näytäntöpäivänä klo 12 22522

Tamp. Kansan Teatteri

Sunnuntaina marrask. 17 p. klo 4 ip.
Halpahintaisena nuorisonnäytäntönä

Pikku Pyhimys.

Klo 8 illalla

Tyttöjen Alfred.

22704

Tampereen Kirjaltajayhdistys
toimii

Iltamat

Kaupungintalolla, sunnuntaina 17 p:nä marrask. klo 7 ip.

OHJELMA:

Torvisoittoa (Jääkärip. soittok).
Runo.
Kvartettilaulua.
Viulusoolo (Hra Sirén).
Torvisoittoa (Jääkäri p. soittok.)
Kvartettilaulua.
Viisuja (Hra Kaario).
Yleinen tanssi.
Loppuu klo 1 yöllä.

Lippuja ennakolta saatavissa Tuotannon, Raittiusvään ja Puistokahvilassa. Lippujen hinta 5:— veroineen. 22400

Olympia

Tänään viimeiset kerrat
Kaffrakan 2:nen sarja.

Maanantaista alkaen jännittävä ja nykyhetkinen kansanvapautta koskeva aihe.

1. 2. 3. 4.

„Rex regi rebellis"

Kuningas vallankumouksellisena. Rakkausdraama 2:ssa sarjassa ja 8:ssa osassa.

5. Paksunen passarina.
Aito amerikkalainen humoreski 2:ssa sarjassa. Pääosassa Roscoe Arbuckle.

6. Kiteytymisilmiöitä.
Mielenkiintoinen tieteellinen filmi valokuvattu ultramikroskopin avulla.

Ensi torstaista alkaen ***Kaffrakan*** 3:mas sarja.

Soittaa esitellä Tampereen Suurin Orkesteri.
22866

Ohjelmallinen Tanssiiltama
tänään **Pellavatehtaan juhlasalissa** klo 6—11. Liput 3: —.
Soittaa Torviso[illegible] [illegible]mpanja.

PETIT

Maanantaina uusi ohjelma
HUOM.! HUOM.!
Psilander-Filmi

1. Cowboy-Loardi

4-osainen rakkaus- ja seikkailudraama.

Pääosissa:
Waldemar Psilander, Clara Wieth, Oscar Stribolt ja Philip Beck.

Tapahtumapaikka: osaksi kaukaisen lännen ruohoaavikolla, osaksi »Minton Courtin» aatelistilalla Englannissa.

2. Rakkautta ja rosvoamista

Amerikkalainen pila.
22867

SCALA

Ensi-Ilta Maanantaina

Saatana ihmishahmossa

4-osainen amerikkalainen jännittävä ja huomiotaherättävä draama.

Paksunen tuulessa

Hillittömän hauska pilakuva.
Pääosassa kaikkien suosikki „Paksunen".

Huom.! Uusi ohjelma torstaina!
22727

Osoiteilmoituksia

Asianajajia Tampereella:

ASIANAJOTOIMISTOJA,
joiden omistajat kuuluvat Tampereen Asianajajain Yhdistykseen.

Ahlman & Pulkkinen. Omistajat: varatuomarit Eriksson, Solja & Backström. Kauppakatu 10. Yhdyspankin talo. Av. 9—4. Telef. 16, 1516, 744, 1790.

Grönblad & Selander, Kauppatori 7. (Palanderin talo.) Av. 9—4. Telef. 659, 1359 & 314.

Urho Jaakkola, Kirkkokatu 8 (ent. Palanderin talo). Av. 9-3. Puh. 761.

Kaarlo Launio, Säästöpankintalo, Läntinenk. 24. Av. 9—4. Puhelin 44 ja 1556.

K. O. Laitinen & Viljo Saimio, Kauppak. 7. Av. 9—3. P. 474 ja 473.

Kaapo Murros Itäinenkatu 11. Av. 9—3. Puhelin 758.

Planting & Puhz, Omist.: Varat. A. Planting, Kauppak. 7, (Tamp. Pank. tal.) Av. 9—3. P. 91 & 1165.

Procopé & Soivio, Commercen talo. Av. 9—4. Puhelin 205, 1550.

Tampereen Lakiasiaintoimisto Om. varat. Oiva Sohlberg, Kauppak. 16. Av. 9—3. P. 644 & 1004.

Sneilman & Raevuori
Kauppak. 16, klo ½ 10—3, puh. 1519

G. W. Aspelund Köyhäinasianajaja Hallituskatu 22.

Toispaikkaisia asianajajia:

K. V. Holman, Asianajotoimisto Helsinki, Aleksanterinkatu 44.

Vilho Selinheimo, lääninsihteeri, esittel. Senaat., Helsinki Konstant.k. 25, p. 1707.

Lakiasiaintoimisto Kivimäki & Tulenheimo Turku, Eerik.k. 8. Av. 9—4. P. 484 & 945.

Jaakkola & Piintilä Turku. Puh. 882 2360 9—3. Omist. Varat. **Martti E. Jaakkola** ja **T. Piintilä.**

Alfred Holmström, v. tuom., Turku, klo 9—3. Puh. 772. 1049 & 117.

Rekola & Halme Asianajotoim. Vaasa. *Otto Tanner,* Lakiasiaint. Viipurissa.

Riihimäen Lakiasiaintoimisto Riihimäki. Puh. 183. Erikoisala Torppariasiat.

Auranen & Mesterton { Lahti. Puh. 58.

Asianajajia Seinäjoella:

Aminoff & Gummerus.

Lääkäreitä:

Kaupungin- ja alueläkärit

Tri af Hällström, Kirkkok. 8, 9—11 5—6. Terv. hoitotoimistossa 1—2.

Grönholm, Itäinenk. 20, 9—11, 4—5

Moberg, Satamakatu 7. Puh. 729 11—12, ½6—7.

Nyman, Kauppat. 7, 9-11, 5-6, pyh. 9-11.

Terveyshoitotoimisto, Hämeenk. 19 10—5. Tarkastusasema 8—10.

Keuhkotautihuoltola, L. puistokatu 4, tiistaina ja perjantaina 6—7.

Kiertävät sairaanhoitajattaret tavat. varm. klo 2-4 ip. Länsipiiri **H. Passikivi,** Maariank. 4. Keskikaup. **M. Koskinen,** Länt.k. 36, Kytt. **L. Uperi,** Aleks. k. 30, Itäpiir. **A. Vihonen,** Viinik.k. 3 A.

Rokotustoim. Kunink. 36, torst. 11-12.

Ahlman, L. puist.k. 14. ½12-1. 5-½7.

Bergholm, Hämeenk. 21; 9—½11 ja 5—6. Tel. 1456.

Björkqvist, ½12—½3, nenä- korvat.

Emelens, ½9—½10, 4—5.

Tri Hoffström, Hämeenk. 27 arkip. 11—1.

Yrjö Kulovesi. Rakennuskontt. talo, Hämeenk. 23. Telef. 804. 9-11 ja 5-6.

Leimaranta Ilmarink. 7 Tammelan apteekin talo 9—11 ja 5—6 keuhkot.

Moberg, Cyrus, Satamak. 7 puh. 729 11—12 ja ½6—7.

Tri Nyman, Kauppatori 7, 9-11, 5 6, pyh. 9—11. Sisätaut., last. ja veneer.

Ora, Hermotaut. 9—10; 5—6 Mustanlahdenk. 24. Puh. 817.

Räihä R. Kauppakatu 2. klo 9—11 ja 4—5. Puh. 574.

Vikander, Anna, Koskik. 9. ½ 1—½4.

Hammaslääkäreitä:

Björn Alfthan. 11—12 ja 6—7, ½ ei keskiv. ja lauvant.

Elvi Holmlander, Verkatehtaankatu 11. 11—½1 ja 5—6. maanant. ja lauvant. 11—1. Puh. 1687.

Olga Järvinen, Aleksanterink. 20, ½ 10—11. Ei lauant. Puh. 603.

Lauri Kulkkila Rongank. 12. Klo 9—11 ja 5—6, lauv. 9—11.

Laurent, Hj., Hämeenkatu 23, ½ 10—½11. ½ 2—½ 3. Puh. 1353.

Elna Lindgren Viinikank. 20, 11-12, ja tiist., keskiv. ja perjant., sitäp. ½6—½7. Telef. 1797.

Pekka Nironen, Kunink. 19. P. 36, ½ 12—1. Ei lauvantaina.

Veli Pakkala 10—11 tiistaisin 6—½7 P. 170. Kuninkaank. 25.

Palo, Väinö, Hallitusk. 9, ½10—11, tiist. myös 5—6, ei maanant. Puh. 588.

Ada Rauvola, Kauppakatu 4. Arkipäiv. 10—11, 5—6, keskiv. ja lauvant. 10—11.

S. Tirkkonen, Läntinenk. 27 (Kymmenenmiehentalo), Klo 10—11 ja 5—½6, ei maanant. Puh. 472.

Sairaaloita ja sairaanhoitajia.

Yksityissairaala Koulukatu 8. Telef. 727.

Eläinlääkäreitä:

M. Herva, Satamak. 7 j avallank. 2 T. 1134. Klo 10-1.

Stenius, Mustanlahd k. 23, 10-12. P. 1495.

Maamittareita:

Hannes Kiehelä Vesilahti. **Puh.**

Kätilöitä:

Emmi Rautavaara, Rautatienk. 8.

Sairasvoimistelua ja Hierontaa:

E. Hymander, Kirkkok. 8, tel. 1122.

Hanna Nieminen, Satak. 7. Sähk. hier.

Tamp. Hieromalaitos Kauppak. 15. P. 548 T. Lindberg, tavat. varmim. klo 9—11 ap.

Johan Pylkäs, Peltokatu 19.

Vakuutuskonttoreja.

Pohjola Palo- ja murtovakuut. Asiamiehet Tampereella: *G. W. Osonen,* Hämeenk. 9. Puh. 530. *Emil Lyytikäinen,* Häm.k. 23. Puh. 571. *K. J. V. Dahlgrén,* Läntinen Puistok. 6.

Kullervo Tapaturmavakuutuks. Asiamiehet Tampereella: *G. W. Osonen,* Hämeenk. 9. Puh. 530. *Emil Lyytikäinen,* Häm.k. 23. Puh. 571. *K. J. V. Dahlgrén,* Läntinen Puistok. 6. *Juho Kivinen,* Kauppak. 13. Puh. 202.

G. W. Osonen Vakuutuskonttori Hämeenk. 9. P. 530.
Salama—Pohjola—Kullervo.
Konttoriaika 9—2 ja 4—6.

Suomi Keskimäinen Henkivak. yhtiö, Tampereen Haarakonttori Hämeenk. 22. Av. kello 9—11, 12—4. Puh. 92

Kaleva Vak. O.Y Tamp. kontt. Itäinenk. 11. p. 807. Av. 9-12 ja 1-4 paitsi lauv. 9-2.

Imatra Palovakuutus Oy. Juh. Kivinen, Kauppak. 13. P. 202.

Patria, Tapaturmavak. Oy Pääasiam. Fedi Procopé & C:o Kuninkaankatu 21. Puhel. 832, Rob. Witting, Arth. Laurent ja I. Stenius.

Palo- ja Henkivakuutus „SVEA" Asiam. rouva E. Selin. Telef. 126. Av. klo 10—2. Kauppatori 5, 3:s kerros.

SUOMEN KAUPUNKIEN PALOAPUYHTIÖ irtaimistoa varten. Asiamies Tampereella: *Otto Lukander.* Koskik. 7, telef. 148, konttoriaika 9—12 ja 1—5. 5, 10 ja 20 v. kuluttua 10, 25 ja 50 % alennus vuosimaksuista. 781

SAMPO, keskin. vakuutuslait. Pääasiomisto Tampereella, Itäinenk. 24. Puh. 263. **Ensimäinen Venäläinen Vakuutusyhtiö** Perustettu ***1827.***
Pääoma . . . 10,000,000 Smk.
Omat varat . . 80,000,000 „
palovakuuttaa kaikenlaista omaisuutta. Edulliset ehdot, pikainen korvaus. Pääasiamies Tampereella: **Axel Engström** Hämeenk. 7. p. 302.
Axel Andersson, Ala-Tahmela, puh. 65.
J. K. Hieta, Pispala, Mäkitie 7.
J. Salminen, Järvensivu, Turjantie 5.

Robert Witting

FENNIA Palovak. O.-y:n pääasiamies Satamakatu 7. Puh. 269.

Kiinteimistö- ja Välityskonttoreja

Artturi Somersalon Pankkiirioikeus Kiinteistöosasto Kauppakatu 7. Puhelimet: 1888. 1722, 1733 ja 1734.

PAAVO LATTU
Kiinteimistökonttori
Tampere. Puutarhakatu 16. Puhelin 1679.

EEMELI AALLON KIINTEIMISTÖKONTTORI O.Y.
Pääkontt. Helsingissä. Sivukonttorit: **Tampere:** Läntinenk. 25, Vaasassa, Seinäjoella, Lahdessa ja Kotkassa.

Itä Hämeen Asioimis- ja Kiinteimistötoimisto Läntinenk. 27. Puh. 1769.

Kunnallinen Työnväl. toim. L. puistok. 10, klo 10-3 ja lauv. 10-2, p. 484.

Rakennus- ja metsätoimistoja:

Heikki Tiitola Rakennustoimisto Selinin talo. Puhelin 813.

Keski-Suomen Metsätoimisto Tampereella. Omist. U. J. Grönblom. Puhelin 1561. Fil. maist. Mets. hoit.

Kaarlo Lindroos Läinenk. 11, Palanderin talo. Puhel. 628.

Matkailijakoteja ja tarjoiluliikkeitä:

Hälläpyörä Tamp. hauskin matkustajakoti. 25 huonetta à 3:50—14 mk. Puh. 1093.

Engströmin Konditori- ja Kahvila Läntinenkatu 25. Puhelin 194.

Kahvila, Ruokala ja Matkamieskoti Kaivokatu 36, puhelin 1458.

„Sirkka" **Kahvila & Ruokala** Puutarhak. 16.

Valokuvakauppoja:

I. Nyman VALOKUVAAMO Tulipalon hävittämänä ei liikettä toistaiseksi voida jatkaa.

Tampereen Uusi Valokuv. Atelieri Hallituskatu 22, puh. 137.

Leipuriliikkeitä:

Frans Liljeroos Leipuri & Kondit. Puut.k. 16. P. 635.

TUOTANNON
Konttori Viinikank. 21 p. 735
Kahvila Hämeenk. 3, p. 1215. ja 1754.
Leipomo & myymälä Tapionk. 7, p. 715
Leipomo Vartiotorninkatu 9, p. 1230
Myymälä Särkänk. 15, p. 394
„ Puutarhak. 29, p. 576
„ Kuninkaank. 14, p. 395.
Tuotannon talo Viinikassa p. 397.

Karja- ja hevoskaupplaita:

Osuuskunta Karja r. l. Tampere. Tehtaank. 1. Puh. 329 ja 913.
Haarakonttorit: Hämeenlinnassa, Riihimäellä, Loimaalla, Porissa, Ikaalisissa ja Toijalassa.

Makkaratehtaita:

Toiminimi J. A. Johansson. Myymälät: Häm. k. 27, p. 48. Kauppahalli 73—77, p. 797. Puutarhak. 10.

Y. Wigrén. Myymälät Tammelankatu 10, puhelin 1203. Kauppahalli N:o 51—53. Puhelin 1441.

Tehdasliikkeitä:

OSAKEYHTIÖ SAHANTERÄ
Epilä.
Postiosoite Epilä. — Puhelin 1315.

Aug. Nummelan Konepaja Moisionkatu 10, Tampere. Puh. 1312.

Juho Sandell, Vaski- ja levyseppäliike. Viinikank. 1. Puh. 140.

A. E. Pälvinen Lakki-, pelti- ja vaskisepäliike, Rautatienk. 11.

SEPPOYHTIÖ, Rauta-, vaski- ja levyseppä, Soukanl. k. 6. P. 1089.

D. A. Vaskinen, Rauta-, kupari- ja peltisepäni. Hallit. k. 13. P. 1095.

A. M. Merikanto Pinninkatu 13. Puh. 1152.

O. y. MOOTTORITOIMISTO A. B.
KONTTORI Läntinenk. 25 } Telef. 66.
KONEPAJA Puutarhak. 33 }

Tampereen Luujauhotehdas O. y. Tampere, Santalahti. Puh. 274. Ostaa eläinten luita. Valmistaa: luujauhoa ja liimaa.

A. Arvi Ahlqvist. Hallitusk. 11. Puh. 122.

S. Anttilan *Metallitehdas,* Hämeenk. 25. P. 1197.

Tamp. Paperinjalostustehdas Oy. P. 341.

Kemigrafinen Oy. Helsinki, Antink. 10. P. 5480.

L. P. Launonen Harja- ja Sivelinliike Puutarhak. 22. P. 1637.

O/Y Helsingin Leimasintehdas

Kotimaiset tuotteemme ovat parhaimmiksi tunnetut kautta maan.
Metalli-kaiverrus.
TAMPERE
Hämeenk. 27.

Akkunaverho- ja Paitatehdas O. Y. Myymälä Kauppak. 1. P. 1411. Konttori Eijanderinniemi. P. 491 ja 1861.

Halko- ja Laivauslikkeitä:

Kaarlo Kauttu
Läntinen puistokatu 6. Puhelin 1281.

Tampereen Puutavaravälitys- & Lähetysliike Osakeyhtiö
Varasto: Serinahteen Lautatarha.
Puhelimet: 1072. 699. 1564.

Mikko Silfvenius **Puutavaraliike** Läinenk. 10. Puh. 1808.

O. Y. Alfred Selin Kirkkokatu 9. Puhelimet 106, 509, 1678

Villatehtaita:

Vottilan Villatehdas Juhannuskylä. Puh. 1266 ja 1477.

Konekauppoja:

Husqvarna, Ompelukonekauppa Kauppak. 8. P. 222.

K. Mäkelä Kone- ja Kalustokauppa, Laukontori 8. Puh. 1442.

Hämeen Maanviljelijäin Kauppa Osakeyhtiö, Hämeenkatu 7. Puhelin 42 ja 1452.

Kankkija, KESKUSOSUUSLIIKE, Hämeenpohja, puh. 1026 ja 1126,

AATRA O. Y. KONEKAUPPA Puh. 370 ja 1380.

Sundman & C:o Konttoritarpeiden erikoisliike Kauppakatu 11. Puhelin 1480 ja 800

Kirjakauppoja:

Lyytikäisen Kirja- ja Paperikauppa Hämeenkatu 23. P. 571. Huom.! Suurin ja ajanmukaisin Kirjakauppa T:reella.

Elina Hjorth'in Kirja- ja Paperikauppa Kunink.k. 23. P. 939

Tampereen Kirjakauppa O. Y. Hämeenk. 27. Puhelin 1303.

A. V. Tiihonen Kuninkaank. 14. Puh. 1848.

Huonekalulikkeitä:

Tampereen Höyrypuuseppä Oy. Puhelin konttori 600. Tehdas 1603

K. K. Virtanen Pellavateht.k. 17. P. 1804.

Tampereen Puunjalostustehdas O. Y. Pohjolank. 21. P. 514.

Maalariliikkeitä:

Sulin & Ruissalo, puhelin 989.

Ruissaari & Hallinen Puh. 237 ja 816.

W. Vesterlund, Puh. 909.

Kultaseppiä:

K. A. WAHLROOS, *Kultasepänliike,* Hämeenkatu 19. Puhelin 90.

Rohdoskauppoja:

Rohdoskauppa Osakeyhtiö
Tampere. Hämeenkatu 17. Puh. 1526.

Sähkötoimistoja:

JUSSI KAVULINNA Sähköliike, Kauppak. 4. P. 886.

Sähköliike N. Sladey Hämeenkatu 14. Puh. 1815.

Tamp. Uusi Sähköliike Kauppakatu 15, p. 287.

Sähkömekaaninen Konepaja, Kauppak. 16. Puh. 848.

Tamp. Sähkötoimisto Hämeenk. 29. Puh. 889.

Erilaisia kauppoja:

Tuuloksen Veljekset. Hämeenkatu 28. Puhelin 405.

Lauri Louhivaara Satama- ja Läntisenkad. kulm. Puh. 891.

Tampereen Kahvikauppa Commersin talo. Puh. 533. Helmin talo. Puhelin 701.

Tampereen Uusi Kutomaliike. Hämeenkatu 6. Puhelin 1125.

Kivinen & K:ni { Kauppak. 13. Puhelin 294.

Tampereen Muna- ja Hedelmäkauppa. Kauppatori 7. Telef. 774.

Wm Hulkkonen Hämeenkatu 3. Puhelin 750.

TAMMERKOSKEN TUKKUKAUPPA-OSAKEYHTIÖ Kauppatori 1. Puhelimet: 339 ja 916.

Nylund & Vasenius. Kuninkaank. 28. Puh. 420.

Osala, pikkutav. kauppa, Kauppahallin talo. Puhelin 58.

K. I. Kangasniemi Puutarhak. 14. Puhelin 1070.

Fr. Björkqvist'in Vähittäiskauppa omist.: Hyninen & Kiemola Kuninkaankatu 22. Puhelin 22.

K. Seppälä Viinikank. 20. Sekatavarak. ja Myllyliike. P. 431.

J. K. Salmi, Kuninkaank. ja Satamak. kulmassa. Puh. 198.

A. V. Lehtola Kenkäkauppa Hämeenk. 29. Puhelin 505.

Tampereen Tukkuliike Osakeyhtiö. Läntinenkatu 26. Puh. 70 ja 700.

Antti Urrila Kauppahalli Puh. 1382.

Satakunnan Sekatavarakauppa. Satakunnankatu 7. Puhel. 1471.

Aug. Rasi, Sekatavarakauppa ja Myllyliike Hallitusk. 7. Puh. 811. Sekat.- ja Voikauppa Hallissa. Puh. 1057.

Puupposen Veljekset Kauppatori 5. Puh. 717.

Tampereen Osuuskauppa r. l. P. 471

Halpahintainen Kangas- ja vaatekauppa Läntinenk. 25. Puh. 1582.

Erkman & Suojanen Kuninkaankatu 22 Puh. 1001 ja 1290

Isak Hentilän Jälk. Kyllikink. 7. Puh. 1660.

K. V. Lehdon jälk. { Kaigaskauppa Pinninkatu 30. Puh. 553.

K. Aura, Ruumisarkkuliike. Kauppakatu 18. Puh. 1508.

Paavo Rusko, Ilmarinkatu n:o 6 Puhelin 1280. Kenkäkauppa, Vellamonk. 7.

Osuusliike Voima i. l.

Tampere

Konttori	Juhannuskylä 120, puh.	
Myymälöitä	Puuvillateht. k. 12	„ 441
	Juhannuskylä 120,	„ 554
	Viinikank. 21,	„ 801
	Satamak. 8,	„ 661
	Pinnink. 20,	„ 745
	Soukkak. 1,	„ 788
	Hämeenk. 17,	„ 711
	Lapin esikaup.,	„ 965

Maaseuduilla: Pispalassa, Tahmelassa, Epilässä, Siurossa, Naistenmatkalla, Pirkkalankylässä, Ylöjärven kirkolla, Mutalassa, Tottijärvellä, Lempäälässä, Teiskon Kämmenniemessä, Viitapohjassa ja Velaatassa.

Räätälliliikkeitä:

Hj. Mikkola
Läinenk. 14. puh. 262, yksityisas. 580.

T. Linnajärvi Kuninkaankatu 27. Puhelin 1144.

Koruompelu-, Liinavaate- ja Pukuneulomoja.

Maria Tallqvist Seur. Kauppak. 5. Puh. 258.

Aino Niemi, Viinikank. 32. Puh. 887.

Liinavaate- ja Pukuneulomo, Lydia Nyman, Kuninkaank, 19. Puh. 690.

Pesu- ja silityslaitoksia:

Maria Pettersson Laukontori 6, Puhelin 1155.

Pesulaitos, Hämeenk. 17. Puh. 1051.

Panttilaitoksia:

Tampereen Panttilaitos O. y. Lainauskonttori. Puutarhak. 16. Av. 10—2. Puh. 1857.

Romukauppoja:

Kyttälän Romukauppa Verkatehtaankatu 3. Puhelin 1123.

E. Heikko, Romukauppa. Verkatehtaankatu 4. Puh. 1646.

J. Th. Soisin Rauta- ja Romukauppa Puutarhak. 36. Puh. 741.

TAMPEREEN ROMUKAUPPA K. V. Ruuti, Puutarhak. 6. Puh. 668.

Tamp. Uusi Romukauppa, Pellavat. ja Kyttälänk. kulmassa. P. 1348. Kyllikinkatu 7.

TS. 3 s. vas. yläk.

Suoraan meiltä

ostatte halvimmalla Trikoota, Doffelia, Ulsteria, Surkaa ja hyvää mustaa Satiinia sekä valmiita Naisten Kappoja, Miesten ulstereita ja palttoita.

O. Pohjanheimon Vaatetusliikkeestä
Koskikatu 7. Ruuskasen talo.
22857

Tampereelta

19 17/11 18.

Leipää asevoimin.

Elintarvetoimituskunta on antanut elintarvetoimistoille määräyksen viljan pakkoluovutuksesta. Määräys sisältää käskyn ryhtyä mitä tarmokkaimpiin toimenpiteisiin viljan keräämiseksi. Viljanpidättäjät saatetaan ankarimpaan rangaistukseen. Joka ei viljaa luovuta hyvällä, siitä otetaan asevoimin.

Näin äärimmilleen on leipäkysymyksemme kärjistynyt. Hätä on aivan peloittava. Suuri osa Suomen kansaa, varsinkin kulutuskeskuksien väestö, on nälkäkuoleman partaalla. Apu voi tulla vain omasta maasta. Ja tähän hätään, kun maassa viljanpuinti vasta on loppumassa, oma apu kyllä riittää, kunhan vain vilja saadaan esille. Kaikki viljan yli-jäämä, kun omavaraistalouksille myönnetty määrä ja siemenvilja erotetaan, kuuluu valtiolle. Valtio on sen ostanut ja hinnasta, joka on enemmän kuin riittävä. Mutta tätä viljaa on luovutettu vastahakoisesti.

Se ei ole voinut johtua tilanteen tuntemattomuudesta. Maan sanomalehdet ovat päivät pääksytysten sisältäneet uutisia leivänpuutteesta ja hädän poistamiseksi vedonneet viljantuottajiin. Maanviljelijäin omat järjestöt ovat julkaisseet mitä vakavimpia kehoituksia niille, joita ne edustavat. Senaatin elintarvetoimituskunta ja elintarvetoimistot ovat seikkaperäisesti tehneet selkoa nälänhädästä ja osoittaneet pikaisen avun välttämättömäksi. Äsken koossa ollut kirkolliskokous antoi samasta asiasta julistuksen. Yksityiset maamiehet ovat myös kääntyneet tällä hädän hetkellä ammattikumppaniensa puoleen ja osoittaneet, että vain ruokavarojen tasaamisella maamies välttyy tulemasta veljensurmaajaksi.

Avunhuudoista ei siis ole ollut puutetta. Niiden kaiku on kiirinyt yli maan poikin ja pitkin. Mutta apuun ei ole riennetty sillä auliudella kun olisi pitänyt. Viivyke on tosin osittain johtunut luonnon esteistä, jotka asettivat vaikeuksia elonkorjuulle. Mutta etupäässä, se täytyy ikävyydellä merkitä, on esteenä ollut hyvän tahdon puute ja voitonhimo. Ylijäämää, siis valtion viljaa, on myyty keinotteilijoille, joten ahneus on vienyt rikollisuuteen.

Nälkä tuo kärsimyksiä, katkeruutta, kuolemaa ja kirousta. Nälkiintyneiden kesken kasvaa tyytymättömyys yhteiskuntaa uhkaavaksi vaaraksi. Oloissa, joissa nyt elämme, jolloin kumoukselliset liikkeet suuressa maailmassa kuohuvat, saattaa nälänhätä syöstä meidän maamme taasen onnettomuuteen, jonka kauhut voivat tulla viime talvisten hirmujen kaltaisiksi, ehkäpä pahemmiksikin. Emmekö ole kovista kokemuksista mitään oppineet, emmekö ymmärrä, ettei kansa, jonka suurin osa kituu nälkäkuoleman partaalla, pienemmän osan eläessä suoranaisessa yltäkylläisyydessä, pysy koossa, ei säily siinä voimassa, että se pytyy vaaroista selviytymään. Kun jo jos onnettomuus on leivän tasaamisella vältettävissä, niin on se tehtävä viivyttelemättä. Sitä vaatii yhteinen hyvä. Kun ei muu auta, niin on turvauduttava pakkotoimiin.

Hallituksen kärsivällisyys on ollut pitkä. Se on ymmärrettävissä, sillä olisi ollut onni, ettei maataviljelevää väestöä, jonka merkitys maalla on niin suuri, olisi tarvinnut pakottaa velvollisuuksiansa täyttämään ja lakia toltelemaan asevoimin. Kun siihen nyt ryhdytään, niin ottakoon johdonmukaisia, asetettakoon kaikelle tuotannolle samat säännöstelyt kuin elintarvetuotannolle, määrättäköön hinnat ja otettakoon tuotteet kauppaan pakkotoimin, jos ei muu auta.

Viimeisetkin voimat ovat ponnistettavat nälänhädän karkoittamiseksi. Jos Suomen kansa joutuu puutteen takia sekasortoon, niin me emme kykene säilyttämään itsenäisyyttämme emmekä täyttämään vartiopalvelustamme sivistyksen hyväksi itää vastaan.

Yleisiä uutisia.

Viljaa Ruotsista Suomeen.

5 milj. kg heti saatavissa.

(Aamulehden erikoistieto)

Helsingin-kirjeenvaihtajamme ilmoitti meille eilen illalla:

Ruotsin täkäläisestä lähetystöstä saatujen tietojen mukaan on Ruotsista saatavissa viljaa Suomeen 5 miljoonaa kiloa. Vilja voidaan tuoda heti maahan.

Laivoja lähetetään viljaa hakemaan.

Perunoita Ruotsista, Tanskasta ja Virosta.

ISUT ilmottaa myöhemmin

Ruotsin Helsingissä oleva lähettiläs, ministeri Vestman on ilmottanut ulkoasiaintoimituskunnalle, että Ruotsista on suostuttu antamaan Suomeen 5 milj. kiloa ruisjauhoja, jotka ovat heti saatavissa. Heti on ryhdytty toimenpiteisiin laivain lähettämiseksi hakemaan näitä jauhoja. Pari laivaa lähtee heti ja muita sitä mukaa kuin saadaan.

Niinikään on 5 laivaa perunain lastausta varten Tanskassa. Perunain mukana on kysymys saada myös viljaa.

Tuontikuntaon elintarvetoimituskunnan edustajan kanssa lähettänyt miehiä myös Viroon perunain ja muiden elintarpeiden hankkimista varten.

Viljaa- ym. ennätarpeita Amerikasta ja Englannista.

Sikäli kuin valtiollinen tilanne selkenee on hallitus varustautunut tuottamaan elintarpeita myös Euroopan ulkopuolisista maista. Kuten tunnettua toimivat ne hallituksen asiamiehet, jotka valtiollisen kysymyksen vuoksi näinä päivinä matkustivat Yhdysvaltoihin, myös viljan saamisen hyväksi. Kaiken todennäköisyyden mukaan voitanee lähimmässä tulevaisuudessa lähettää laivoja sekä Argentinaan että Yhdysvaltoihin noutamaan näistä maista ehkä saatavia elintarpeita.

Tällä viikolla lähtee elintarvetoimituskunnan puolesta hra Alex von Becker Lontooseen, josta myös on hyviä toiveita saada elintarpeita, m. m. sianlihaa, jonka saamiseksi hallitus on erikoisesti työskennellyt.

Näin ollen on tilanne elintarvealalla helpottumassa. Kuitenkaan ei ole syytä n issään tapauksessa jättäytyä huolettomuuteen viljankorjuuseen nähden kotimaassa.

Viron itsenäisyys.

Viron hallituksen vastaus Suomen hallituksen onnittelun.

Suomen hallituksen puolesta Viron uudelle hallitukselle lähettämäänsä onnittelusähkösanomaan on valtionhoitaja Svinhufvud saanut Tallinnasta eilen sähköletyn seuraavan vastauksen:

Suomen hallituksen esimiehelle Svinhufvudille.

Teidän tervehdyksenne ja onnentoivotuksenne johdosta lähettää Viron väliaikainen hallitus sydämellisen kiitoksensa ja lausuu julki sen toivomuksen, että molemmat vapautunoet veljeskansat demokraattisella pohjalla valtiollisesti järjestyneinä pian leksivät keinoja, miten niitä erottavan kahden yli rakennetaan luja silta perusteille ikuinen silta.

Pääministerinviran hoitaja Poska.

Saksalaisten joukkojen poislähtö.

Kreiwi von der Goltzin toiwomus.

Suomessa olevien saksalaisten joukkojen ylipäällikkö, kreiwi von der Goltz on SWT:n kautta ilmoittanut julkisuuden suoraanseille toiwomuksilleen:

Tietoon on tullut, että suuret joukot Suomen kansalaisia ovat mitä ystäwällisimmin ja sydämellisimmin ottaneet laajoittaa kulkia ja muistolahjoja sekä minulle että saksalaisille joukoille siinä tapauksessa, että nämä jättämä Suomen. Kaikeen siihen hätään ja niihin maisemiin olohin, jotka nykyään mahdollisesti suurta osaa Suomen kansasta, saan tämän puolesta, että meille annettu lahjat ainoastaan mitä minuun ja saksalaisiin upeereihin tulee, käytettäisiin Suomessa wallitsewan hädän lieventämiseen.

Kouluihallituksen täydentäminen.

Lokak. 2 pnä 1918 annetussa kouluhallitusta koskevassa asetuksessa säädetään, että maan kansanopetuslaitoksen opettajat ovat velvolliset kolmeksi wuodeksi kerrallaan valitsemaan edustajat kouluhallituksen kansanopetusosaston apuna toimivaan opettajaneuvostoon. Kouluhallitus on nyttemmin maan kaikkien seminaarien, kansakoulujen, kansanopistojen ja työväenopistojen johtajille lähettämässään kiertokirjeessä kehottanut näitä toimeenpanemaan oppilaitoksissa vaalioikeutettujen opettajien kesken tämän vaalin ensi joulukk. 7 pnä sekä siinä ottamaan huomioon, mitä kiertokirjeessä seuraava, kouluhallitusta koskevan asetuksen pykälät sekä opettajaneuvoston vaaleissa käytettävä suhteellinen vaalitapa lähemmin määräävät. STT.

Elävät kuvat.

Senaatti on päättänyt asettaa komitean valmistamaan ehdotusta lainsäädäntötoimenpiteiksi elävien kuvien esittämisen järjestelyä varten ja on senaatti antanut kirkollis- ja opetustoimituskunnan tehtäväksi komitean lopullisen asettamisen sekä sen jäsenten määräämisen.

Tulojen ilmoittamispakko kunnallisverotuksessa.

Toimenpiteisiin ryhdytään.

Senaatti on antanut sisäasiainministeriölle tehtäväksi laatia ehdotus laiksi pakollisesta tulojen ilmottamisesta kunnallisverotusta varten. Ehdotus tulee hallituksen esityksenä jätettäväksi eduskunnalle.

Huvivero.

Kaupunkiliiton esitys hylätty.

Sen johdosta, että hallitus esityksessään eduskunnalle ensi vuonna suoritettavasta leimaverosta ehdottaa leimamaksun kannettavaksi julkisten huvien pääsylipuista, ei kaupunkiliiton esitys, että eduskunnalle jätettäisiin ehdotus laiksi, jonka mukaan kunnat oikeutettaisiin kantamaan veroa julkisista huvitilaisuuksista, ole tällä kertaa antanut aihetta mihinkään toimenpiteeseen.

Lasten suojelus.

Komitea lainsäädännön valmistelua varten.

Senaatti on päättänyt asettaa komitean lastensuojelusta koskevan lainsäädännön valmistelua varten. Senaatin kirkollis- ja opetustoimituskunta on saanut tehtäväkseen asettaa mainitun komitean ja määrätä sen jäsenet.

Taajaväkiset maalaisyhdyskunnat.

Erityinen virkailija niitä varten senaattiin.

Senaatti on määrännyt, että aluksi kahden vuoden ajaksi on senaatin sisäasiainministeriössä asetettava väliaikainen virkailija, jonka tulee avustaa asianomaisia taajaväkisten maalaisyhdyskuntain järjestämisessä.

Valtion asutustarkoituksiin luovuttamat maatilat.

Niiden hoito siirrettävä maaherroilta asutushallitukselle.

Senaatti on asutushallituksen esityksestä päättänyt, että valtion asutustarkoituksiin luovuttamain maatilain ja lahjoituskantatilain hoito on siirrettävä maaherroilta asutushallitukselle.

Kunnallisten virkamiesten keskusjärjestö.

Turun kaupungin kunnallisten virkamiesten yhdistyksen tiedustelun johdosta on Suomen virkamiesyhdistysten keskusliitto tehnyt aloitteen keskusjärjestön perustamiseksi kunnallisia virkamiehiä varten. Asia tullee lopullisesti järjestymään Tampereella lähitulevaisuudessa pidettävässä kokouksessa.

Virkamiesten leskien ja orpojen eläkkeet.

Helsingissä marrask. 1 p:nä pidetyn lääninvirkamiesyhdistysten kokouksen esityksestä on Suomen virkamiesyhdistysten keskusliitto kääntynyt asianomaisten eläkelaitosten puoleen esityksellä virkamiesten leskien ja orpojen eläkkeitten korottamiosta.

Viljan luovutus Uudenmaan läänissä.

Elintarvetoimisto uhkaa pakkotoimenpiteillä.

Kun suurin osa Uudenmaan läänin suomalaisen elintarvetoimiston alueella olevista viljantuottajista kaikista kehoituksista huolimatta ei ole suostunut vapaaehtoisuuden tietä luovuttamaan riittävästi viljaa yleiseen kulutukseen ja kun tilanne maassa on sotaväen ja kulutuskeskuksien viljanpuutteen vuoksi muodostunut varsinkin viime päivien muuttuneiden olosuhteiden vuoksi mitä vakavimmaksi, on elintarvetoimisto senaatin määräyksestä alueensa elintarvelautakunnille ja viljantuottajille tiedoksi ja noudatettavaksi saattanut, että sen alueen kunnista on määräpäiviksi, ensi kuun puolivälijän mennessä viimeistään luovutettava elintarvetoimiston kullekin kunnalle määräämä viljamäärä uhalla, että se muuten otetaan pakkotoimenpiteillä ja niskuroitsijat saatetaan elintarvelain määräämiin ankarimpiin rangaistuksiin.

Heinien luovutus sotaväen tarpeisiin.

Myöskin virkatalot ovat luovutusvelvollisia.

Siitenkin senaatti t. k. 5 pnä on valtuuttanut elintarvetoimituskunnan velvoittamaan kunnat luovuttamaan sotaväen tarpeiksi enintään niin suuren heinämäärän, joka vastaa 2 prosenttia kunnan heinäsadosta v. 1915 maanviljelyshallituksen tilaston mukaan, ja kun elintarvetoimituskunta tämän johdosta jo on asianomaisille elintarvetoimistoille antanut tarkemmat määräykset heinien luovutusvelvollisuuden jakamisesta, luovuttamispäivästä, luovutuspaikasta sekä luovutuksen toimeenpanosta, on maatalousministeriö kehottanut maaherroja asianomaisten virkatalontarkastajain kautta virkatalojen vuokraajille väärinkäsitysten välttämiseksi ilmoittamaan, että voimassa olevain asetusten määräykset, joiden mukaan virkatalojsta heinä ei millään ehdolla saa viedä pois, eivät tässä suhteessa virkatalohin nähden ole esteenä, vaan on myöskin niistä luovutettava sotaväen tarpeisiin heiniä senaatin mainitun päätöksen mukaisesti.

Myöskin papiston virkatalojen tulee huolimatta siitä, että korsirehujen myynti niistä on ilman asianomaisten lupaa kielletty, alistua puheenaolevaan luovutusvelvollisuuteen.

— **Kanttori-urkurikunnan palkkausasia.** Suomen kirkon kanttori-urkuriyhdistys on viime aikoina käsitellyt kysymystä kanttori-urkurien palkkain uudelleen järjestämisestä. Asiaa käsiteltäessä Riihimäellä äskettäin pidetyssä mainitun yhdistyksen vuosikokouksessa päätettiin ryhtyä toimenpiteisiin esityksen tekemiseksi eduskunnalle palkkausasian uudelle kannalle järjestämiseksi ja sitä varten asetettiin komitea. Tämä komitea on nyttemmin valmistanut eduskunnalle jätettäväksi ehdotuksen eri seurakuntain palkkausasteikkoluokitukseksi sekä sen lisäksi laatinut »Ehdotuksen asetukseksi kirkkarien ja urkurien palkkoista Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa.«

Italian lehdet Ahvenanmaan kysymyksestä.

Rooma, marrask. 14 p:nä. (ISUT) Sanomalehdet käsitteleivät ahvenanmaalaisten käyntiä Tukholmassa olevien liittovaltain lähetystöjen luona tervehtien sitä myötätunnolla. Italia on valmis unohtamaan sen ymmärtämyksen puutteen, jota Ruotsin sanomalehdistö jo sodan alussa osoitti Italian kansallisille pyrkimyksille, jotka luonteeltaan ovat samanlaisia kuin Ahvenanmaan kysymyksen. Vain liittovaltain voitto on voinut taata tämän kysymyksen suotuisan ratkaisun.

Vienankarjalaisten pakolaisten lähetystö Helsingissä.

T. k. 6—9 pnä kävi karjalaisten pakolaisten kokouksessa Karjalaisissa lokak. 28 p. valittu lähetystö Suomen hallituksen useiden jäsenten, kuten valtionhoitajan, maapuheenjohtajan, ulkoasiain-, rahaasiain- ja sota-asiainministerin luona, ja jätti heille, paitsi jäljennöstä edellämainitun kokouksen pöytäkirjasta myös erityisen kirjelmän, jossa anottiin ensinnäkin karjalaisten pakolaisten avustamista ja toiseksi luvan karjalaisten aikaisemmille kotiseutujensa puhdistamisille. Pakolaisten asiasta hallitus olikin jo, Itä-Karjalan Taimituskunnan kautta, ryhtynyt toimenpiteihin ja toimenmaituksia suhteessa lupasi ottaa asian vakavaan harkintaansa.

Muutamien päivien perästä käsi sama lähetystö Englannin Helsingissä olevan konsulin luona ja jätti hänelle, paitsi kyhennystä Karjalan kokouksen pöytäkirjasta kirjelmän, jossa anotaan että Hänen Brittiläisen Majesteettinsa Hallitus ottaisi englantilaisen sotilaskuntoon ja samalla tarkoitta tulleen ajeistuksen poistamista Karjalan tiirämaan kylistä ja, jos olosuhteet paloittaat muodostamaan karjalaisia joukkoja Wienan ja Aunuksen Karjalan puhdistamiseksi niitä häviämistä moinista, ei ajettaisi näiden toiminta tostustamaan, sekä saattaisi tämän toivomuksemme myöskin Britiläisvaltakunnien hallitusten tietoon.

Wielä lähetystö jätti lähettiläälle toisen, kyhennämän kirjelmän, jossa hänen äskeisen selostuksensa johdosta Wienan tapauksista pääasiasta ilmoitettiin, etteä karjalaisten ja suomalaisten muodostaisten joukosta Wienassa ollut yhtään ainoata saksalaista ja että sinne saapuneiden wienaiden joukkojen toimesta on tehty rikeitä murhia.

Tampereelta ja läheiseudulta.

Tampereen oikeuspormestarinvaali.

Oikeusneuvosmies J. F. Talviala saanut enimmät äänet.

Eilen toimitetussa kaupungin oikeuspormestarinvaalissa sai enimmät äänet, 240 ääntä, eri ryhmien yksimielisesti ensi sijalle asettama ehdokas, oikeusneuvosmies J. F. Talviala. — Varat. Torsten Malinen sai 132 ääntä ja varatuomari Urho Jaakkola 93 ääntä.

Näistä kolmesta eniten ääniä saaneesta nimittää senaatti yhden mainittuun virkaan.

Lähinnä äänimäärässä oli varatuomari Viljo Sainio, joka sai 90 ääntä, varatuomari Kaarlo Haljala 88 äänellä, pormestari O. Ruth 46 äänellä, varatuomari Gunnar Backström ja pormestari Ano Caselius 45 äänellä sekä oikeusneuvosmies J. Sommers 43 äänellä. Hajääniä sai vielä lisäksi 6 ehdokasta.

Oikeusneuvosmiehen vaali.

Varatuomari Lauri Talvia tullut valituksi.

Eilen täällä toimitetussa raastuvanoikeuden nuoremman oikeusneuvosmiehen vaalissa sai varatuomari Lauri Talvia 245 ääntä eli melkein kaikki annetut äänet.

15,000 mkn apuraha kansakoululasten ravitsemiseksi

Kansakoululasten Ravitsemisyhdistyksen anomuksen johdosta on rahatoimikamari valtuustolle ehdottanut, että jakamatta olevista vuosien 1917 ja 1918 annisteluvoittovarosta myönnettäisiin Tampereen kansakoululasten ravitsemisyhdistykselle 15,000 markan avustuksen toimikaudeksi 1918—1919 varattomien kansakoululasten ravitsemista varten.

Pankkoja:

Pohjoismaiden Osakepankki
Tampereella
Avoinna 1/2 10—1/2 3
Lauantaisin ja kesäkuukausina 1/2 10—2.
Täydellinen pankkiliike.

Vaasan Osake-Pankki
ottaa vastaan talletuksia.
Tampereella. Kauppak. 3. Av. 1/2 10—2.

Suomen Maatalous-Osake-Pankki
Kauppatori 7. Puh. 900 ja 990.
avoinna kaikkina arkipäivinä 3.

Suomen Käsityöläis-Osakepankki
Hämeenkatu 5. Avoinna 10—3
Puhelimet 1486 ja 1453.

Tampereen Säästöpankki
avoinna kaikkina arkipäivinä klo 11—2.

Kansallis-Osake-Pankki
Tampereella.
Av. 3.

K. O. LAITINEN & VILJO SAINIO Kauppakatu 7, av. 9—3.

ASIANAJOTOIMISTO TAMPEREELLA Puhelimet { 474 Toim. ja Sainio. 473 . . . . Laitinen.

Leipäpula kaupungissamme.

Elintarvelautakunnan edustajain käynti senaatissa.

Omasta piiristä saatava tarvittava viljamäärä.

Niinkuin eilispäivän Aamulehdessä jo lyhyesti mainittiin, lähetti kaupungin elintarvelautakunta kaksi edustajaansa, kauppias S. A. Nylundin ja työnjohtaja J. K. Paavolan, Helsinkiin käymään senaatissa esittämässä kaupunkia uhkaavan elintarvepulan, ja nimenomaan leipäpulan, synnyttämää vakavaa tilannetta.

Nyttemmin ovat mainitut edustajat matkaltaan palanneet ja on hra Nylund matkan tuloksista antanut tiedustelulle seuraavat vastaukset:

Edustajat olivat käänyneet senaatin elintarvetoimituskunnan viljaosaston päällikön, tohtori Koveron puoleen, selvittäen perin pohjin, kuinka suuria vaikeuksia kaupungin elintarvelautakunnalla on ollut voitettavanaan hankkiessaan viljaa ja kuinka kaupungin koko viljavarasto matkalle lähtöpäivän aamuna oli kaiken kaikkiaan vain 5,000 kg kaurajauhoja, asukasmäärän noustessa yli 40,000 sekä että viime ja tällä viikolla ei ole voitu asukkaille jakaa täysiä annoksia. Samalla tiedusteli lähetystö viljansaantimahdollisuuksista valtion välityksellä, kun läheisestä ympäristöstä hankkiminen on osoittautunut miltei mahdottomaksi.

Vastaukseksi ilmoitettiin edustajille, että valtiolla ei ole lainkaan viljavarastoja, joita se voisi kulutuskeskuksille jakaa, ja lisäksi tuottaa sotaväenkin muonitus varsin suuria hankaluuksia ja vaikeuksia. Tämän vuoksi tulee Tampereen kaupungin toistaiseksi tulla toimeen omasta läänistä saatavalla viljalla, pitäisipä täältä vielä riittää viljaa erinäisiin maaseutukeskuksiinkin, joissa on puute ehkäpä vieläkin suurempi kuin Tampereella.

Hämeentäänin pohjoinen Elintarvetoimisto ehdottaa, että valtuusto ryhtyisi tehokkaisiin toimenpiteisiin uhkaavan vaaran torjumiseksi.

Eilen pidettyyn Hämeen läänin pohjoisen Elintarvetoimiston kokoukseen oli kutsuttu neuvottelemaan sangen kiusallisesti ja jopa suorastaan uhkaavaksi käyneen leipäpulan johdosta ei ainoastaan Elintarvelautakunnan puheenjohtajaa kauppias S. A. Nylundia, mutta myöskin valtuuston puheenjohtaja insinööri M. Lavonius ja varapuheenjohtaja pankinjohtaja Y. Pulkkinen.

Viikottain täällä tarvittavan leipäviljan määrä on noin 50,000 kiloa ja varastossa on tällähetkellä ainoastaan noin 10,000 kiloa. Tämän johdosta ovat niitä pikaisimmat ja kiireellisimmät toimenpiteet tarpeen myöskin kunnan puolelta.

Tuloksena neuvottelusta oli, että Elintarvetoimisto päätti lähettää valtuustolle kirjelmän, jossa se tekee tilanteesta selkoa ja ehdottaa, että valtuuston jäsenet mieskohtaisesti käyttäen sitä auktoriteettia ja arvonantoa, jolla he nauttivat, kääntyisivät Hämeen läänin pohjoisen Elintarvetoimiston alueella olevien kuntien elintarvelautakuntien ja asianomaisten viranomaisten puoleen pikaisen avun saamiseksi siinä erinomaisen tukalassa tilanteessa, johon leivättömät kulutuskeskukset nyt ovat joutuneet.

Kiireellisyytensä vuoksi tuli asia valtuuston valmisteluvaliokunnan pohdittavaksi aivan heti ja on sitävarten ylimääräinen valtuuston kokous kutsuttu huomiseksi koolle.

Huonekaluliikkeet.

Tehtaatija O. M. Koivunen myytyä täällä harjoittamansa huonekaluliikkeen, josta kaupasta on jo aikaisemmin mainittu, jatkaa Juho Konttinen O.Y. liikettä lisätyin varastoin samassa paikassa omalla toiminimellään.

— **Armeija.** Jääkärivänrikki J. J. E. Anttilalle, joka 12 pnä lokakuuta 1918 on saanut eron sotapalveluksesta, on suotu oikeus kantaa sotilaspukua. SVT.

— **Kotiniemen kasvatuslaitos.** Kansakoulunopettaja M. Juvonen on määrätty v. t. opettajaksi Kotiniemen kasvatuslaitokseen.

Tampereen Teknillisen Seuran

eilisessä kokouksessa astuivat toimimsa uusi puheenjohtaja, insinööri E. Liljeroos ja sihteeri ins. L. Hetenius, edellisen pitäen sisältörikkaan tulijaispuheen seuralle.

Seuran jäseniksi valittiin insinöörit Helge Kjäldman, R. Dolmpke, Rolf Vilén ja V. J. Tammelin. Sitä paitsi ilmoittautui Suomen Teknillisen Yhdistyksen jäsen insinööri Brax seuraan.

Insinööri H. Mäklin piti piirroksin valaistemansa esitelmän »deplasementin ja keskiöiden graafisesta määräämisestä laivarakennuksessa.«

»Kotimaisista polttoaineista polttomoottoreissa« piti mielenkiintoisen esitelmän insinööri Väinö Airas. Esitelmöitsijä huomautti, että kevyiden moottorikulkuneuvojen ja maatalouskoneiden käyttö kuivui polttoaineen puutteen vuoksi viime kesänä kokonaan. Olisi ajateltavissa puuspriin käyttö; sitä saadaan sulfidiselluloosatehtaiden jätelipeästä 45—50 litraa selluloosatonnia kohden, kaikkiaan vuodessa 4,5—5 miljoonaa litraa spriitä. Suunniteltujen tehtaiden valmistuttua olisi puuspriituotantona 9 miljoonaa litraa.

Vuonna 1913 tuotiin maahan 2,85 milj. kiloa bentsiinjä ja n. 36 milj. kiloa petrooliä. Moottoreihin käytettiin niistä n. 14 milj. kiloa, joten spriin määrä ei täysin riittäisi moottoreihin, varsinkin kun moottorit kuluttaisivat lämpöarvojen erojen vuoksi noin puolta enemmän spriitä kuin bentsiiniä. Sähkösytytyksiset moottorit olisivat verraten helposti muutettavat spriimoottoreiksi. Kun sprii on huonommin syttyvää kuin bentsiini, voi sitä ilman syttymisvaaraa puristustaa aina 14—15 ilmakehää, bentsiinin puristuspaineen ollessa vain 4—5 ilmakehää. Tämän voi vanhoissa koneissa korjata uuden männän asettamalla. Täten voidaan 8 litraa bentsiinjä tunnissa kuluttanut kone muuttaa 10 litraa spriitä vieväksi. Kokeessa 327 gr spriitä on vastannut 258 grammaa bentsiinjä hevosvoimaa kohden. Sprii- ja bentsiinikoneisiin pannaan jo nyt erikannet, jotka voi vaihtaa eripolttoaineita käytettäessä (Tidaholm Ruotsissa). Hajuttomana ja aivan tarkkaan palaen sprii on erinomainen autoissa y. m., vaikka väitetäänkin sen enemmän ruostuttavan koneita.

Sprii ennen sotaa lienee maksanut 20—25 penniä litra, vaan nyt on valtio sitoutunut maksamaan 3 mk., joten kuluttaja saanee maksaa 4 mk. 20 p. kiloltta. 370 grammaa hevosvoimalle maksaisi tunnilta 1 mk. 60 p. Moottoriaura kuluttaisi 10-tuntisena työpäivänä 2 miehen palkkaa mukana luettuna 400 mk.

Rauhan tultua tulee bentsiinin ja petrooliin tuonti ja hinta alentamaan puuspriin hintaa ja vähentämään kivennäisöljyjen maahan tuontia.

Spriin polttoarvo lisääntyy kivihiilistä saatavaa bentsooliä siihen sekoittaessa, vaan sitähän meillä toistaiseksi ei ole.

Toinen aine on terva. Ruotsissa on dieselkoneet sovitetut tervalle, jolka ennen koneeseen joutumista kuumennettava 60 asteeseen, vaan tervan hintakin nousi sodan alettua.

Tärpätin ja bentsoolin sekoitus kuuluu käyneen kokoilla hyvin selkin.

Karbiidista saatava asetyleenikaasu sopii moottoreihinkin, vaan sekin tulisi kalliiksi, hevosvoimalle 2 mk. 90 penniä. Tampereellahan hiljattain hra Mendelin on keksinyt laitteen, jolla karbiidta voi käyttää moottoreissa, sekä ajanutkin sellaisella autolla jonkun verran, vaan jo jättänytkin sen.

Kööpenhaminassa autokuskit panevat vaununsa katolle hevosensa, valokaasua sisältävän kumisäkin, joka aina tämän tästä on täytettävä.

Imukaasulaitokset ovat suuresti käytännössä. Ne ovat huokeita käyttää, vaan niitä ei ole tojsten koneiden vuoksi tarpeeksi hankittu. Antrasiitin sijasta niihin sodan alettua alettiin käyttää hiiltä (koivuhiiltä). Kaasupuhdistajaan oli vaan laskettava enemmän vettä. Nämä ovat olleet käytännössä koko sodan ajan. Uudemmat imukaasumoottorit saavat voimansa imurakoista halvuksista y. m. s. Ja hinta hevosvoimatuntia kohti kokeiden mukaan on saatu 16 penniä, jonka tervan saanti vähentää 4 pennin tienoille. Turpeesta saatanee piankin sopivaa ja halpaa polttoainetta. Sähkön synnyttämisessä turpeesta tullee imukaasulaitos voittamaan höyrykoneen, varsinkin kun kummankin hankintakustannukset ovat likipitäen samat.

Tervadieselimoottorit Ruotsissa muutettiin verrattain pian imukaasukoneiksi, vaan sodan jälkeen ne arvatenkin tulevat naftakäyttöneen ja kevenä laivoissa käytäntöön, kun taasen vähän raskaammat ja painavampia polttoaineita tarvitsevat imukaasukoneet soveltunevat paikallisina voimalähteinä.

Esitelmä tullee julkaistavaksi.

Sen jälkeen seuranneessa keskustelussa esitettiin, että voimakoneita tarvitseville maanviljelijöille y. m. yleisölle sopivalla tavalla selvitettäisiin polttoaineiden ja koneiden suhteita. Insinööri Airasta pyydettiin johtokunnan kera hankitsemaan tällaista selvittelytyötä.

Joulukokousta valmistamaan valittiin toimikunta, samoin neuvottelukunta seuran 25-vuotisjuhlaa varten. Viimeimainittuun valittiin insinöörit Huikarinen, Airas, Nessling ja Duchman.

Insinööri, tohtori Kaukio esitti hankittavaksi, eikö olisi syytä hankkia etenkin vanhempia aikakauskirjoja Tampereen Teknillisen Opiston ja teollisuuskoulun kirjastoon, joka siten tulisi aivan riittäväksi ja täysin tieteellisiäkin vaatimuksia vastaavaksi teknilliseksi kirjastoksi. 50—75 tuhannella markalla olisi asia, jos pian toimitaan, helposti toteutettavissa.

Samalla ehdotti ins. Kaukio seuran asettumaan etumenään puuhassa saada täkäläiselle Teknilliselle Opistolle kehitystä täysin vastaavat opetus- ja näytekokoelmat ja laitteet. Opistolle varatut n. 60 tuhatta ovat aivan riittämättömät sellaisten kokoelmain saamiseen ja valtion varoista ei nykyään ole suurtakaan avun toivoa.

Kirjastoa kannatettiin, vaan jätettiin johtokunnan valmisteltavaksi, sillä esitettiin mielipiteitä, että tehtaat mielellään kahjoittaisivat vanhoja aikakausvuosikertoja. Esitettiin selkin ehdotus, että seuran kirjastorahastosta jokin osa käytettäisiin kirjojen ostoon, jotka toistaiseksi sijoitettaisiin Teknillisen Opiston kirjastoon.

Laboratorioasiassa yhtyi seura esittämään toivomuksen, että toiminimet, jotka näistä suoranaisesti tulevat hyötymään, ottaisivat asian sydämelleen.

Oy. Hämeen-Pohjan

yhtiökokouksessa eilisiltana johti puhetta pankinjohtaja Julius Koskinen ja sihteerinä toimi johtaja Lauri Arajärvi.

Johtokuntaan valittiin vakinaisiksi jäseniksi rakennusmestari K. Tuominen ja pankinjohtaja Julius Koskinen sekä varajäseniksi rakennusmestari Heikki Tiitola ja kauppias Kustaa Heiminen. — Tilintarkastajiksi tulivat valituiksi isännöitsijä F. F. Pohjannoro ja kauppias Kalle Heiminen, varalle rehtori K. Tiitilä ja kauppias J. Kivinen.

Pöytäkirjan tarkastavat kauppias G. V. Osonen ja rehtori S. Lahdensuo.

Toiminimet.

Muutoksia kaupparekisteriin.

Tampereen Pellava- ja Rautateollisuus O. y:n puolesta on hra S. O. H. Bergen oikeutettu kirjoittamaan yhtön toiminimen jonkun toisen siihen valtuutetun henkilön kanssa.

Tampereen Osake-Pankin pääkonttorissa on niti Karin Salminen oikeutettu merkitsemään pankin toiminimen yhdessä johtokunnan jonkun jäsenen kanssa.

Tampereen Sanomain Kustannus O.-Y:n prokuraoikeus on siirretty herra J. Saanniledolle.

O.y. Tammerfors Nyheterin toiminimen kirjottavat hallituksen puheenjohtaja V. Grop ja varapuheenjohtaja O. Procopé.

K. E. Heikkilän prokuristina on hra Pekka Leskinen.

Sähkö-Mekaaninen Konepajan, omist. K. V. Arborelius, prokuristina on hra G. O. F. Johansson.

Tampereen pakkotyölaitos.

Armahduksen nojalla wapautetut.

Eilisiltaan menessä on täkäläisestä pakkotyölaitoksesta armahduksen nojalla wapautettu yhteensä 1,125 kapinallista. Jäljellä olewien wankien lukumäärä oli eilen 1,996.

Enji wiikolla tulee wielä laskettawaksi wapaaksi n. 300 wankia ja onpa jen perästä taikka armahduksen alaiset laitoksessa olleet kapinalliset, joita armahdus on koskenut, wapautetut.

Laitoksen johtajantoimi.

T. k. 15 päiwänä eroji pakkotyölaitoksen johtajan toimesta hra W. Portula. Johtajana toimii nykyään opettaja A. W. Saurampo.

Oikeudenkäynti kapinallisia kansanedustajia vastaan.

Viimeinen juttu — Anton Huotaria vastaan.

Helsingin valtiorikosoikeuden kolmas osasto käsitteli perjantaina Sörnäisten kuritushuoneessa syytettä entistä kansanedustajaa Anton Huotaria vastaan. Oikeuden puheenjohtajana toimi waratuomari R. von Hausen. Puolustusasianajajana esiintyi takitieteen kandidaatti Väinö Hakkila. — Päätöksen antamista wartenlykättiin juttu ensi maanantaihin.

Huotarin juttu on viimeinen kapinallisia kansanedustajia vastaan nostetuista oikeusjutuista.

— **Maksutonta hierontaa** ja hieronta neuvontaa annetaan Tampereen hierontalaitoksen Polyklinikassa klo 12—1 päivällä. Lähemmin ilmoitusosastossa.

Huomattava esitelmätilaisuus.

Täkäläisten naisjärjestöjen yhteinen vaalitoimikunta järjestää esitelmätilaisuuden ensi sunnuntaina t. k. 24 pnä klo 5 ip. Valtion Tyttökoululla.

Tilaisuudessa esitelmöi maisteri Laura Harmaja Kunnalliselämästä. Lisäksi on ohjelmassa kuorollaulua. Pääsymaksu on 1 mk. ja lippuja saa jo tämän viikon aikana vaalitoimikunnan jäseniltä.

Toivotaan palkkakunnan naisten lukuisasti saapuvan tähän tilaisuuteen.

— **Sotilaille** järjestää iltanvietton N. M. K. Y:s täksi illaksi kello 7 ip. Ohjelmassa on puhe, esitelmä, muistelmia jäälkäriajalta Saksassa, kuorollaulua y. m.

Muutkin nuoret miehet ovat tervetulleita.

Kirje Tampereelta.

132

Marraskuun 17 pnä 1918.

Sisällys: Kiittämättömyys. — Nälän kourissa. — Mistä nyt on kysymys. — Varokaa. — Perunapula kaupungeissa.

Kiittämättömyys on maailman palkka. Siinä ei siis ole mitään outoa. Mutta toisinaan kohoaa kiittämättömyys niin korkealle, että sitä ajatellessa päätä huimaa.

Minulla ei tässä ole tilaa syventyä vallankumousten historiaan. Erinäisissä oloissa ei päästä muuten eteenpäin, niin osoittaa kokemus. Kun hallitsija tahallisesti ja röyhkeästi rikkoo lakia tai kun muu sorto kahlehtii kansan, niin ei ole apua juuri muuten saatu kuin nousemalla vastarintaan, kumoamalla huonot olot ja avaamalla tien uuteen kehitykseen.

Mutta vielä ei ole ennen nähty sellaista ihmiötä, että hallitsija, joka on kaikkena tehnyt kansansa parhaaksi, jolle isänmaan onnellisuus [illegible] ollut korkeimpana silmämääränä ja joka on etevällä hallituksellaan nostanut kansansa henkiseen rikkauteen ja taloudelliseen vaurauteen, on kovien päivien maata ja kansaa kohdatessa saanut kokea määrätöntä kiittämättömyyttä. Että hänen on täytynyt lähteä pois siitä maasta, jonka suuruus oli hänen ansioistaan, jonka voima hänen keskittämäänsä ja järjestämäänsä isänmaansa suojaksi miltei koko maailmaa vastaan.

Lukija huomaa, että tarkoitan keisari Wilhelmiä. Hän on paennut — ajatelkaa paennut — Saksasta pieneen Hollantiin. Pyytänyt suojaa Hollannin kuningattarelta. Maailman vastikään mahtavin mies, suuren suurvallan keisari, mahtavan kansakunnan mahtava hallitsija ja sen ylpeys paossa ja pienen valtakunnan kuningattarelta suojaa hakemassa. Eikö se jo ole liikaa, katselipa asiaa miltä puolelta tahansa. Eikö silloin jo ole suuren kansan kunniakäsityksissä tapahtunut tavaton romahdus, kun sen omassa keskuudessa ei enään löydy kattoa pään päälle suurimmalle hallitsijalleen, joka kolme vuosikymmentä on valvonut tavattomalla menestyksellä maansa ja kansansa parasta. Sen käsittää, että huonon ja laittoman hallitsijan ei käy hyvin vallankumouksissa, vaikka ei sitäkään saata ihmisyyden nimessä hyväksyä, että kruununkantaja, olkoonpa hän ollut miten huono tahansa, kohtaa koston, niinkuin mikä tavallinen pahantekijä tahansa. Hallitsija on sittenkin ollut majesteetti ja hänen tilillevetonsa tulee tapahtua sen mukaisesti oikeudellisen tuomion ja arvokkaan kohtelun kautta. Kansa häpäisee itsensä, jos se ei tajua kohdella ihmisellisesti entistä hallitsijaansa, olkoonpa hän ollut ihmisenä millainen tahansa. Mitä sitten sanoakaan, kun kansa koettelemuksissa hylkää hyvän hallitsijan, vieläpä suurimman hallitsijan, mitä siellä on ollut.

Keisari Wilhelm on toistaiseksi saanut turvapaikan Hollannissa. Mutta hänen persoonastaan on jo taistelu alkanut. Hollannissa on niitä, jotka tahtovat hänet maasta pois. Sitten haluaisivat hänet haltuunsa liittolaiset ja on nostettu myös kysymys hänen luovuttamisestaan Saksan uudelle hallitukselle. Se näytelmä, joka täten on alulle pantu, on varmaan oleva maailman vastenmielisimpiä. Mutta kuinka se päättyneekin, niin on epäilemättä jälkimaailma jakava oikeutta tasapuolisesti ja valava sovittavaa hohdetta siihen traagillisuuteen, joka on keisari Wilhelmin osaksi tullut oman kansansa uskottomuuden ja vihollisten kostonhimon muodossa.

* * *

Nälkä ei enään uhkaa, se käy jo hellittämättömästi päälle. Me täällä Tampereella tunnemme sen hyökkäykset joka-ainoa. Mutta vähävaraisissa kodeissa on nälkä suorastaan kaamea vieras. Köyhäinhoidon kaitsijat ovat niissä käydes ään saaneet nähdä hätää olevan äärimmilleen asti. Epätoivoisia äitejä, alakuloisia tai raivoavia isiä ja kituvia, kalpeita lapsia.

Kaikkein säälittävimpiä ovat pikkulapset. He eivät ymmärrä hätää, he pyytälvät ruokaa ja tuskissaan koettavat äidit heidän itkuaan vaientaa jos jollakin mahdottomilla ravinnolla. Täällä on pikkulapsia, jotka ovat puutteen kourissa kiusaantuneet muodottomiksi, lapsia, joilla on vain nahka luun päällä, mutta vatsa pullistunut muodottomaksi mölkäleeksi.

Voi niitä, jotka eivät ole rientäneet apuun, vaikka heillä siihen olisi varaa ollut, voi niitä, jotka eivät ole toimineet niin paljon kuin olisivat voineet nälänhädän karkottamiseksi. Mutta vieläkin on paljon pelastettavissa, vielä ei ole näkä tehnyt nääntyneitä mielettömäksi. Nopea apu voi pelastaa kuolemasta ja kirouksesta.

Älköön sen vuoksi maalaiset hämmästykö, jos hallituksen, jonka tulee huolehtia koko kansan onnesta, kärsivällisyys on vihdoin loppunut, että se ottaa viljaa asevoimin niiltä, joilla sitä on yllin kyllin.

Kyllä totisesti siihen jo olikin aika.

* * *

Nyt ei ole aika rähistä ja riidellä kuninkuudesta tai tasavaltaisuudesta. Muusta nyt on kysymys.

Siitä että järjestys säilyy. Siitä, että laillisen yhteiskunnan perustuksia ei toistamiseen järkytetä.

Joilemme me, kun muualla kumousliike kohisee ja kuohuu, kokoa kaikki kansamme hyviä voimia yhteen isänmaata, sen lakeja, sen sivistystä, sen nuorta itsenäisyyttä varjelemaan, niin lyhyeksi tullee itsenäisen Suomen valtakunnan historia. Unelmaksi se jää.

Mutta jos me emme pysty laillista yhteiskuntaa säilyttämään ja itsenäisyyttämme suojelemaan, niin menee meiltä kaikki muukin. Menee meidän aineelliset varamme ja henkiset rikkautemme, menee kaikki se, joka meidät on tehnyt kansaksi, jolla on melko suuri sivistys ja kehitysmahdollisuudet.

Jos bolshevismi toistamiseen pääsee riehumaan, niin tekee se puhdasta jälkeä. Tuskin jää kiveä kiven väälle. Tauti on uusiutuessaan entistä kaltheampi. Samoin mielten vimma. toisella kerralla syöksee se vielä järjettömämpiin tekoihin kuin ensi kerralla.

Ensi kerralla saimme muualta apua. Ei ole sanottu onko sitä enään saatavissa. Me kyllä kyke-

Joululahjoja sotilaille.

Sotaministeri on kehoittanut maan papistoa ottamaan aloitteen joululahjain keräämiseksi sotilaille. Sisäsiaintoimituskunta taas puolestaan on maaherrojen kautta kehoittanut nimismiehiä ja poliisiviranomaisia suhtautumaan suopeasti tähän keräykseen ja sitä kaikin tavoin avustamaan. Tervetulleimpia joululahjoja ovat leipä, voi, juusto, savustettu liha, tupakka, kahvi, tee, makkara, sappua, kaikenlainen vaatetavara ja kinjallisuus.

*

Mikäli olemme kuulleet, ovat useat kaupunkimme naiset ryhtyneet ompelemaan joululahjoja sotamiehille. Toivottavaa olisi, että tämä harrastus voittaisi täällä enemmän alaa naistemme keskuudessa, sillä lahjan tarvitsijoita on siksi paljon, etteivät vähäpätöiset toimenpiteet riitä. Suljemme asian naisten lämpimään suosioon.

Tampereen Teknillinen Opisto.

Raisaus lukuvuoteen 1917—18.

Niinkuin eilen jo mainittiin, päättyi Tampereen Teknillisen Opiston lukuvuosi vasta toissapäivänä, kun tammikuun 30 p:nä keskeytynyttä kevätlukukautta päästiin jatkamaan syyskuun 2 p:nä.

Lukuvuoden aikana on ollut oppilaita toisen vuosikurssin kaikilla osastoilla, mutta ensimäisellä ja kolmannella vuosikurssilla vain huonerakennus-, kone- ja sähköosastoilla. Lisäksi toimi varsinaist. kurssien ulkopuolella iltakurssit metalli-, kutoma- ja kehruutyöläisiä sekä vänjäys- ja viimeistelyalalla toimivia varten. Varsinaisilla kursseilla on oppilaita ollut 106 ja iltakursseilla 106, yhtä. 212.

Opiston oppilaat ja kapina.

Jo syksyllä 1917 vallinneiden levottomien olojen vuoksi liittyivät melkein kaikki opiston oppilaat silloin muodostettuun Tampereen suojeluskuntaan muodostaen siinä erityisen osaston. Kun tämä osasto erittäin ahkerasti piti harjoituksia, muodostui siitä vähitellen paikkakunnan suojeluskunnan kantajoukko. Tämä herätti luonnollisesti n. s. punakaartin viham opistoa kohtaan, joka ensimäisen kerran tuli näkyviin marraskuun suurlakon aikana, jolloin punakaartilaiset marraskuun 17 p:nä ryntäsivät opistoon ja pakoittivat opettajat keskeyttämään opiston toiminnan.

Kun olot tammikuussa yhä kärjistyivät, keskeytti neljä opiston oppilasta opintonsa ja lähtivät Vöyrin sotakouluun, ja kun kapina tammikuun viimeisinä päivinä alkoi, keskeytyi opiston toiminta tammikuun 30 p:nä. Silloin lähti nimittäin noin 80 opiston oppilasta Tampereen suojeluskunnan kanssa kaupungista pyrkien pohjoiseen liittyäkseen siellä hallituksen muodostamiin joukkoihin. Mutta jo seuraavana päivänä tammikuun 31 p:nä sattui tunnettu surullinen tapaus Kangasalan Suinulan Markkulassa, jossa punakaartilaiset murhasivat muitten muassa seuraavat yhdeksän opiston oppilasta: Ilmari Akilles Oulasvinta Oulusta, Karl Eskil Adrian Polón Helsingistä, Lauri Edvard Tamministo Valkealasta, Karl Ahti Tappura Salosta T.I., Tauno Penttinen Kymistä, Bruno Ivar Karlsson Turusta, Paavo Antero Nisonen Porista, Otto Ejnari Nurmi Tynväältä ja Erik Emil Vallin Piikkiöstä. Samassa tilaisuudessa haavoittui kaksitoista opiston oppilasta ja sitäpaitsi joutui vangiksi noin neljäkymmentä. Muut pääsivät pakenemaan osaksi pohjoiseen, osaksi takaisin Tampereelle.

Sekä haavoittuneet että vangit tuotiin Tampereelle. Haavoittuneita hoidettiin Hatanpään sairaalassa, josta he vähää ennen Tampereen valloitusta pääsivät yhtymään hallituksen joukkoihin. Vangituita kuletettiin paikasta toiseen ja säilytettiin heitä Työväentalolla, Kaupungin hotellissa, Teknillisellä opistolla ja Suomalaisella yhteiskoululla, josta he Tampereen valloituksen jälkeen pääsivät vapaaksi.

Kapinaa kukistettaessa saivat surmakirkuoleman myöhemmin seuraavat opiston oppilaat: Kaarlo Mauno Friberg Ruokolahdelta, murhattiin räiskäämällä Kyröskoskella, Olavi Brofelt Kymistä, kaatui Tampereen valloituksessa huhtikuun 4 p:nä, Harry Henrik Maconi Helsingistä, haavoittui Tampereelle hyökätessä Hatanpäällä ja kuoli huhtikuun 4 p:nä, Eino O. Nurminen, haavoittui ensi kerran Suinulassa, toisen kerran Tampereelle hyökätessä, kuoli Hatanpään sairaalassa huhtikuun 18 p:nä, Urho Hanjanne Riihimäeltä, haavoittui Suinulassa, kaatui Tampereen valloituksessa huhtikuun 4 p:nä, ja Atte Valdemar Ylppö, Akaasta, haavoittui Ruovedellä ja kuoli Mäntän sotilassairaalassa maaliskuun 8 p:nä.

Teknillisen opiston entisistä oppilaista ovat vapaustaistelussa kaatuneet seuraavat: Aarne Auer Kangasalta, haavoittui Messukylässä ja kuoli Vääksyn sotilassairaalassa maaliskuun 25 p:nä, Ostkar V. Stenij Jyväskylän maaseurakunnasta, kaatui läheltä Lyllyn asemaa helmikuun 8 p:nä, Voitto Vuorinen Keuruulta, kaatui Tampereella huhtikuun 3 p:nä, Felix Dikert Vaasasta, kaatui Kämärän asemalla Karjalassa huhtikuun 24 p:nä, Niilo N. Forsell Porista, kaatui Messukylässä maaliskuun lopulla ja Paavo J. Teukku Laitilasta, kaatui Tampereen valloituksessa Kalevankankaalla maaliskuun 28 p:nä.

Vielä mainittakoon, että miltei kaikki opiston oppilaat ottivat osaa vapaustaisteluumme aina sen päättymiseen asti ja että ainoastaan yksi oppilas yhtyi kapinallisiin. Niistä opiston 22 oppilaasta, jotka keväällä 1916 lähtivät Saksaan, palasivat melkein kaikki heti kapinan alussa kotimaahan ja oli heidän osanottonsa vapaustaisteluumme sangen suuriarvoinen.

Teknillisen opiston opettajista otti ainoastaan kamr. J. K. Laurila osaa varsinaisiin taisteluihin ja haavoittui vaarallisesti Tampereen valloituksessa. Muut opettajat toimivat kaikki niissä virastoissa, jotka syntyivät Tampereen valloituksen jälkeen, ja ottivat siten välillisesti osaa kapinan kukistamiseen.

Opistorakennuksen ja laboratorioiden kärsimät vauriot.

Ennen Tampereen valloitusta koettivat punaset räjäyttää koko Teknillisen opiston rakennuksen, mutta olivat onneksi tässä kuten monessa muussakin suhteessa niin taitamattomia, että saivat ainoastaan kellarikerroksen, johon olivat asettaneet miinoja joka huoneeseen, ja vinttikerroksen palamaan. Fysikaalinen ja sähkötekniikinen laboratorio hävitettiin kokonaan ja välikatto kellari- ja ensimäisen kerroksen välillä murtui osaksi, muita tolinon ja kolmas kerros sitävastoin säilyivät miltei täydelleen. Kuitenkin päättyy kustannusarvio rakennuksen saattamiseksi alkuperäiseen kuntoon keväällisten hintojen mukaan noin 720,000 markkaan, vaikka rakennus ei ole maksanut täyttä 700,000 markkaa.

Laboratorioiden kärsimät vahingot nousevat nykyisten hintojen mukaan noin 250—300,000 mk:aan.

Opiston johto- ja opettajakunta.

Opiston johtokunnan ovat muodostaneet insinöörit J. T. Durchman (puheenjoht.), G. Bonsdorff ja A. Donner, arkkit. G. Schreck ja ins. A. H. Sohn. Sihteerinä on toiminut ins. Uno Jansson.

Vakinaisina opettajina ovat toimineet: leht. Uno Jansson (johtaja), tohtori Y. Kauko, arkkit. B. Federley, ins. P. Pero, ins. E. J. Simola, ins. V. M. J. Viljanen, ins. G. Filip Jansson sekä ylimääräisinä opettajina maist. K. Kaukovalta, maist. G. F. Janson, tri M. Ahlman, ins. Georg F. Janson, arkkit. N. Niemi ja tri Eino Kuusi sekä tuntiopettajina tri K. A. Poukka, ins. K. A. Niinikoski, ins. V. Valkola, ins. J. Hyvärinen ja arkkit. T. Paatola, assistenttina hra V. J. Varho, kutomamestarina teknikko H. Selin sekä mekanikkoina Y. A. Brander ja V. R. Klonsén.

Päästötodistuksen

saivat toissapäivänä seuraavat varsinaiset opiston oppilaat:

Huonerakennusosastolta: Eeli Heikkinen Tampereelta ja Lauri August Linnainmaa Hämeenkyröstä.

Koneosastolta: Gunnar Magnus Fogelholm Helsingistä ja Paavo Antero Poutiainen Viipurista.

Sähköosastolta: Magnus Heriberi Forss Helsingistä, Henrik Viktor Heino Tampereelta, Arvi Ilmari Stenberg Helsingistä ja Vilho Armas Israel Söderman Kurikasta.

Opiston ylimääräisistä oppilaista sai todistuksen täydellisestä kurssista koneosastolta Jaakko Joakim Mikkola Helsingistä.

Opiston kolmannen vuosikurssin ylimääräisistä oppilaista saivat todistuksen tiedoistaan niissä aineissa, joissa ovat opetusta nauttineet ja tutkinnon suorittaneet, seuraavat:

Huonerakennusosastolta: Ingrid Maria Roos Tampereelta.

Koneosastolta: Viljo Juuso Ranttila Tammelasta, Toivio Anvid Riihimäki Tampereelta ja Torsten Viktor Vesterholm Turusta.

Syyslukukaudella 1917 sai opiston päästötodistuksen sähköosastolta Vilho Juho Varho Raumalta.

Stipendirahastot.

Stipendirahastoista lahjoitettiin vuoden kuluessa oppilaille apurahoja ja kehoituspalkkioita 1,420 mk. — Rahastojen yhteissumma on nyt 23,581 mk. 13 p.

Lahjoitukset.

Kuten jo edellä on mainittu, alkaansaivat kapinalliset, joiden tarkoitus kaikesta päättäen oli tuhota Teknillinen opisto täydelleen, opistolle sangen suuria vahinkoja. Tässä suhteessa on kuitenkin suuresti lohduttanut se myötätunto, joka teollisuuden puolelta lukuvuoden aikana on tullut opiston osalle. Opisto on nimittäin saanut taivallista suuriarvoisempia lahjoituksia, joista mainittakoon seuraavat:

Aaltosen Kenkätehdas O.Y., Tampere, Smk. 5,000: — stipendirahastoksi oppilaita varten.

Hyppösen Kenkätehdas O.Y., Tampere, Smk. 3,000: — stipendirahastoksi oppilaita varten, jotka valmistuvat jalkinateollisuustekniikoiksi.

Intendentti C. P. Solitander'in perilliset, suuri kemiallinen ja metallurginen kirjasto,

Insinööri E. V. Schröder'in perilliset, suuri paperi- ja konetekniikinen kirjasto.

O.Y. Ekström'in konediike, Helsinki, hintaluetteloita ja piirustuksia.

O.Y. Lokomo, Tampere, rautanäytteitä.

Sandman & C:o, Tampere, useampia vuosikertoja ulkomaalaisia ja kotimaisia aikakauslehtiä.

— **Venäjältä on saapunut** Raudun lähellä rajan yli Wiipurin läänin entinen kuvernööri F. von Pfaler. Pidätettäessä hän ilmoitti tulleensa englantilaisten aloissa. Hänet tuodaan Wiipuriin. — S.T.T.

Vakava pyyntö kaupunginvaltuustolle.

Leivänpuute sen sanan laajimmassa merkityksessä on tällä hetkellä Tampereella liian suuri ja tuntuva jatkuakseen pidemmältä tähän suuntaan. Tilanteeseen on ehdottomasti saatava apua, saatava mitä pikemmin. Elintarpeiden järjestelystä ja jakamisesta huolta pitävät viranomaiset sekä paikalliset että osaksi ylemmätkin ovat voimattomia, vaikka ainakaan edellisiä ei tietääksemme vaivaa tahdonpuute. Yksinkertainen kansa, joka ei ymmärrä järjestelyn valkeuksia eikä kaikkien asetusten tarkoitustakaan, purkaa mieltänsä lähinnä viimeisiin jakajiin, paikalliseen elintarvelautakuntaan ja sen toimihenkilöihin. Kansan käsityskyky ei ulotu useinkaan paikallisten olojen ulkopuolelle. Kaikkein ikävintä tässä on se, että näiden kuluttajain piirissä yhdistetään ja tehdään kaikki kaupungin virastot, viranomaiset ja koko kaupungin hallitus sekä niiden mukana näitä laitoksia kannattavat ja järjestävät syyllisiksi vallitsevaan puutteeseen. Nuo henkilöt eivät näe tilanteessa muuta kuin tarkoituksellista kiusantekoa ja näläissäpitoa niiden luokkain taholta, joilla valta on. Heidän on vaikea ymmärtää, että myöskin me, niin sanotut punarit, kärsimme nykyisestä tilanteesta sekä henkisesti että ruumiillisesti siinä määrässä kuin yleensä ihminen kärsiä voi. Niin tekee verrattain suuri osa porvarillista yhteiskuntaa tällä hetkellä Tampereen kaupungissa.

Kun kuitenkin tuo yllämainittu väärä käsitys on siinä määrässä levinnyt kuin se todella on, vieläpä valistuneihinkin piireihin, pyydämme näin tavoin kääntyä suoraan Kaupunginvaltuuston puoleen tilanteen auttamiseksi ja selvittämiseksi. Tiedämme, että valtuusto mahdollisesti on kykenemätön välittömästi mitään erikoista tekemään tässä asiassa, vaan kaupungin ylimpänä hallinnollisena viranomaisena on sen velvollisuus todeta asia ja puuttua siihen kaikella arvovallallaan. Puutteenalaisille, näälkäisille kaupungin asukkaille toisi asian vakava esilleottaminen ainakin sitä lohdutusta, minkä täytetyn velvollisuudeen tunto saa aikaan. Aivan toivottomia emme myöskään ole, ettekö joihinkin keinoihinkin voitaisi ryhtyä.

Tampereella 16 p:nä marrask. 1918.

Huolestuneita kansalaisia.

Tampereen kaupungin kustannukset sotilasmajoituksesta.

Maan oman sotaväen majoittamisesta on majoituslautakunta tähän saakka kaupungin varoista maksanut liikipitäen 77,000 mk seuraavasti: upseeriston ja miehistön asuntojen sekä varastohuoneiden vuokria n. 37,000 mk, rakennus-, puhdistus- ym. töistä sekä rakennusaineista n. 32,500 mk, puista, öljystä ja valaistuksesta n. 6,400 mk ynnä sekalaisia menoja n. 1,000 mk. Tämän johdosta on lautakunta valtuustolle esittänyt hankittavaksi, olisko ja millaisista menoista valtiolta korvausta anottava sekä ehdottaa, että valtuusto ensiksi tekisi asiasta senaatille periaatteellisen tiedustelun siitä, onko toiveita saada lainkaan korvausta ja, myönteisessä tapauksessa, millaisesta majoituksesta.

Muistilista.

Hengellisiä tilaisuuksia.

Klo 9 a. suomal. joarna Alexanterin kirkossa, past. Sarvola.

Klo 9 a. suomal. joarna Johanneksen kirkossa, past. Lounasheimo.

Klo 12 p. suomal. joarna Alexanterin kirkossa, past. Lounasheimo.

Klo 12 p. suomal. joarna Johanneksen kirkossa, past. Ahonen.

Klo 12 p. ruotsal. joarna Wanhassa kirkossa, past. Holmström.

Klo ½5 ip. iltajoarna Johanneksen kirkossa, past. Sarvola.

Klo 6 i. iltajoarna Alexanterin kirkossa, past. Wallroos.

Klo 6 i. lähetyksen juhlaillama luth. ruokoushuoneella, past. Ahonen, Lounasheimo ja Sarvola.

Teatterinäytäntöjä:

Klo ½ 4 i.p. Tamp. Teatteri: „Pohjolassa".

Klo 4 i.p. Tamp. Kansan Teatteri: „Pikku Pyhimys."

Klo 8 i. Tamp. Teatteri: „Tuntematon nainen."

Klo 8 i. Tamp. Kansan Teatteri: „Tyttöjen Alfred."

— **Papisto.** Harhon kappalaisen virkaa ovat hakeneet Halsuan kirkkoherra A. Kivelä, Iniön kirkkoherra A. Oksanen, Suomenniemen v. t. kappalainen E. V. Saraimo, Lempäälän v. t. kirkkoherra K. A. von Essen, Rauman toinen kappalainen K. Kallio, Vanajan v. t. kappalainen H. A. Soila, Suodenniemen v. t. kirkkoherra H. V. Maja ja Uudenkirkon papistonapulainen M. M. Heliövaara.

Tampereen Kirjapaino-Osakeyhtiön

(Aamulehden) varsinainen yhtiökokous pidettiin eilen tuomari J. Koskisen johtaessa kokouksessa puhetta.

Johtokunnan vakinaisiksi jäseniksi valittiin uudelleen eroamisvuorossa olleet tohtori K. Jaakkola ja kauppias Kustaa Helminen sekä varajäseniksi samoin uudelleen opettaja T. Ikonen ja agronoomi K. R. Häkkinen.

Vakinaisiksi tilintarkastajiksi valittiin opettaja A. Järvenpää ja rahastonhoitaja W. Tuomola sekä näiden varamiehiksi maisteri Wilho Osonen ja konttoristi Teuvo Walanne.

Kaupunginvaltuuston kokouksessa

ensi tiistaina klo 6 ip. on seuraava esityslistelo:

1:o. Valmisteluvaliokunnan esitys erään Teatteriravintolan käyttämisestä majoitustarkoituksiin esitetyn laskun johdosta.

2:o. Kunnan virkailijain eläkekassaa koskevan kysymyksen jatkokäsittely.

3:o. Valmisteluvaliokunnan esitys Naistöiden Keskustoimiston kiertokirjeen johdosta.

4:o. Kulkutautisairaalan päivämaksun korottamiskysymyksen jatkokäsittely.

5:o. Rahatoimikamarin esitys Poikain Ammattikoulun johtokunnan oikeuttamisesta käyttämään koulun rinnakkaisluokkaa varten varatun määrärahan kirjay. m. avustuksen antamiseen koulun oppilaille.

6:o. Valmisteluvaliokunnan esitys Kansakoulujen Johtokunnan kirjelmän johdosta, joka koskee sanotun johtokunnan täytevaalia.

7:o. Valmisteluvaliokunnan esitys v. t. asuntotarkastajan paikkion korottamisesta.

8:o. Köyhäinhoidon vuoden 1917 toimintakertomus.

9:o. Kaupungin omistamalla maalla Messukylän pitäjässä asuvien henkilöiden sairashuonemaksujen alentamista koskevan kysymyksen jatkokäsittely.

10:o. Valmisteluvaliokunnan esitys määrärahan myöntämisestä uusien sairasvaunujen hankkimiseen.

11:o. Valmisteluvaliokunnan esitys »Köyhäintalon« nimen muuttamisesta »Kunnalliskodiksi.«

12:o. Valmisteluvaliokunnan esitys Messukylän suojeluskunnan Rantaperkiön osaston tekemästä, alkoisopetuksen järjestämistä paikkakunnalle tarkoittavasta anomuksesta.

13:o. Valmisteluvaliokunnan esitys Messukylän suojeluskun-

---

nemme yksinkin vaarat voittamaan. Omin voimin järjestyksen ylläpitämään ja sisäisen kiihotuksen tukahduttamaan, jos vain ymmärrämme koota saman lipun ympärille kaikki ne kansalaiset, jotka näkevät laillisen yhteiskunnan säilymisessä ja itsenäisyyden turvaamisessa pelastuksen ja kansallisen sekä valtiollisen olemassa olon ensi ehdon. Siis rivit kokoon!

* * *

Varokaa varkaita! Tietooni on tullut, että viime aikoina on alkanut alustoissa, etehisissä ja vinneillä hiiviskellä varkaita. Aamusin on löydetty kellarien ovet murrettuina, tai lukot rikottuina eli avattuina varkaiden omilla avaimilla.

Halutuinta saalista ovat vaatteet ja ruokatarpeet. Näälänhätä lienee osallinen ruokatavarain varkauteen. Mutta kun meillä täällä kaikilla on kova puute, niin ei riitä jakaa varkaille. Kun lukot eivät näy mitään merkitsevän varkaiden tiellä, ei auttane muu kuin asettaa yövartijoita. Hukkaan ihan tässä joudutaan, jos viimeisetkin hengenpitimet katoavat varkaiden kitaan. Olkaa siis varuillanne ja pitäkää silmänne auki ja mukkukaa herkin korvin. Nuo varkaat, jotka talojen alustoissa koluavat, eivät liene kaukaa. Kotivaras on pahin kaikista ja siksi sopii sanoa myös jotain samassa talossa asuvaa pitkäkyntistä.

* * *

Tuntuu melkein naurettavalta, että tälläkertaa voidaan havaita pulaa semmoisesta ravintoaineesta kuin perunat ovat siitä huolimatta, että niistä maassa saatiin niin runsas sato, ettei viljelijöillä tahdo olla paikkoja tavaran säilyttämiseksi. Mutta siitä huolimatta ei perunoita kulutuskeskuksissa ja sotaväellä ole läheskään riittämiin asti. Se pula, joka perunoista on, on keinotekoista. Vaikka Suomessa saataisi perunoita vielä kymmenen kertaa enemmän kuin tänä vuonna ja tilanne yleensä olisi nykyisen kaltainen, ei asia paranisi vähääkään niinkauan kun järjestelyssä on sellaisia tahdittomuuksia olemassa kuin nyt on laita. Kun perunoiden rajahinnoittelu on järjestetty siten, että niiden kuljetuksesta tuleva korvaus ei saa olla viittä markkaa suurempi olipa kuljetusmatka lyhempi taikka pitempi, on tämä perin vaikeasti ymmärrettävä asia. Kun viljelyspaikka sattuu olemaan paikassa, josta ei ole ulospääsyä rautateitse tai vesitse ja matkaa kertyy kaupunkiin 5 à 6 peninkulmaa, joka on hevosella kulettava, ei viljelyspalkaksi lehtoa kohti jää kuin 10 à 15 mk. senjälkeen kun rahti on otettu päältä pois. Kenenkä ihmisen tällaisissa oloissa kannattaa vetää perunoitaan penikulmien päähän moisesta maksusta. Jos parannusta asiaan toivotaan on se alettava oikeasta päästä, tai sitten, joka myöskin on mahdollista ja kenties paras-kin keino, kaupunkiyhdyskunnat pitävät itse huolen tavaran kuljetuksesta, jolloin maanviljelijä saa rajahinnan määräämän maksun tavarastaan, nim. 30 mk. hehtolitralta tuotantopaikalla, joka hinta onkin täysin kohtuullinen. Perunojen hankinta maalla ei tuottane pahojakaan vaikeuksia kun asia tarmolla hoidetaan.

Mikä estäisi esim. Tampereen elintarveviranomaisia hankkimasta ympäriltä olevien laajojen vesistöjen varsilta perunoita sopivien lastauspaikkojen läheisyyteen, joihin ennakolta määrättyihin aikoihin perunavarastoja kootaan ja ojista ne esim. proomuilla kuljetetaan määräpaikkaansa. Kuulemani mukaan on täkäläinen elintarvelautakunta jonkunverran näin perunoita hankkinutkin mutta tämä on ollut aivan liian pientä toubua siihen tavattomaan pulaan katsoen, joka täälläkin jo nyt vallitsee perunoista, puhumattakaan talviajasta, jolloin asia tietenkin yhä kiristyy.

Nyt niin kauan kun vedet ovat vielä auki olisi perunoita saatava kaupunkiin runsaat varastot ennen kun kuljetusvaikeudet kylmien tullen lisääntyvät. Jos elintarvelautakunta ei voi hankkia riittävästi sopivia säilytyspaikkoja, jaettakoon perunat sellaisille kuluttajille, joilla ei itsellään ole ollut perunoita kasvamassa. Suurien perunamäärien säilyttäminen yhdessä tai muutamissa harvoissa paikoissa onkin, tänä talvena vaikankin, uskallettua mätänemisvaaran tähden. Ainakaan perunasta ei tulevana talvena saisi olla puutetta kaikkien muiden pulien ja puutteiden lisäksi.

Aatu.

nan Rantaperkiön osaston tekemästä, sähkövalaistuksen johtamista Rantaperkiöön tarkoittavasta anomuksesta.

14:o. Rahatoimikamarin esitys palkankorotuksen myöntämisestä Köyhäintalon lisäosaston hoitajattarelle neiti Aino Backmanille.

15:o. Rahatoimikamarin esitys Tampereen Verkatehtaan omistajien tonttien n:o 3 ja 10 XII kaupungin osassa järjestelystä Hatanpään valtatietä varten.

16:o. Lausunnonanto Vienäjän alamaisen kauppias Kustaa Adolf Koskisen anomuksesta päästä perheineen Suomen kansalaiseksi.

17:o. Raha-asiainvaliokunnan ja Rahatoimikamarin esitys otettavaksi päätetyn pitkäaikaista lainaa koskevan kysymyksen järjestämisestä.

18:o. Rahatoimikamarin esitys Tampereen Suojeluskunnan anomuksien johdosta saada 300,000 markkaa jalkineiden ostoa varten suojeluskunnalle.

19:o. Rahatoimikamarin esitys lisämäärärahan myöntämisestä Hatanpäällä sijaitsevan tilapäisen sairaalan ylläpitoon.

20:o. Rahatoimikamarin esitys kaupinan ajaisesta taloudellisesta toiminnasta kaupungin laitoksissa.

21:o. Rahatoimikamarin esitys Tammerfors Linne & Jernmanufaktur A. B:n omistaman tontin n:o 1/IX rajajärjestelystä.

Lähetyksen syysjuhla

Tampereella alkoi eilen illalla Luth. Rukoushuoneessa. Juhla jatkuu tänään. Naamujumalanpalveluksista ja Johanneksen kirkon ilmaisaarnasta puhuivat Lähetysseuran lähetelmät puhujat. Illalla klo 6 on Luth. Rukoushuoneessa juhlaikatsaus, jonne pääsy on vapaa. Siinä puhuvat samat puhujat, paskorit Ahonen, Lounasheimo ja Sawola.

Maanantaina jatkuu juhla samassa paikassa klo 10 ap., jolloin ensin ulkolähetyksen jälkeen pidetään Tampereen seudun lähetyspiirin vuosikokous ja jatketaan juhlaa hengellisillä puheilla. Illalla on klo 7 päättäjäisiksi Johanneksen kirkossa, jossa saarnaavat pastorit Ahonen ja Sawola ja kirkkokuoro laulaa. Juhlan aikana on saatavana Suomen Lähetysseuran kustannamaa kirjallisuutta. Vastaanotetaan vuosimaksuja ja lähetyksen säästölaatikoita. Tampereen kaiskansa pitää [illegible] tilaisuuden muistissaan.

— **Tuomarit.** Valasan hovioikeus on vapauttanut Jyväskylän tuomiokunnan tuomari A. Vichmannin Keuruun y. m. pitäjän varsinaisten syyskäräjän toimittamisesta määräten varatuomari P. A. Lundin toimittamaan Keuruun käräjät.

Suojeluskuntatarkastaja.

Keski-Suomen suojeluskuntain piiriesikunta on ottanut suojeluskuntien tarkastajaksi opettaja Martti Pihkalan.

Satakunnan nälkämaat.

Läänin maaherra ehdottaa laajoja suonkuivaus- ja jokien perkauslöitä Pohjois-Satakunnassa.

Wallinneiden ohjeen wuoksi wasta äskeen maanmuinessa wuosittaisessa jaon w:ta 1917 tehee Turun ja Porin läänin maaherra, everstiluutnantti K. J. M. Collan kuusiotoista ehdotuksia Satakunnan nälkämaiden, s. o. Kankaanpään, Honkajoen, Karvian ja Parkanon pitäjän maanwiljelysolojen parantamiseksi.

Maaherra huomauttaa aluksi siitä tunnetusta tosiseikasta, että tästä läänistä, joka on ensimäinen maanwiljelyslääneistä, wiime wuosina on wieläkin suuria miljamääriä toijsin, miljanpuutetta käsiwoin läänehin ja kuluruuskeskuksiin. Siitä huolimatta on Pohjois-Satakunnassa kuntia, jotka omalla miljallaan eivät woi normaaliwuosinakaan tulla toimeen kuin tammik. 1 päiwään, tai korkeintaan maaliskuun 1 päiwään.

Syyt maanwiljelysolojen huonouteen.

Pääsyistä siihen, että näiden pitäjäkuntain maanwiljelysolot ovat niin huonolla kannalla, wastaisin otaksua sitä, että ne ovat niin etäällä kulutuskeskuksista sekä parommista liike- ja kulkuneuwoista sekä että pohjoisempi kylmempi ilmanalakin osaltaan waikuttaa asiaan. Tämä ei maaherran mielestä kuitenkaan ole päätekijä, waan ovat syyt etsittäwät kokonaan toisaalta.

Asutuksen laajuus nälkämaan kunnissa on pienempi kuin muualla. Minkä on Kankaalla tuskin 8 henkeä neliökilometriä kohden ja Parkanossa tuskin 7. Hallapitäjien Siikaisten, Kankaanpään, Honkajoen, Karvian ja Parkanon keskimäärä on 9,4 henkilöä neliökilometrillä, kun esim. Noormarkun, Ahlaisten ja Merikarvian keskimäärä on 18,0 ja Jämijärwen, Ikaalisten, Wiljakkalan, Hämeenkyrön, Laviian, Suodenniemen ja Mouhijärwen keskiarwo 15,9. Yksiosuus ei siis woi olla syynä ukoa tuodun wiihan tarpeeseen.

Wiljelty maa werrattuna koko pinta-alaan on nälkämaa-alueella pieni, sillä muussa osassa Satakuntaa ja Pohjanmaalla se on noin 50 pros. suuremmi.

Wuoden 1912 metsätilaston mukaan omistaa waltio Kankaanpäässä n. 19 pros., Honkajoella n. 25 pros., Karwialla n. 41 pros. ja Parkanossa n. 64 pros. koko pinta-alasta. Suurimmaan puolet waltion omistamista alueista, eli n. 53,000 ha, on korpia, rämeitä, soita ja hyllymaita, sekä samalla jo nykyään n. 3,000 ha wiljeltyä ja wiljelyskelpoista maata, jota heti woisi ryhtyä ahuttelmaan.

Wäestö kärsii suuresti mainituista waltion suomaista, sillä nykyisessä tilassaan ne lewittäwät ympäriltänsä wain hallaa ja waikeuttawat yksityisten wiljelijäin maanhuiwusyrityksiä.

Maanwiljelys, joka ennen pyysi kowaperäisillä tienoilla, kaskien ja muiden raiwausten paikoilla, siirtyy nykyään yhä alawammille maille. Maanwiljelijät rupeawat raiwaamaan suomaitaan ja kuiwattamaan niitä. Nyt kuitenkin suurten soiden ja rämeiden keskiosat usein kuuluwat waltiolle, joten sen omistaman korpeen rahlasuon ympäri wähitellen muodostuu yksityisten raiwaamia suowiljelyksiä. Waltion suolla wesi walun reunamaille ja waiwaa siellä olewia wiljelyksiä, joiden omistajat wähäwaraisina eivät kykene kuiwaamaan waltion suota, joka yhä waan kasuaa, yhä enemmän sotaan ympärillä olewia maita ja lewittäen ympäriltänsä hallaa. Kukaan ei juuri uskalla ruweta maata wiljelemään suuremmassa määrässä kuin mitä tullakin nykyään on maata muokattuna, waikkakin wiljelyskelpoisia maata löytyy suuret määrät.

Pohjois-Satakunnassa olisi sitäpaitsi suuret alat wiljelyskelpoisia soita, joissa myös hywiä turwepehku- ja polttoturwesoita. Jos wesi näistä poistettaisiin, saataisiin niistä käyttökelpoisia wiljelys- ja turwepehkusoita, samalla kun halla saataisiin häwiämään laajoilta alueilta.

Kuiwattawat ja perattawat suot y. m.

Maaherra mainitsee sitte seuraawat allamainituissa pitäjissä olewat suot y. m. alueet, jotka olisi joko kuiwattawa, tai niiden wedenpintaa alennettawa:

Pomarkussa: Isosuo eli Kruununneiwa, jonka pinta-ala on n. 1,000 ha, ja joka wain wähässä määrin olisi wiljelystarkoituksiin sopiwa;

Kankaanpässä: Korwaluoman kedas ja n. s. Alhonkedas, joiden molempien kuiwattamisen kautta saataisiin halla poistettua werwaltain laajoilta wiljelysalueilta ja uusille wiljelyksille awautuisi mahdollisuuksia;

Honkajoella: Nykäsjoki ja Möykkyluoma, Kodesjoki, jonka rantamilla on 100 ha niittyä, jolle tulwawesi nousee, sekä Pukawanjärwi ja n. s. Isokeidas;

Karwialla: Karwianjoki kaiwaharaoineen olisi perkausta warten tutkittawa;

Parkanossa woitaisiin saattaa wiljelyskuntoon n.k. Laiwaneiwa, Koiwulammen seutu, Sarkin neiwa ja Siikoneiwa, jotka kaikki kuuluwat kruunulle.

Kun ottaa huomioon, että nässä mainituissa kunnissa on tawattoman paljon tilatoma wäestöä, joka kowin karpaa omia maapalstoja wiljeltäwäksen, niin on suoraastaan wäärin, että suuret waltion omistamat maa-alueet ovat kokonaan käyttökelwottomia, kuitaen wuosittain aimoastaan summattomia wahinkoja yksityisille, huomauttaa maaherra lertomuksessaan, lisäten ettei kruunu hänen bietäässeen ole koskaan ryhtynyt wäestöä auttamaan.

Maaherran loppulausunto.

Näistä y.m. yistä maaherra lopuksi esittää:

että hallitus wakawasti kiinnittäisi huomionsa Kankaanpään, Honkajoen, Karwian, Parkanon ja Siikaisten kuntien maanwiljelysoloihin;

että hallitus tätä warten jo ensi kesän aluessa, myöntäen Suomen suonwiljelysyhdistykselle tarpeellisia waroja, sen kautta tutkituttaisi yllämainittujen kuntain suomaat riippumatta niiden omistusoikeudesta, wiljelyskelpoisuutta, metsänkasuua, polttoturwe- ja turwepehkukelpoisuutta silmällä pitäen, sekä jokaisesta suuremmasta suosta walmistuttaisi wiljelysjuurnuitelman;

että hallitus, myöntäen tarwittawat waroat, määräisi ammattimiehen tekemään tarwittawat wedenlaskusuunnitelmat, sekä laatimaan kustannusarwiot;

että näissä paikoissa waltion omistamalla maalla, missä jo nyt käy mahdollisesti, wilpymättä ryhdytäisiin asutustoimenpiteisiin;

että sitä myöten kuin kuiwattamisen kautta uudiswiljelys käy mahdollisesti, hallitus ryhtyisi asuttamaan runlasluku-ista paikallista irtolaiswäestöä, sekä

että tutkimusta huolehimaan asetettaisiin kolmimiehinen komitea, joka lähemmin tutustuttuaan olosuhteisiin ja tutkimusten perusteella tehtyään suunnitelman, alistaisi sen hallituksen hywäksyttäwäksi ja heti hywäksyttyä ryhtyisi sitä toteuttamaan.

Myöskin Huittisten suot tutkittawa.

Kun Huittisten laajasti asutussa kunnassa on wielä tawattoman paljon tilatonta wäestöä, ja huomioon ottaen, että siellä sijaitsewat kruunulle kuuluwat Ronkasuo, Lauhasuo, Kiettareen suot, Korkiasuo ja Isosuo woitaisiin hywin laskupaikkojen taita helposti kuiwattaa, niin olisi maaherran mielestä näihinkin seikoihin kiinnitettäwä eriko sempaa huomiota. Tämän wuoksi maaherra samassa yhteydessä esittää että samalle komitealle, jonka tehtäwäksi annetaan Pohjois-Satakunnan suomaiden tutkiminen, annettaisiin myös tehtäwäksi tutkia hyödynkyksessä olewat Huittisten pitäjässä olewat kruunun suot sekä mahdollisesti laatia niiden wiljelykselle saattamisesta myös suunnitelma ja kustannusarwio.

Maaseudun toiminimet.

Ilmoituksia kaupparekisteriin.

Kansallis-Osake-Pankki, Vammalanhaarakonttorissa on tapahtunut seuraawat muutokset: Konttorin esimies Oskari Kunnas on siirtynyt toiseen toimeen pankissa, Ilmari Vallinkoski on walittu esimieheksi samaan konttoriin, ja Hellen Toivonen on waltuutettu yhdessä johtokunnan jonkun jäsenen tai sanotun haarakonttorin toimikunnan jäsenen kanssa samassa konttorissa allekirjoittamaan pankin toiminimen.

Tampereen Osake-Pankki-Nokian haarakonttori. Oikeutetut haarakonttorin puolesta kirjoittamaan toiminimen ovat: O. D. Nurminen, Juho H. Stenholm, Emil Koiwuranta, Herman Laurila, Eino Böök, Kalle Nuotio, Artturi Lintanen, Kalle Rekola ja Pietari Väisänen. — Virtain haarakonttorissa on rouwa Aino Salminen oikeutettu yhdessä joko konttorin esimiehen tai toimikunn. jonkun jäsenen tai pääjohtokunnan jonkun jäsenen kanssa merkitsemään pankin toiminimen. Oikeutetut haarakonttorin puolesta kirjoittamaan toiminimen ovat: Urho Ludwig Kukkonen, J. H. Pulkki, J. V. Sysimetsä, Kaappo Waskuu, Ansheim Sipilä, Toivo A. Peltomäki ja Justus Pirttiniemi. — Keuruun haarakonttorissa on Saimi Raithalme oikeutettu merkitsemään pankin toiminimen yhdessä konttorin johtajan tahi wahwojien tahi muiden siihen oikeutettujen kanssa.

Suomen Maatalous-Osake-Pankin Keuruun haarakonttorissa on toimikunnan kahdella jäsenellä yhteisesti tai yhdellä yhdessä waltuutetun Lauha Ahorannan kanssa oikeus merkitä pankin toiminimi Kouruun konttorissa.

Osakeyhtiö Mätäs, Pirkkalan pitäjä. Yhtiön hallitukseen on walittu Axel Planting, joka myös on yhtiön toim. joht. sekä Volter Aschanin tilalle Lisi Holtt. Prokuristi: Axel Planting.

Wiippulan Vene- ja Ajokalutehdas Osakeyhtiö Wiippulan pitäjä. Yhtiön hallitukseen on walittu Rantalan sijaan J. V. Rantahalme.

Kolhon Höyrysaha O.-Y:n hallitukseen on walittu hrat Gösta Serlachius, Toivo Anttonen ja Rafael Forss.

Uudet miljoonaliikkeet.

Keuruun Osuuskauppa on lokakuun aikana sivuuttanut miljoonan myynnin, sillä kuun waihteessa oli kaupan myyntimäärä Smk 1,009,876: 80.

Smk 1,009,876: 10.

Keuruun osuuskauppa r.l. myynti oli lokakuun wiimeisenä päiwänä Smk 1,040,039: 80.

Mouhijärven kunnankokouksessa

ellan käsiteltiin seuraawia asioita:

Yhteiseen kunnankokouksen Suodenniemelle waliitiin edustajiksi K. Toijanen, E. Paatwola, F. Kinnari, T. Kukka ja A. Wännä ynnä waralle J. Hoppi, J. Soini ja A. Niittilä.

Punaisten elintarwehäwityksistä johtuneet asiat päätettiin jätää jälkeen, muuten paitsi että haetaan ulos aimoastaan se wiljamäärä, minkä punaisten yösiämästä wiljosta ullokuntalaiset ovat saaneet.

Uothalan kansakoulun saunarakennuksen laittaminen jätettiin koulun johtokunnan asiaksi.

Kuntaan otettaman maanwiljelysneuwojan waalisäännön jätettiin siksi kunnes maatalousseura wielä on antanut asiasta lausunnon.

Walittiin teollisuustarkastajaksi kuntaan tehtailija K. Salomaana.

Pohjois-Satakunnan kansanopiston awustusyhtyö jätettiin joulukuun kokouksen.

Ruoveden kunnan Säästöpankin isännistön kokouksessa

eilen walittiin paikkakunnalta poismuuttaneen toht. V. Horelin tilalle isännistöön rovasti L. H. Durchman.

Kuluvan wuoden tilejä tarkastamaan walittiin nti Toini Palmu.

Hallituksesta erovuorossa olewakinaisina ja heidän waramiehenään insin. L. Särkkä.

Hallituksessa erovuoroissa olewat jäsenet herrastuom. E. Kangaspeska ja past. G. Väinönheimo wakinaisina ja wälskäri K. R. Häkkinen waramiehenä walittiin kaikki uudelleen.

Uuden säästöpankkilain edellyttämiä muutoksia säästöpankin sääntöihin ehdottamaan walittiin komitea, johon tulivat agr. K. R. Häkkinen, pastori G. Väinönheimo ja kaupp. Manu Lahonen.

AAMULEHTI
ilmestyy tänään 12-sivuisena.

Armeijasta eronneille jääkäreille.

Mitkä lienewätkään olleet ne syyt, jotka ovat pakottaneet useimmat jääkärien ottamaan eron armeijasta, kuinka tärkeät heille itselleen ovatkin ne toimintakaaret, joille he nyt ovat antautuneet, siitä huolimatta on entisten jääkäriein yksiä edelleenkin oltawa mukana jiinä työssä, johon he terran koko sydämensä innolla antautuiwat.

Jääkärien welwoll suudet eiwätwielä ole loppuneet. Ne tehtäwät, jotka he "renrainaajina itselleen omaksuiwat, eiwät wielä ole loppuunsuoritetut. Kun „Kuninkaallinen Preussilainen Jääkärisotaelijoona N:o 27" saapui Waasaan 25 pnä helmik., jilloin saattoi katsoa sen historian ensimäisen ajan loppuneen. Mutta silloin alkoi samalla toinen osa, yhtä tärkeä ellei tärkeämpikin.

Suomen kansa on asettanut welwollisuuksia jääkäriein harteille ja Suomen kansa waatii jääkäreiltä myös welwollisuuksiensa täyttämistä. Eiwätkä nekään, jotka nyt ovat saaneet oron armeijasta, ole näistä welwollisuuksista wapautuneet. Heidän on yhä edelleen näytettäwä, että he ovat jääkäreitä waikkoinwat enää kansalaisen wiljeä taskia.

Koko maailma on haisaamuksien tilassa. Koko maailman yli wieriä bolshewismin lawiini ennustaen werilöyllyjä, wösöjä ja miellitwaltaa. Kansat asetetaan oikeuskäsitteen eteen. Waltioiden tulewaisuudet hoijuwat. Se, mitä tähän saakka on rakennettu, se uhkaa kukistua jorollaisiksi handaton rakentajat alleen.

Ja meidän maamme seisoo yhä etuwartiona bolshewismin joukkoja wastaan. Yhden hyökkäyksen se torjui, toista se odottaa.

Isänmaa on waarassa. Yhä uhkaawampia pilwiä nimesty taiwaalle. Wihollinen warustautuu uudelleen riistäätäkseen meiltä jen, minkä me wasta loppuneen sodan werellä olemme ostaneet. Meiltä kyystään uutta uhrautuwaisuutta, uutta kamppailua, uusia ponnistuksia isänmaamme hywäksi. Jokainoan Suomen kansalaisen on jälleen käsi sydämellä annettawa wastaus kysymykseen: Oletko wolmis uhraamaan kaiken, jos waaditaan oman henkesikin isänmaasi hywäksi?

Tämä kysymys koskee kaikkia, koko Suomen kansaa. Mutta ennen kaikkea on armeijasta eronneidn jääkäriein se kuuluwa. Heidän wastauksensa on epäilemätä wolmis, mutta miten he parhaiten jatkuwasti woiwat näytää olewansa jääkäreitä, siitä jonkaa olla epäiletoisuutta.

Ympäri maata perustetaan uusiksi suojeluskuntia. Niiden tehtäwänä tulee ensi siinassa olemaan rauhan ja järjestyksen ylläpitäminen omalla paikkakunnillaan, sekä, jos asiat niin waatiwat, taisteluaata uhkaawaa wihollista wastaan. Mikä tuki maan wakituisella armeijalla tulee suojeluskunnista olemaan, sen saattaa jokainen käsittää. Siksi on suojeluskunnat saatawa tarwollaiseen, järjestyneeseen toimintaan.

Tässä on entisten jääkäriein toimiala. Kolmiwuotisen ankaran koulun käyneinä omaawat he epäilemätä kyvyn, jota tässä tärkeässä tehtäwässä waaditaan. Ja tähän yöhön woiwat he antautua huolimatta niistä yistä, olimpa ne mitä tahansa, jotka ovat pakottaneet heidät eroamaan wakituisesta armeijasta.

Suojeluskunnat ovat wapaehtoisina laitoksina kansan omen mielestä tärkeässä. Ne eri tehtäwät, jotka niiden harteille näinä ristiriitojen aikoina laskeetaan, ovat mominaiset ja tärkeä. Itse kansan itsensä elämän turwaajina ja armeijan tukena tukeriot ne tarjoamaan maalle ja kansalle tällisarwoista apuaan. — Armeijasta eronneille jääkäreille tulee toiminta näissä olemaan yhtä kunniakas kuin se on wakituisessa armeijassa.

Jääkäreitä.

Pyydetään muita lehtiä ottamaan yllärolewa palstoilleen.

— **Oulun „suojamuuri" häwitetään.** Kuten tunnettua [illegible] aikoinaan Ruotsalaaren juoksuhautoja ja wallituksia warustautuessaan odotettua wihollista wastaan. Läänimaritehtö Ilmari Lauriksen tiedusteluun saadaanko nämä „warustukset" nyt häwitää, on yleisikunta wastannut myöntäwästi. Näinollen tulewat siis Oulun „suojamuurit" poistettawiksi ja Ruotsalaari menettää tärkeän „strategisen" merkityksensä.

Maailmankieltä oppimaan!

K. J. Saarinen.

Gramatiko.

I.

Alfabeto.

L' alfabeto di Ido konsistas ek 5 vokali: *a, e, i, o, u;* 21 konsonanti: *b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, w, x, y, z;* e 2 digrami: *ch, sh.*

Pronunco.

Omna litero e digramo reprezentas sempre la sama sono.

La vokali pronuncesas quale en la Finna linguo.

au ed *eu* esas diftongi, en qui *u* ed *e* portas la acento (quale en la Finna linguo). Exemple: *audas, feudo, tauro, neutra.*

Pri la pronunco di la konsonanti on remarkez lo sequanta:

b pronuncesas quale en la Sueda linguo e devas bone distingesar de la litero *p*. Lektez laute ed atenceme: *pako, Bako; palo, balo; paro, baro, pero, bero.*

c = ts. Exemple: *paco, dece, dicas, celo, ca, cifro.*

d devas distingesar de la konsonanto *t*. Lektez laute ed atenceme: *tano, Dano; tarto, dardo; teo, deo; tu, du.*

g sempre quale en la Sueda vorto *gata*. Exemple: *ganso, pagas, gento, gibo, longe* (*n* e *g* separate). *g* devas bone distingesar de la konsonanto *k*. Lektez atenceme: *kanto, ganto; kapo, gapo; kaso, gaso; kasto, gasto; kesto, gesto; piko, pigo.*

j pronuncesas quale en la Franca vorto *journal* Exemple: *jorno, ja, jeras, jermo, jeo, Judo, jupo, justa, jemas.*

q aparas nur en la sonokombinuro *qu*, qua pronuncesas preske quale *kv* (precize quale en la Germana vorto *Quelle*). Exemple: *qua, quar, qui* (l' acento sur la vokali *a, i*).

w pronuncesas quale en la Angla vorto *well*. Exemple: *westo, wisto, wato.*

x = *ks*. Exemple: *taxo, laxa, luxo, maxim.*

y = *la* Finna konsonanto *j*. Exemple: *yaro, yakto, yen, yuna, yes.*

z pronuncesas quale en la Franca vorto *zinc*, en la Angla vorto *zeal* e quale *s* en la Germana vorto *sagen*. Exemple: *zero, zinko, zumas.*

ch quale en la Angla vorto *child* ed en la Hispana vorto *muchacho* e quale *tj* en la Sueda vorto *tjäna*. Exemple: *chamo, chipa, chera, chasas.*

sh quale en la Angla vorto *she*, quale *ch* en la Franca vorto *chemin* e quale *sch* en la Germana vorto *schar*. Exemple: *fisho, shalo, shildo, shirmas, shokus.*

(Käännös.)

Kielioppia.

I.

Kirjaimisto.

Idon kirjaimistoon kuuluu 5 ääntiötä: *a, e, i, o, u;* 21 keraketta: *b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, y, z;* sekä 2 kaksoiskirjainta *ch, sh.*

Ääntäminen.

Jokainen kirjain ja kaksoiskirjain merkitsee aina samaa äännettä.

Ääntiöt äännetään kuten suomenkielessä.

au ja *eu* ovat kaksoisääntiöitä, joissa *a* ja *e* ovat korolliset (kuten suomenkielessäkin). Esimerkiksi: *audas* kuulee, *feudo* lääni-tys, *tauro* sonni, *neutra* suuvuton.

Kerakkeiden ääntämisessä huomattakoon seuraavaa:

b äännetään kuten ruotsinkielessä ja on tarkoin eroitettava *p*-kerakkeesta. Lue ääneen tarkasti: *pako*, kääry, *Bako* Bakkus; *palo* kalpea (henkilö), *balo* kemut; *paro* pari, *baro* salpaus; *pero* pääri, *bero* marja.

c = *ts*. Esimerkiksi: *paco* rauha, *dece* soveliaasti, *dicas* sanoo, *celo* piiloitus, *ca* tämä, *cifro* numero.

d on eroitettava *t*-konsonantista. Lue ääneen ja tarkasti: *tano* (nahkurin) parkki, *Dano* tanskalainen; *tarto* torttu, *dardo* piikki; *teo* tee, *deo* jumala; *tu* sinä, *du*, kaksi.

g aina kuten ruotsalaisessa sanassa *gata*. Esimerkiksi: *ganso* hanhi, *gento* heimo, *gibo* kyttyrä, *longe* (*n* ja *g* eroitettuina) kauan. *g* on tarkoin eroitettava *k*-konsonantista. Lue huolellisesti: *kanto* laulu, *ganto* käsine; *kapo* pää, *gapo* ammotus; *kaso* kassa, *gaso* kaasu; *kasto* yhteiskuntaluokka, *gasto* wieras; *kesto* kirstu, *gesto* viittoma; *piko* pisto, *pigo* harakka.

j äännetään kuten ranskalaisessa sanassa *journal*. Esimerkiksi: *jorno* päivä, *ja* jo, *jeras* isännöitsee, *jermo* itu, *jeo* närhi, *Judo* juutalainen, *jupo* hame, *jemas* voihkii.

q esiintyy ainoastaan äänneyhtymässä *qu*, joka äännetään melkein kuin *kv* (aivan kuin saksalaisessa sanassa *Quelle*). Esimerkiksi: *qua* joka, *quar* neljä, *qui* jotka (korko ääntiöillä *a, i*).

w äännetään kuten englantilaisessa sanassa *well*. Esim.: *westo* länsi, *wisto* vistipeli, *wato* watti.

x = *ks*. Esim.: *taxo* taksa, *laxa* vetelä, *luxo* ylellisyys, *maxim* enimmän.

y = suomalaisen kerake *j*. Esim.: *yaro* vuosi, *yakto* huvipursi, *yen* kas tässä, *yuna* nuori, *yes* kyllä.

z äännetään kuten ranskalaisessa sanassa *zinc*, englantilaisessa sanassa *zeal* ja kuten *s* saksalaisessa sanassa *sagen*. Esim.: *zero* nolla, *zinko* sinkki, *zumas* surisee.

ch kutes englantilaisessa sanassa *child* ja espanjalaisessa sanassa *muchacho* ja kuten *tj* ruotsalaisessa sanassa *tjäna*. Esim.: *chamo* vuorivuohi, *chipa* halpa, *chera* kallis, *chasas* metsästää.

sh kuten englantilaisessa sanassa *she*, kuten *ch* ranskalaisessa sanassa *chemin* ja kuten *sch* saksalaisessa sanassa *schar*. Esim.: *fisho* kala, *shalo* isovaate, *shildo* kilpi, *shirmas* varjoaa, *shokus* loukkaisi.

Ei tuomitsemaan — mutta kyllä tuomioksi.

»Ei Jumala lähettänyt Poikaansa maailmaan sitä varten, että hän maailmaa tuomitsisi, vaan että maailma hänen kauttansa pelastuisi» (Joh. 3: 17). Näin todistaa itsestänsä, lähetyksestänsä ja tehtävästänsä Jumalan Poika Jeesus Kristus, joten tämä todistus on varmasti oikea ja luotettava. Keskustelussaan Nikodemuksen kanssa sai Vapahtajamme selittää totuutta etsivälle ihmiselle Jumalan pelastussuunnitelman langenneen ihmissuvun palauttamiseksi niihin lapsenoikeuksiin, jotka kavalan vihollisen viettely ja petos oli saanut ihmisen hylljäämään. Synti oli tuottanut langenneelle ihmiselle tuomion ja rangaistuksen eli synnin luonnollisen seurauksen, eron Jumalasta, joka on kuolema, koska yksin Jumala on elämän lähde ja synti on eroittanut ihmisen tästä elämän lähteestä. »Mutta» — sanoo Vapahtajamme Nikodemukselle ja samalla kaikille, jotka ihmisen nimeä kantavat — »niin Jumala on rakastanut maailmaa, että hän antoi ainokaisen poikansa, jotta kuka ikinä häneen uskoo, se ei hukkuisi, vaan saisi ijankaikkisen elämän.» Jeesus Kristus on siis tullut maailmaan tuomaan ja tarjoomaan pelastusta, palauttamaan jälleen lapsenoikeuksiin ne, jotka nämä oikeutensa olivat ja ovat menettäneet, ijtämään elämän lähteen, Jumalan, yhteyteen ne, jotka hänestä olivat ja ovat eronneet ja niin tulleet kuolleiksi, hukkuneet. Jotka siis täydellä todella tuntevat onnettomuutensa, sen onnettomuuden, minkä ero Jumalasta on heille tuottanut ja tuottaa ja jotka ovat kokeneet, ettei heillä olle eikä voi olla mitään muuta apua, kuin ottaa armolahjana nöyrästi vastaan se pelastus, jonka Jumalan Pojassansa meille armolahjana tarjoo, eli usko häneen, Jumalan Poikaan, jonka Jumala on meidän Vapahtajaksemme antanut, ne tulevat pelastetuiksi kuolemasta, hukkumasta ja saavat ijankaikkisen elämän.

Jeesus Kristus on ratkaisevasti otettava pelastajana vastaan tahi hylljättävä. Näin hän on tullut tuomioksi maalmaan ja maailmalle. Erittäinkin semmoisina onnettomina luopumuksen aikoina, joita olemme eläneet ja joita juuri nyt elämme, on hän tuomioksi jokaiselle, vaatii selvää ratkaisua jokaiselta: oletko hänen puolellansa tahi häntä vastaan. Ja niin ovat nämä samalla kovia tuomion aikoja, meidän nykyinen aikamme niin kova, ettei tämän vertaista historia tiedä, varsinkaan tämän laajuuteen nähden. Vanhurskas Jumala on laskenut hänestä luopuneet ja Vapahtajan hylljänneet suuret kansajoukot oman kurjan, raivostuneen ja villiytyneen luontonsa valtaan. Niin on meidän maassamme samoin kuin muuallakin nyt nähtävämä ja koettavana sellaista hävityksen kauhistusta, josta Vapahtajamme puhuu päivämme evankeliumitekstissä. Jeesus Kristus, maailmaa pelastamaan lähetetty Vapahtaja, on hylljättynä. Pelastajana tullut kauhistavaksi tuomioksi sekä kansoille että yksityisille tämän Jumalan vanhurskaan, järkähtämättömän oikeusperusohjeen mukaisesti: mitä suurimmat ja kallhimmat armolahjat hylljätään ja jaloin maahan tallataan, mitä pyhimmät totuudet pilkkaa rienataan, sitä kauhistavammaksi käy hävityksen kauhistus. Niinpä nyt juuri kansat ja yksityiset, jotka Jumalan ja Jeesuksen Kristuksen evankeliumi on kohottanut ja kasvattanut korkeimpaan ihmisarvoon, onneen ja vapauteen, huokaavat ja nääntyvät kärsimyksissään hävityksen kauhujen alaisina, yhtä kurjina, ehkäpä kurjempinakin kuin ne, jotka eivät ole evankeliumin vapauttavaa, kohottavaa sanaa vielä kuulleetkaan.

Kun meillä nyt siis on näin suuri ahdistus, niin paetkaamme mekin Vapahtajamme kehoituksen mukaan, tarpeen tullessa maallisia etujamme ja omaamme uhratenkin, vuorille, sen suuren Pelastajan luokse, jonka armollinen Jumalamme meille pyhässä sanassansa ilmoittaa ja tarjoo. Sillä mitään muuta pelastusta ei ole eikä tule. Lohdutuksekseemme kuulemme Vapahtajaltamme, että valittujen tähden tämä kauhea ahdistuksen, vaivan ja kärsimysten aika lyhennetään. Ja niin lohdutukseksemme tiedämme, että suuren luopumuksen rinnalla ja sen kasvaessa valittujenkin, ratkaisunsa tehneiden ja tekevienkin luku lisääntyy, nuorten ja vanhempienkin keskuudessa. Toivomme, rukoilemme ja uskomme sen tähden, että rakas Taivaallinen Isämme näiden valittujen tähden meitä armahtaa, meidän ahdistuksemme kauheata aikaa ja kärsimyksiämme lyhentää. Varokaamme vaan väärjä kristuksia, väärjä profeettoja, jotka meitä ja kansaamme tahtovat harhaan johtaa ja ovat jo johtaneet, ja käykäämme sen ainoan Kristuksen luo, joka Jumalan pyhässä ilmoitetussa sanassa tavataan! Ja johtakaamme uudella hartaudella ja innolla kaikkia, joiden kanssa tekemisiin tulemme, Hänen luokiensa. Tästä seuraa ja riippuu pelastuksemme sekä yksityisinä että kansana.

H. N.

Hevoshoidon

edistämistä ja hevosjalostushöhn walmomista warten waltion polwellisiksen otettawien niiden kantakirjatonsulentin wirkoa owat hakeneet: 1:sää piirissä, joka käsittää Uudenmaan sekä Turun ja Porin läänit, konsulentta Onni Schärlund ja eläinlääket. kand. Ukko Lindqwist; 2:ssa piirissä, jolla käsittää Hämeen läänin ja Itä-Hämeen maanwiljelysseuran alueeseen kuuluwat osat Mikkelin läänistä ynnä Keski-Suomen maanwiljelysseuran alueen Waasan läänistä, hewosholdonneuwoja U. S. Jaatinen, agron. E. Sihwola ja eläinlääket. kand. U. Lindqwist.

Lähellä ja kaukaa.

Pakinaa hallituskysymyksestä ja uusista vaaleista.

Suuret maailmanmullistokset tapahtumat, joista jokainen päivä tuo mukanaan yhä uusia tietoja, koskewat sangen läheltä myöskin meidän nuorta waltakuntaamme. Meidän ulkopolittinen asemamme on joutunut taikka joutumassa siihen asteeseen, joka saattaa olla maan ja kansan tulewaisuudelle sangen kohtalokas ja ratkaiseva. Tällaisen tärkeän ratkaisun kynnyksellä on wälttämätöntä, että me sisäisissäkin asioissamme asaamme asettua sille yhtymielisyyden ja keskoisen sowinnollisuuden kannalle, joka ainan emme woi toiwoa woimakasta esiintymistä ulospäin silloin, kun meidän kansainwälistä asemaamme ratkaistaan. Tässä on pohjimmainen syy myöskin siihen, että meillä nykyhän on astunut päiwäjärjestyksen kysymykset hallituksen uudistamisesta kokoomusaatteen pohjalla sekä uusien eduskuntawaalien toimittamisesta lähitulewaisuudessa.

Eilispäiwän Aamulehdessä on jo osoitettu, kuinka suuressa kiitollisuuden welassa me olemme nykyiselle hallituksellemme, joka elettyinä raskaina ja waiherikkaina aikoina on niin kunniakkaasti johtanut maamme ja kansamme kohtaloita. Meillä on ollut hallitus, jota parempaa me tuskin olisimme woineet toiwoa. Se ei pienimmälläkään tawalla ole poikennut parlamentaarisuuden waatimuksista, waan on kaikessa nojautunut eduskuntaan, s. o. sen enemmistöön. Hallituksen politiikka on siis saman täydessä merkityksessä ollut eduskunnan politiikkaa. Minkään muun lainen hallitus ei siis meillä olisi woinut olla mahdollinenkaan. Tämä on myönnetty suoraan niidenkin taholla, jotka nyt wiime aikoina ja päiwinä owat katsoneet ajan ja hetken työnen muuttaa äänilaisen suhtautumisensaan hallitukseen ja ryhmyksiään sitä osalli moittiwiin ja itsekkäin keinoin kaatamaan. Mutta muu kuin tunnustus ei aikaisemmin ole ollut mahdollistakaan, koska hallitus on koettanut ottaa warteen kaikkien mahdollisuuksien mukaan myöskin niitä toiwomuksia, jotka sen ryhmistön wastustajien eli eduskunnan wähemmistön taholta on sille esitetty ja kuulutu.

Mutta kun, kuten sanottu, äänestäjäkansalla taholla on wiime aikoina niin juurestu muuttunut — wanhimpien kosbee tämä hallituksen ulkopolittiikka ja nimenomaan maalaisliittolaisten oppositionia tässä suhteessa — on sen tuoksi syytä muistuttaa räikeimmästä epäjohdonmukaisuudesta heidän arwostelussaan, ottamalla tämän todistukseksi mainitun ryhmän johtajan kansanedustaja Santeri Alkion — saman miehen, joka äsken pidetyssä tasawaltalaisten kokouksessa, missä moitteet hallitusta wastaan ja waatimukset sen pikaisesta eroamisesta suuremmaan kuitaamsa puhetjwat, saitti eräi riuku — lausunnosta elokuun 7 päiwänä pidetyssä eduskunnan istunnossa. Hän lausui silloin eduskuntaselostuksen mukaan seuraawaa: Mutta siinä (ulkopolittisessa) suhteessa pyydämme yrkästi ja selwästi, olkoon mitään erimielisyyttä selittää, että Suomen ulkopolittikan euloe hallitusmuotokistasta huolimatta kukka tähdessä sopusoinnussa Saksan kanssa ja ettei tässä politiikassa tarwitsisi edes epäilläkä uusien suhteiden ilmestymistä heti, kaisanne asian luonnolliselle kehityksellä pawaaksi, että nykyinen hallitus jatkaa epäilemättä waikeata tehtäwäänsä", mihin kaikkeen tasawaltalaiset saman kokousselostuksen mukaan huusiwat „Hywä" ja palkitsiwat eläkkyksen kättentaputuksin. Tasawaltalaisella taholla on siis, laiksia sen harjoittamasta oppositionista huolimatta, annettu hallituksen noudattamalle ulkopolitiikalle mitä täydellisin tunnustus ja samalla suoranainen kehotus pysyä paikoillaan. Hallituksen alas-huutajat owat siis aikaisemmin itsekin antaneet hallitukselle ja sen noudattamalle politiikalle siwellistä tukea ja welwoitusta hoidella maan asioita parhaansa mukaan.

Se siitä.

Ohl:n kertoman mukaan waatiwat tasawaltalaiset kokoomushallituksessa ei enempää eikä wähempää kuin — enemmistöä. Jätän tällä kerralla syrjään tämän waatimuksen arwostelun, mikäli se koskee sen „kohtuullisuutta" ja missä määrin tähän „sowinnon nimessä" on muiden aristuttawa. Mutta minä en malta olla huomauttamatta, että äskettäin, kun eduskunnan enemmistö koetti taiwuttaa wähemmistöä osoittamaan ulospäin asian tärkeyden waatimaa yksimielisyyttä, se leimattiin „epäisänmaallisuudeksi painostuksesti". Kun nyt eduskunnan wähemmistön taholta waadittaan enemmistöä hallituksessa, on se wähintään terroria. Enkä minä woi olla kysymättä, onko parlamentaarisuuden waatimusten mukaista, että maalla on hallitus, joka nojautuu sen wähemmistön kanaan ja pysyy pystyssä wain enemmistön lojaalisuuden wuoksi?

Jos siis niissä neuwotteluissa, jotka on hallituksen yhteisestämme käyty, tasawaltalaisten waatimus enemmistön saamisesta uudessa kokoomushallituksessa tulee hywäksyttyä, osoittaa se totta sisaan eduskunnan monarkistisen enemmistön taholta isänmaallisuutta, joka on enemmän kuin arwoituksen tapaista.

Mitä siitten uusiin eduskuntawaaleihin tulee, on tämä asia myös ollut käsitellyn alaisena sekä hallituksessa että eri ryhmien wälisissä neuwotteluissa ja owat ne johtaneet siihen lopputulokseen, että uudet waalit toimitetaan ensi helmi- tahi maaliskuussa.

Kun nykyinen eduskunta kipinan jälkeen kokoontui, oliwat kaikki yhtä mieltä siitä, että se oli — waajaluturisuudestaan huolimatta — oikeutettu päättämään kansan nimessä ja sen puolesta. Eikä toisin woinut ollakaan, sillä oliwathan ne eduskunnan jäsenet, joiden paikat oliwat tyhjinä, tehneet itsensä syypäiksi taikka osallisiksi waltiopetokseen ja maankaualluksen. Mutta siitä hetkestä alkaen, kun selwisi eduskunnan enemmistön olewan hallitusmuotokysymyksessä kuningaswallan kannalla, on wähemmistöön joutuneiden tasawaltalaisten taholta lakkamatta kuulunut waatimuksia uusien waalien toimittamisesta, jopa wäitöksiä siitäkin, että eduskunta muka ei olisi ollut oikeutettukaan asiata päättämään.

Tähän saakka ei noille waatimuksille uusien waalien toimittamisesta ole woitu antaa merkityksä sen wuoksi, että olewat olot owat tehneet niiden toimittamisen mitä suurimmassa määrässä epäsuotawaksi. Eihän wielätkään ole ennätetty loppuun selwittää sosialististen kansanedustajain osallisuutta tapahtuneen, eikä wielä ole woitu saattaa lopullisen ratkaisuun muiden kapinaan osallisten äänioikeuskysymystä. Näiden seikkojen tulee olla selwitetyt ennen, kuin uusiin waaleihin käydään. Mutta tiksi owat hawaittoman epäwakaiset sekä ulko- että sisäpolittiset olosuhteet tehneet mahdottomaksi waalion toimittamisen. Ulkomailla on saatu yhtämittaa nähdä, kuinka wakawan tilanteen edessä ollessa waalit sangen usein lykätään, ja sama on ollut asian laita meidänkin maassamme. Sisäisesti taasen ei wielä tähän mennessä ole woitu päästä sellaiseen järjestyksen ja rauhallisuuden wakiinnumisen tilaan, että waalit olisi woitu toimittaa, kosta niiden mukanaan tuoma kiihoitus olisi jälleen saattanut koitua waltiolle ja yhteiskunnalle wasin waaralliseksi, waikkapa ne muista syistä olisikin woitu toimittaa.

Nyt on asian laita kuitenkin toisin. Ulkopolittinen tilanne alkaa olla selkenen, eikä kolo kansakuntamme olemassaolo saattaa joutua kyseenalaiseksi. Silloin on wissaan sisäpolitiikan kannalta wälttämätöntä, että annetaan kansalle tilaisuus saada äänensä kuuluwille uusien eduskuntawaalien kautta ennemminkin, kuin koossaolewan eduskunnan waltuuskausi päättyy. Tältä kannalta, ja huomioonottaen ne seikat, että sosialististen kansanedustajain jutut ja kapinallisten äänioikeuskysymys jo silloin woidaan toiwoa olewan ratkaistuja sekä olojen maassa jo muutenkin rauhoittuneen, on päätöstä uusien waalien toimittamisesta tyydyttäwä.

Tauko-Matti.

— **Perhenutisia.** Awioliittoon wihittiin täällä eilen neiti Olga Dreujer ja sähköteknikko Arwo Nykko.

— **Diplomaatteja matkalla.** Hollannin Pietarissa ollut lähettiläs Oudendijk, joka hallituksensa kutsusta on kotimatkalla, oleskelee tällä hetkellä ohimennen Helsingissä.

Ministeri Fäwt maanantaina Hollannin edustajan kanssa waltionhoitajan sekä ulkoasiainministerin luona ja hänen kerrotaan ollen hywin tyytyväinen näihin käynteihinsä.

Ruotsin Pietarissa ollut lähettiläs konraali Brändström saapui maanantaina Helsinkiin. Hän matkusti seuraawana päiwänä Turun kautta Tukholmaan.

— **70 wuotta** täyttää tiistaina t. k. 19 päiwänä Korpilahden kansakylän entinen kansakoulun opettaja Aapo Pajunen.

Jywäskylän seminaarin käyttyään, tuli hän walituksi Jämsän kansakoulun opettajaksi. Jossa toimessa oli 32 wuotta. Näin 7 wuotta siitten hän eroksi toimesta. Osittain wanhuuden, osittain terwehdellisistä syistä.

Toiwotamme kunnialla ja tunnollisuudella päiwätyönsä suorittaneelle wanhukselle, rauhaisaa elämän iltaa.

— **Sosialistilehti Waasaan.** Waasassa suunnitellaan parhaillaan sosialidemokraattisen lehden perustamista paikkakunnalle. Lupa-anomus jätettäneee näinä päiwinä maaherralle.

— **Ajanmukainen elinkeino.** Tokoon pistäytyy puista näöltään, höhönpystywä naishenkilö. Kuulustelee, saattuisiko olemaan paikkaamista kalossejo. Tietysti wiitä on, kun koko on perin lokainen eikä kalossejo ole pitkin aikoihin ollut ostettawissa. Tarjoutuu paikkaamaan ja tuomaan kalossit paikattuina seuraawana päiwänä. Paha wain on ettei tätä seuraawaa päiwää ole tullut eikä kalossejakaan, ei paikattuina eikä paikkaamattomina. Tämmöisiä tapauksia on sattunut kaupungissa tänä syksynä useampiakin. Uudenkaiset ajat tuowat uusia tapoja. Mutta hywä on kalossien omistajienkin tuntea ajan tawat.

— **Muuban, joka tarjoutun Suomen presidentiksi.** Kirjelmässään senaatille on ruotsalainen liikemies Herman Casel ilmoittautunut halukkaaksi ryhtymään Suomen presidentiksi ajan. 4 wuodeksi eteenpäin. Hän on tullut ylioppilaaksi 1908 ja ollut siitten eräässä toimessa. Mitä hänen tiedoistaan puuttuu, sanoo hän, sen korwaa hänen hyrä sydämensä, joka syttyi kaikelle hywälle ja oikealle. Jos senaatti ottaa hänen tarjoutensa huomioon, on hän, koska hänellä itsellään ei ole waroja, halukas Suomen waltion kustannuksella saapumaan Helsinkiin neuwottelemaan Suomen hallituksen kanssa. Jos niin halutaan woi hän esittää todistuksen suorittamastaan yliopistokirjoituksesta y.m. „Sen sawon johdosta jota Ruotsissa hauskeettiin minua kohtaan kotona, koulussa, konttorissa ja sotilashartioituksissa", kirjoittaa hän, „ja jota minun woimani oliwat tätä heikot kestämään, on minun terwehtemi ruumiillisesti ja henkisesti kärsinyt siitä, enkä näe muuta keinoa kuin lähteä tästä maasta, jossa waliteltawasti näytää wallitsewan yhteyden ja onnehywäisyyden tyynnia, mutta ennenkuin teen sen tahdon hankkia itselleni turwatun aseman siellä, mihin tulen ja pidän siksi Suomen presidentin arwoa itselleni sopiwana." Näkyäwästi on kirjoittajan henkinen terwehys kärsinyt eriten.

— **Kaljunen ollut jo sunnuntaina Helsingissä.** Helsingin etäiwän poliisin Kuopion etäiwään osastoon antaman ilmoituksen mukaan on Kaljunen sunnuntaina näkyn Helsingissä. Samoin on Helsingistä saapunut luotettawa henkilö ilmoittanut saman kaupungin poliisille, että hän warmasti oli sunnuntaina iltapäiwällä nähnyt Kaljusen Helsingissä.

— **Kapinallista kiihoitusta ja salaisia julistuksia.** Mikäli K:wa on luotettawalta taholta saanut tietää, on Oulusjärwi wiime päiwinä hawaittu salaista kapinallista kiihotusta ja tawattu salaisia julistuksiakin. Wiranomaisten on onnistunut saada myös selkoa sikäläisistä.

— **Kuninkuljetus ruumisarkussa.** Tornion raastuwanoikeudessa on tuomittu Aarne Peränne ja Leo Kokkare salakuljetuksesta pidätettäwäksi 2 kuukaudeksi. Tawarat tuomittiin kruunulle menetettäwiksi. Kuten muistettanee, yritäwät nämä wiime talwena ruumisarkussa salaa kuljettaa kuniaa.

— **Karamellien tuonti.** Muutamat suomalaiset toimimiehet owat wiime aikoina tuottaneet Ukrainasta karamelleja, yhteensä joitakin kymmeniä tonneja. Myöskin tuontikunta on tuottanut 15,000 kg. karamelleja, jotka parhaillaan jaetaan tuontikunnan jäsenille. Karamellit lasketaan piakkoin liikkeeseen ja tulee niiden hinnaksi 75 mk. kilolta.

— **Jopparien ilmoitukset.** Keskiwiikon Wasabladdetissa on seuraawa ihmeellinen ilmoitus: „Waasan saippuatehtaan kynttilöitä, wenäläisiä näjrjauhoja ja hywää kahwia pienissä erissä. Tarjoukset hinta-ilmoituksineen lähetettäwä paroonl Gösta Wrede'lle, osl. Parkano, Helleborgin kartano".

Kaikki nyo tawarat owat Suomessa suurten sakkojen ja menettämisen uhalla takawarikossa, mutta herra paroonl tarjoaa niitä julkisesti ja selwällä osoitteella!

— **Torppien lunastaminen.** Wissi torppaa on agronoomi N. Karl Grotenfelt Jorwista myynyt omistamillaan tiluksilla torppareilleen itsenäisiksi tiloiksi. Neljä torppaa on myyty Paajalan ja yksi Järwihylän alueelta. Näin syntyneet itsenäiset pikkutilat owat noin 30—40 hehtaarin suuruiset ja niiden hintana ollut 400—500 hehtaarilta, siihen luettuna rakennukset ja metsän arwo. — L. S:wo.

— **Kirkkoherran testamenttilehmät.** Turun läänin maaherralle osoitamassaan anomuksessa pyysi Ulmolan kirkkoherra K. E. Stenbäck aikoinaan, että eräiset henkilöt welwoitettaisiin toimittamaan hänelle n. s. testamenttilehmät. Maaherra ei ole katsonut asian kuuluwan itselleen ja on sen wuoksi jätäntyt sen käsittelemättä.

Mainittakoon samalla, että läänimiehen K. E. Stenbäck sakotettiin wastikään käräjillä woin rajahintojen ylittämisestä, hän kun oli palkkawoita kantaessaan perinyt liian korkeat maksut.

Tuo lehmäasia samoin kuin woijutto ei todellakaan anna kaunista kuwaa papista, jonka tulot jo muutenkin owat kuuntottoman suuret.

— **Wapaata soittoa** esittää Helsingin orkesteri tänään klo 1—½ 4 ip. Kansan Teatterin kahwilassa, ent. Työw. talossa 2:ssa kerroksessa.

— **Ei katso ansaitsewansa wapaudenristiä.** Eversti Hugo Standertskjöld on waltionhoitajalle osoitamassaan kirjelmässään ilmoittanut kieltäytywänsä wastaanottamasta hänelle myönnettyä 2-luokan wapaudenristiä, koska hän ei katso sitä ansaitsewansa ja koska hänen mielestään sitä kantamaan owat oikeutetut ainoasaan ne, jotka taisteluksen tällä puolella henkensä alttiiksi isänmaan puolesta owat ansainneet sen.

— **Gulashijuttuja.** Helsingissä ahdistetaan erikoisemmalla innolla rullarihma, tampuurilankakauppiaita satimeen. Lehtien kertoman mukaan on siellä annettu sakkoakin joillekin tyhmeliineille, jotka owat joutuneet satimeen siitä, että owat ottaneet rullasta 8 mk. kappaleesta. Ja gulashikuningatkin owat he joutuneet sakkoa saamaan, sillä kukas käski noin pöllösti gulashaamaan, olisiwat ehmerkksi sanoneet säilyttäneensä ja myyneensä toisen miehen rullia, joka mies istuu nykyhän Pietarissa bolshewikin wankina. Taikka olisiwat heksneet jotakin muuta yhtä etewää.

Tampereella sensijaan myydään wallan wapaasti tampuurilankaa 8 markasta rulla. Täällä taitaa olla tampuurilangan rajahinta pikkusen korkeampi kuin Helsingissä.

Mutta Helsingissä taasen myydään tampereelaisen Finlayson & C:on rullalankaa 3: 50 hinnasta rulla. Niin ainakin kuuluteleaan heljinkiläisissä lehdissä.

Tampereella jälleen ei myydä Finlaysonin rullalankaa tietäätseni ensinkään, ei ainakaan ole lehdissä mitään kuulutettu. Ja jos myytäisiin, niin olettaisi tietysti 8 mk. rullalla, koska Tampereen taitaa on kallimpi ja koska täällä ei onneksi sellaisista sakkoa.

Mä taiwuisiin metrin werran tampuurilankaa, sillä housuisiani puoli tärkeä nappi.

Cenotkin.

Kirjallisuutta ja taidetta.

Huomattava vierailu Tampereella.

Näyttämö Kaarle Halme huomenna: Kullervo.

Huomenna maanantaina vierailee kaupungissamme Näyttämö Kaarle Halme, esittäen teatteritalossa kello ½8 . Kiven „Kullervon", jossa taiteilija Halme esiintyy nimiosassa, mikä on hänen parhaita tuomiaan. Tilaisuus on samalla juhlanäytäntö hra Halmeen 30-wuotisen näyttelijänä-olon johdosta. Suljemme tämän vierailun tamperelaisten huomioon, toiwoen, että katsomo on oleva wiimeistä tilaa myöten täysi.

Erityisiä kuwitettuja juhlajulkaisuja on yleisön saatawana à 5 mk.

Tampereen Teatteri

esittää tänään klo 4 ip. alennettuin hinnoin „Pohjalaisia" sekä klo 8 i. tawallisin hinnoin „Tuntematon nainen".

Tampereen Kansan Teatteri.

Tänään klo 4 i.p. on huolkeahintainen nuorisonäytäntö. Esitetään Pikku pyhimys.

Klo 8 ill. meinee suuren suosion saawuttanut huwinäytelmä Tyttöjen Alfred, jollon taas saamme nähdä hra Sallan kiitettynä Per Bunkena.

Jalmari Kara: Jääkärin muistelmia.

Kustannus o.y. Kirja. Sivuja 348. Hinta 12: —.

Suomalaisten jääkärien waiheet Saksassa ja Riian rintamalla, heidän menonsa Saksaan ja sieltä palajamisensa ovat wiime aikoihin saakka suurimmalta osalta olleet jonkinlaisen romanttisen hämärän peitossa. Nyt on tämä hämärä alkanut hälwetä, kun on ruwennut ilmestymään teoksia, joissa mainitut jääkärit itse parhaina asiantuntijoina kuwailewat waiheitansa. »Jääkärikirjallisuus» on tullut nykypäiwien ehkä mielenkiintoisimmaksi kirjallisuudenlajiksi ja syystä kyllä, sillä yleisö on perin utelias kuullemaan tuon merkillisen ja salaperäisen sotilasjoukon kirjawia waiheita. Ensimäisenä »jääkärikirjana» ilmestyi wiime keräänä jääkärikapteeni V. E. Tuompon teos »Suomen jääkärit», joka meni kaupaksi kuin kuumille kiwille. Toisena seurasi tässä ilmoitettawanamme olleva jääkäri-insinööri Jalmari Karan teos »Jääkärin muistelmia», ja kolmantena on ajan äskettäin ilmestynyt eversti Aarne Sihvon kirja »Kolmasti kotimennettuna». Ja uusia epäilemättä tulee ilmestymään sen mukaan kuin kirjailemaan pystyywät jääkärit ennättäwät koota muistelmiaan ja waikutelmiaan. Tietysti näissä teoksissa on ja tulee olemaan paljon yhteistä, mutta samalla kukin kirjoittaja käsittelee asioita hieman omalta näkökulmaltaan ja esittää omia erikoisharaintojaan, joten nämä eri julkaisut sopiwasti täydentäwät toisiaan, siksi kunnes ilmestyy perinpohjainen jääkäripataljoonan historia. Mutta silloinkin näillä muistelmateoksilla on edelleen oma tarwonsa, sillä ollen puolittain kaunokirjallisia ne wapaammin ja hawainnollisemmin kuin warsinainen historia woiwat esittää mielialoja, pikkupiirteitä ja personallisia huomioita.

Jalmari Kara on pannut teoksensa kokoon sekä omien että eräiden jääkäriystäwänsä hawaintojen ja muistelmien perustuksella, kuten hän alkulausessa ilmoittaa. Hän kuwaa siinä alkuksi muutamien ripeäin nuorukaisten waaranalaista matkaa tallyikelissä

Kajaanin ja sieltä kauas pohjoiseen Peltonkyläänä, josta päästiin Nonnionjoen poikki Ruotsin puolelle sekä sieltä edelleen erityisten »etappiasemain» kautta Saksaan. Sitten seuraa kuvaus jääkärien ankarasta harjoituksesta, koivan kurin alaisesta elämästä ja näkälästä, ollosta Lockstedtin leirissä lähellä Hampuria, ajasta, joka ehkä useimmille jääkäreille oli paljoa ankarampi kuin olivat osanneet uneksiakaan. Niinpä tuntukin heistä aivan helpotukselta, kun heidät vihdoin vietiin Riian rintamalle, jossa saivat ottaa osaa varsinaisiin sotatoimiin. Näitä tapauksia ja kokemuksia sekä paljoomassa sattuneita häiriöitä tekijä kuvaa sangen perinpohjaisesti, mikäli omalta kohdalltaan oli niihin osallisena. Sitten seuraa pirteä kuvaus tekijän ja hänen muutamien toveriensa ollosta Berlinissä, jossa heitä valmisteltiin sotilaallisiin erikoistehtäviin, vaikkapa niistä ei sittemmin sen enempää koituut. Lopuksi kuvaa tekijä Suomeen paluutansa, joka tapahtui ennen viimeistä sotaa, ja kotimaluuseen liittyviä kokemuksiaan ja vaikutelmiaan.

Puhtaasti kertovien ja kuvailevan sisällyksen ohessa tekijä myös arvostelee ja usein sangen sattuvasti, joipa ankarastikin. Niinpä hän kaiken tunnustuksen ohella, minkä antaa saksalaisille ja heidän sotakoneenmolleen, arvostelee myös heidän vikojaan ja vaajopuoliaan, joihin jääkärit kyllä saivat läheltä tutustua. Saksalaiset upseerit, sotilaat ja berliniläinen pikkuporvaristo saavat Karan kirjassa ansionsa mukaan sekä kiitosta että moitetta. Mutta myös jääkärit itse saavat arvostelusta osansa, mihin tekijä huomaa siihen syytä olevan, samoin muutkin suomalaiset sekä johtomiehet että johdettavat. Tekijä ei peittele eikä siittele, vaan puhuu kuten asiat ovat tai kuten hän tietää ja luulee niiden olevan. Tämä arasteleematon suoraisuuksuus antaakin Karan kirjalle oman erikoisen mielenkiintonsa. Ennen kaikkea hän kuitenkin koettaa tehdä oikeutta jääkäreille ja heidän päätöksekkäälle, uhrautuvalle isänmaanrakkaudelleen, jota mitkään kärsimykset kaukana vieraassa maassa ja ankarissa oloissa eivät liioin — muutamia yksityisiä tapauksia lukuunottamatta — jaksaneet horjuttaa. Siellä kasvoi heistä saksalaisen sotakuria rautaisessa koulussa se rohdea ja sotataitoinen joukko, jonka merkitys viimeisessä kansallaissodassa oli monessa suhteessa ratkaisevaa laatua ja jokamuoren ammekjamme ydinaineksena yhä edelleen ansioittaa itsensä.

Jalmari Karan kirja ei kaipaa erityistä suosittelua. Se puhuu kyllä itse puolestansa samoinkuin muutkin »jääkärikirjat», joihin se liittyy täydentävänä renkaana.

O. A. K.

Eino Kemppainen: Sankari Väkevä.

Yhdeksänkymmentä virttä sisältävä kertova runoelma. Pohjolan kustannus o.y. Sivuja 477. Hinta 20: —.

Suurella uteliaisuudella varmaan monikin lukija tarttuu tähän paksuun kalevalais-henkiseen sankarirunoelmaan, jonka runojen luku on miltei kaksinkertainen Kalevalan runojen lukuun nähden ja säkeiden luku enemmän kuin puolet Kalevalan säkeiden luvusta. Ehkäpä lukija tekee itselleen kysymyksen: Mahtaako Natsaretista tulla mitään hyvää? Mutta kuta pitemmälle hän kirjaan tutustumisessaan pääsee, sitä enemmän hän huomaa olevansa tekemisissä todella merkillisen ja mielenkiintoisen runoteoksen kanssa. Emme lähemmin tiedä ja tunne, kuka Eino Kemppainen on, mutta »Sankari Väkevä» todistaa, ainakin allekirjoittaneen mielestä, että hänellä on suuseasti runollista mielikuvitusta, vaikeista näkemyksiä ja sangen suuri käsittämys kalevalaisen runosäkeen, kuvakielen ja runohengen käytöstyssä. Lukija vaivaisti seuraa hänen runoelmaansa ja sen komeita säejaksoja yhä kasvavalla mielenkiinnolla loppua kohti, joskin samalla toivoo, että vauhti olisi hieman ripeämpi.

Tekijä kertoo esipuheessaan saaneensa suuren eepoksensa aiheet suistamolaisen runolaulajan Iivana Onollan kertomasta sadusta »Voittamaton sankari», jota samainen laulaja oli itsekin yritellyt puhua runomuotoon, sekä muusta itäkarjalaisen kansan suusta kuulemistaan saduista ja runoista. Lisäksi näyttää tekijä mielkoisessa määrin nojautuneen Kalevalan tarjoomiin aineksiin ja säkeihin, vieläpä tuntuu joku piirre viittaavan aina Homeroksen laululhin, Virgiliuksen Aeneidiin, Danten »Jumalaisten näytelmään» ja virolaisten Kalevipoegiin. Mutta kaiken tämän lisäksi ja ohella on epäilemättä sittenkin tekijän oma runsas mielikuvitus ollut runoelman pääasiallisimpana ahjona, jossa muo eri tahoilta saadut aiheet, piirteet ja vaikutelmat on lopullisesti sulatettu yhteen suureksi kokonaisuudeksi.

»Sankari Väkevän» päähenkilö on Suomen kansan satunomaisen kantaurhon Kalevin voimallinen poika Sankari, jonka urotöistä, taisteluista, onnettomuuksista ja ponnisteluista Suomen kansan hyväksi runoelma kertoo. Häneltä on ihmeellinen tajikaka, »kultainen kukkka», joka antaa hänelle tavattomat voimat ja tuottaa hänelle voiton monilukuisista vaarallisista vihollisista sekä selvittää hänet ehein nahoin mitä ihmeellisimmistä vaaroista ja seikkailuista. Kun hän sisaensa petoksen johdosta sen kadottaa, alkavat onnettomuudet vainota häntä ja hänen kansaansa. Hänen vihollisensa sokaisevat hänen, hänen poikansa, uljas Kultivo -otijalo, saa surmansa, ja koko hänen kansansa tuhoutuu veljesriidoissa. Loppujen lopuksi hän kuitenkin saa takaisin tuon ihmeellisen tajikakalun sekä silmiensä valon, tuhoo vihollisensa, löytää menettämänsä voittamattoman Kalevin miekan, herättää jumalien avulla henkiin poikansa ja koko kansansa ja esiintyy, kuten Kalevalassa Väinämöinen, kansansa mahtavana suojelijana ja hyväntekijänä. Ja runoelman lopussa hän Väinämöisen tavoin kultaisella venellä kohoaa »kohti taivon kirjokantta, taakse taivon tähtitarhan, suvun Suomen hellijäksi», jättäen poikansa Kultivo Sotijalon, Kalevin kuuluisalla sukumiekalla vyötettynä, Suomen kansan kaitsijaksi, rauhan ja sovun rakentajaksi.

Voitaisiin tehdä useitakin muistutuksia tämän runoelman kokoonpanoa, rajakarjalaista kielenkäyttöä, jopa säerakennettakin vastaan, jos ryhdyttäisiin yksityiskohtaiseen seulontaan ja arvosteluun. Mutta kokonaisuutena katsoen se epäilemättä on sangen huomattava kirjallinen saavutus, varsinkin esikoiseksi, saavutus, joka pitää lukijan mielenkiinnon vireillä ja osoittaa, että kalevalainen runohenki ja aihemaailma voivat vielä nykypäivinäkin löytää tulkitsijan, joka ei saata tulkittavaansa häpeään. Epäilemättä Eino Kemppisen kirja olisi voittanut miellenkiinnossa, jos tekijä olisi ollut vähän säästeliäämpi säkeissään, varsinkin kertosäkeen käytössä, ja kiinteämpi kuvaustussaan, ja jos hän olisi vielä paremmin heikistänyt korvansa kalevalaiselle runomitalle ja säärakenteelle, mutta nykyisessäkin muodossaan »Sankari Väkevä» on monessa suhteessa merkillinen kirja, johon kyllä kannattaa tutustua. Samalla se osoittaa, mitä suuria mahdollisuuksia kansanrunomme ja -satumme yhä vieläkin tarjoovat ja teeltiskirjallisille edelleenkäsittelylle.

O. A. K.

Erjö Hirn: Jonathan Swift.

Suomentanut Tyyni Tallgren. Siv. 143. Hinta 5:—. W. Söderström o.y.

Merkkimiesten niin mielenkiintoisen ja arvokkaan sarjan viimeinen numero, prof. Hirnin Swift on ahkeran työn tulos. Tekijä on antanut perinpohjaisen kuvan Gulliverin merkillisten matkojen kirjoittajasta, kertonut hänen yksityiselämänsä ja esittänyt hänen persoonallisuutensa ja koko tuotantonsa.

Swiftin vaiheissa sinänsä ei ole paljoakaan mielenkiintoista, se, mikä hänessä on huomattavaa, on kokonaan kytkeytynyt hänen teoksiinsa. Hänellä on kyllä merkillinen vaiheellinen toistoaikansa, jolloin hänen pelätyä kynäänsä käytettiin ajamaan haliituksen asioita, ja jolloin hän suorastaan saattoi komenneella ministereitä. Mutta siinäkään ei ole mitään suurpirteisyyttä. Lemmenkertoja hänellä oli kaksi, osittain samaan aikaan, mutta hän on liian varovainen päästäkseen uteliaat ihmiset kurkistamaan siefunsa salaisuuksiin, niin runsaat kuin jäälle jääneet aineskokoelmat ovatkin ja niin paljon huomiota, pääuvaivaa ja juoruja kuin suhteet ovatkin aiheuttaneet. Itse asiassa tiedämme tästä säästäväisestä, puhtautta rakastavasta papista tarpeeksi, kun osapuilleen tunnemme hänen kirjallisen toimintansa.

Satiiri oli Swiftin voima ja kyllä hän sitä käyttikin. Pienen irlantilaisen pallokapitäjän pappina hän vertauskuvallisessa muodossa käy ahdistamaan katoolilaisuutta ja kalvinilaisuutta antamalla samalla verhottusti työntejä omalle kirkolleenkin. Tämän »Tynnyritarinan» jälkeen hän oppineen muinaistieteen harrastajan sihteerinä sotkeutuu kirjallisen taisteluun antikkisten kirjailijoiden puolesta nykyaikaisia vastaan löylyttäen kelpo tavalla vastustajaan, jotka sillä kertaa satuivat olemaan oikeassa. Käytäessään vielä Dublinin tuomiorovastina kynäänsä miekkana oli kysymyksessä Irlannin oikeudet eräässä rahanlyöttämisasiassa. Hän sai ainakin näennäisen voiton ja tuli saarella suosituksi mieheksi.

V. 1727 ilmestyi Swiftin Gulliver, joka itse asiassa on kaikkea muuta kuin lastenkamarikirjallisuutta. Teos saadaan piakkoin kokonaisuudessaan suomeksi, nyt on vain kyllästäkin hauska lastenpainos. Teoksessaan käy Swift käsiksi moniin ajan oloihin, mutta Gulliverin kokemuksissa on paljon yleisinhimillistä. Joutuessaan peukaloisten keskeen hän näkee samalla myös oman äärettömän pienuutemme ja matkustaessaan jättiläisten maalla hän huomaa monta ikävää ominaisuuttamme moninkertaisesti suurennettuina.

Teoksen kolmannessa osassa saavat rikkiöppineet armottoman arvostelun. Mutta vasta neljäs osa vie satirissa ja elämänkatsomuksen synkkyydessä voiton kaikesta, mitä Swift on kirjoittanut. Gulliver joutuu saarelle, jossa hevoset on valitseva luokka ja ihmiset vaipuneet pahanhajuiseksi ja paheelliseksi parias-kastiksi. Heidän elämäntapansa esittäminen on aivan vihiovaa. Vielä Gulliverin palattua kotiin hän vieroo perhettään viihtyen paremmin tallissa hevosten kanssa.

Prof. Hirnin ansiokas teos on valitettavasti tullut huonosti suomennetuksi, vaikka majisteri, nouva Tyyni Tallgrenilta ollemme totuneet saamaan huolellista työtä. Huomautuksia olen merkinnyt muistiin useampiakin, mutta lienee niiden luettelemiseen turhaa. Valitan sensijaan, että Swiftin englanninkielistä haatakirjoitusta ei ollu tutkittu suomeksi.

I. H—u.

Päivätietoja.

Nimipäivä tänään: Eino, huomenna: Mats, tiistaina: Aili.

Muualta Suomesta.

Punaisten uudet kapinahankkeet.

Vakoilujärjestö Viipurissa.

U. S. kertoo:

Ilmeisesti sen yhteydessä, että Venäjän punainen armeija majailee Rajajoella, on Viipurissa viime aikoina huomattu erinäisiä salaperäisiä nurkkakuntia, jotka ovat pitäneet kokouksiaan ja keskuudessaan tukeneet m. m. Venäjältä saapuneita julistuksia. Näillä ryhmillä, jotka ovat olleet pieniä, on kaikesta päättäen yhteinen johto ja heidän toimintansa siksi järjestelmällistä, että heillä on vakinaisia toimihenkilöitäkin.

Muutamia päiviä sitten ilmoitettiin Uuraasta Viipurin etsivälle poliisille, että siellä liikuskeli eräs nainen, joka haeskeli entisiä punakaartilaisia ja ehdollisen vapauteen päästettyjä kapinavankeja. Naista pidettiin tarkoin silmällä, ja kun hän saapui Viipuriin, pidätti etsiväpolisi hänet.

Nainen on nimeltään Maiju Konttinen ja löydettiin hänen asunnostaan, joka oli hänen sisarensa luona, m.m. seuraava raporttiluonnos:

»Tämä on Rajajoella. Kävin siellä ja koetin kyselläkin niitä voimia. Rajavartiosto on niin kuin kelvättäkin miehiä noin 300 kyllä siellä on tykkiäkin mutta en onnistunut saada tietää miten paljon. Toinen ketju on Ollilassa uusia sotilasvarustuksia ei kuulu olevan. Toiset tuntuvat olevan sitä mieltä että heidän ketju ei pitäisi jos rupeavat toiselta puolen hyökkäämään ellei apujoukot Viipurista joutuisi. Saksalaisia ei ollut siellä päin yhtään. Vahdit ovat molemmilla sillolla ja sitten patrullit kulkevat 2 km. pituisilla matkoilla sivuuttaen toisensa puolivälissä. Moni sotilas toivoo kun pääsisi pois kotiinsa, ettei he välitä heidän rajanvahtimisesta mitään. Neitsytniemen kasarmissa on miehiä enemmän punainen kuin valkoinen 10 miehestä voipi 1 olla valkoinen. Ratsuväki on kertonut jos toiset tulisi he olisivat punaisten puolella.«

Viranomaiset, jotka tämän »raportin« ovat antaneet julaistavaksi, ovat passittaneet naisen Vääränvankilaan. Asiasta on annettu tieto maaherralle edelleen toimitettavaksi. Kuulustelussa on Konttinen tekeytynyt kaikesta täysin tietämättömäksi, niin ettei häneltä ole saatu selkoa mistään. Konttisen tiedetään äskettäin käyneen Rajajoella. Hänen sisarensa on selittänyt matkan tarkoitusta sangen selkavalla punaisen silkin varkausjutulla, josta K. oli muka ottamassa selkoa.

Helsingin suojeluskunta.

Lopullisesti järjestetty.

Helsingin suojeluskunta on nyttemmin lopullisesti järjestetty. Väliaikainen toimikunta on pitänyt useita kokouksia ja laatinut suojeluskunnan toimintasuunnitelman, täyttänyt saamansa tehtävän kutsua jääkärinajuri Sarlinin päälliköksi, joka myös on tehtävän ottanut vastaan sekä ryhtynyt kaikkiin valmistaviin toimiin.

Kiinteistöillä kaupottelu loppumassa.

Hinnat laskevat.

Sanoin, kuin maatilojen hinnat ovat myöskin kaupunkitalojen hinnat laskemassa. Niinpä talot, jotka Porissa vielä 2—3 miljoona sitten maksettiin 300,000—325,000 mk. ovat laskeneet 225,000—250,000 mk. hinkaan. Onpa eräs talonomistaja tarjonnut kiinteä ostamaansa talon 15,000 mk. halvemmasta sitä hintaa, jonka itse oli sitä maksanut. Raudan hinta ja muutkin poliittiset taivas näyttävät tekevän loppu talokauppojesta. — Sat. K.

Viljan salaaminen Mynämäellä.

Räikeää rikollisuutta päivänvaloon.

Turun S. kertoo:

Kun on huomattu, että eritoten Mynämäellä on tapahtunut viljansalaamista, ovat viranomaiset ryhtyneet asiaa tutkimaan. T.k. 13 pnä pidätettiin maanviljelijä Frans Peittilä Kukkian kylässä. Peittilä oli käynyt kehottamassa muita maanviljelijöitä salaamaan viljaa. Peittilän luona, joka pidätyksestään saakka on ollut poliisivankilassa, pantiin eilen toimeen kotitarkastus, joka osoitti, mihin määrään viljankätkemisrikollisuus on kehittynyt.

Eri paikoista löydettiin ensin 2 kl kauroja ja pari säkillistä vehnäjauhoja. Kun tarkastettiin tuvan uuninpäällystää, keksittiin sieltä 25 kilpan ruissäkki. Tuvan välikaton lautojen välin taas oli käkeity pari säkillistä leipää. Eräässä kamarin sängyssä oli »patjana» vehnäjauhosäkki ja eräässä toisessa sängyssä oli »patjana» ruisjauhosäkki. Ullakolta löydettiin 60—70 kiloa vehnäjauhoja.

Peittilä tuotiin poliisivankilaista paikalle. Hän tunnusti kätkeneensä sanotut viljat ja ilmoitti, että riihiladossa oli akanain alla piilossa edelleen 5 tynnyriä nukita ja karjaladossa 3 kl kauroja.

Peittilä vietiin edelleen poliisivankilaan siksi säilytettäväksi, kunnes oikeus voi ottaa hänen rikoksensa tutkittavaksi.

Mikäli meille ilmoitetaan, on myöhemmin todettu, että Mynämäellä lukuisat maanviljelijät ovat inventoimistilaisuudessa antaneet viljamääristään harhaanjohtavia tietoja. Jo tähän saakka on saatu selville, että huomattavia salaamisia on tapahtunut. Ei ole harvinaista, että tuhansia kiloja viljaa on jätetty ilmoittamatta. Eräässäkin talossa havaittiin olevan 1,500 kiloa ilmoittamattomia kauroja.

Ei tarvita kovinkaan paljon tällaisia epäreheliistä viljanomistajia, ennenkuin tuhansia ja kymmentuhansia kiloja jää kulutuksen ulkopuolelle.

Viljelemättömän maan viljelykseen saattaminen.

Esimerkiksi kelpaavia toimenpteitä Maaningalla.

Lain elintarveasiain järjestelystä sodan aiheuttamissa poikkeuksellisissa oloissa mukaan on elintarvevirranomaisilla oikeus valvoa, että kaikki joutavana oleva peltomaa ja kasvunsa kadottanut hienurmi tulee käytetyksi elintarpeita tuottavaan viljelykseen. Jos maan omistaja tuollaisesta viljelystoimesta kieltäytyy eikä aikaisaan toimita vuodenajan edellyttämiä töitä, on saman lain mukaan Elintarvetoimistolla oikeus valtuuttaa joku muu elintarvevirranomainen ottamaan maa viljelykseen valtion tai kunnan kuluun.

Maaningan elintarvelautakunnan viljelystoisto onkin ryhtynyt tämän lain edellyttämiin toimenpteisiin panemalla alueellaan toimeen tarkasturksen saadakseen tietoonsa ne mahdolliset viljelysmaat, joita tässä tarkoitetaan. Tarkatuksessa onkin käynyt selville, että seuraavilla viljelyksillä ei ole ryhdytty eikä aijottukaan ryhtyä mihinkään vuodenajan edellyttämiin viljelystoimiin, nimittäin tilalla n:o 3 Maaningan Hamukan kylässä, omistaja J. Smolanderin kuolinpesä, viljelysala noin 20 ha; tilalla n:o 12 Tuovilanlahden kylässä, omistaja Hanna Hujanen, viljelysala noin 18 ha; tilalla n:o 8 ja 9 Kurokanlahden kylässä, omistaja maanvilj. Juho Tuovinen, viljelysala noin 25 ha ja Kankkulan tilalla Käärmelahden kylässä, omistaja Pekka Ryynänen, viljelysala noin 20 ha. Toisin sanoen tarkastuksessa on ilmennyt, että puheenaolevassa kunnassa on 83 ha peltomaata, jota ei edes aijottaakaan käyttää tulevana kesänä elintarvetuotantoon. Tämän johdosta on Elintarvetoimisto valtuuttanut Maaningan kunnan elintarvelautakunnan ryhtymään lain edellyttämiin toimenpiteisiin näiden alojen saattamiseksi elintarpeita tuottamaan.

Rajantakaisten punaisten puuhia.

Punakaartilaisten vierailuja Kuusamossa.

Kuusamosta ilmoitetaan Kalulle, että Venäjälle paenneet kuusamolaiset y. m. punaiset mieroilevat tuontuostakin ajoittuina 10—20 miehinä joukkoina Kuusamon rajaryhissä, etupäässä Heilihälän kylässä, missä he ovat käyneet usein ja taloissa hyellen tupakka, jota jonovat rajan takana olevan perin niukasti. Niinpä nuimme pöytämäkin ovat „viivallut" uudistuneet, mutta joukkojen miesluku on mäkenkynyt. Talossa he ovat käyneet omia eväitään ja käyttäytyneet vaihellisesti, mutta jolloin tällöin kehaskelleet joulun aikana tehtävästä, Kuusamon kirkolle uhottuvasta retkestä, jolloin joukon miesluku on tavallista suurempi.

Nämät tupakan hakijat ovat olleet varustelluina kiväärellä, revolverella ja käsipommeilla eväinä m.m. pistettejä ja marmeladoja.

Kuusamolaisilla gulasheilla on runsa tapa sakkuttaa tupakka ja vaatetta punaisilla vajamaapuroilla. Ilkettäintkin pidätettiin eräs „jeppari", jolta takavarikoitiin punaisille aijotut 30 miljoona papierossia.

Ormoji perustettiin Kuusamossa ylihallitsin suojeluskunta uudelleen, joten punaisten migrantaaleet eivät tule onnellisesti päättymään.

Eräs punakaartilaispäällikkö E. Rahjan lentolehtinen.

Lokakuun 9 p:nä on E. Rahja, Pietarista käsin ojottanut „kaikkien vallankumouksellisille työläisille ja punakaartilaisille", joka on „ainoalta luotettavalta noin kuoleisille toivereille ja kertäkään käyttäkädestä käteen.

Kirjoissa sanotaan m. m.:

„Muistakaa, että me elonjäänneet, olemme velvollisia kostamaan toivereiden puolesta. — Järjestykä! Se, joka ei ole rivoissamme, on meitä vastaan. Hän on meidän vihollisemme.

Toverit Suomessa! Muodostakaa salaisia järjestöjä, joissa on ehdoton jotiaskuri, vallankumoussotilaan kuri. Waltakaa johtoon toveriin, jotka ovat vastumolaisia teoistoon ja totelkaa tulisemaanne johtoa määräysten saatanne. Kaikki sellaiset jäljelsä yhdistäkää keskustoon, jonka määräyksiä on ehdottomasti toteltava niin päällöiden kuin toiloidenkin.

Kuitenkin painostan minä jokaisen vallankumouksellisen työläisen ja punakaartilaisen niitä Suomalaisen Kommunistisen Puolueen perustakoon kotoisten kaupunkoa Moskowassa — jollä niin me olemme kommunisteja, bolshevikeja — varomattomista teoista, jotka kuulun:

Suomen hävöstön on tarkoin harkittava tekoja antamatta itseänsä enemmistöön ja varomattomiin tekoihin, jotka vain heikentävät joukkovoimaa. Sen sijaan on hävöen kootaava ja järjestettävä kaikki voimansa lähestyvää ratkaisuaa taistelua varten.

— Vienan-Karjalassa kaatuneiden ja kadonneiden omaisia oli kokoontunut perjantaina Helsingissä klo 10 a.p. N.M.K.Y:n huoneustoon noin 50 henkeä. Neuvoteltiin m.m. siitä, mihin toimiin olisi ryhdyttävä tietojen saamiseksi kaatuneista ja kadonneista sekä päätettiin kaatuneiden omaisten keskuudesta valita toimikunta asiassa toimimaan. Toimikunta tulee kääntymään Englannin konsuliviraston puoleen saadakseen selville mahdollisesti vangiksi joutuneet sekä retkellä mukana olleiden puoleen tietojen hankkimiseksi kaatuneista. Myös tulee toimikunta kääntymään ulkoministeriömme puoleen.

Vielä sai toimikunta tehtäväksen ryhtyä avustuksen hankkimiseen retkikunnassa mukana olleiden ja siitä kärsimään joutuneiden hyväksi. Kun saatiin tietää, että Karjalan Sivistysseura jo on alkanut tässä tarkoituksessa työskennellä sekä onnistunut saamaan kokoon 12,000 mk, päätettiin keräystoiminnassa ruveta yhteistyöhön mainitun seuran kanssa.

Kaupan alalta.

Sokeritehtaiden yhtyminen.

Myöskin Vaasan sokeritehdas trustin käsiin.

Vaasan Sokeritehtaan yhtiökokouksessa eilen päätettiin yksimielisesti myydä yhtiön omistama sokeritehdas kaikkine koneineen ja kiinteimistöineen perustettavalle uudelle sokeritehtaitten yhtymälle sekä lopettaa yht ön toiminta.

— **Emissioni-O.y. korottaa osakepääomaansa.** Emissioni-Osakeyhtiön hallitu on päättänyt ehdottaa yhtiökokoukselle yhtiön osakepääoman korotettavaksi 4 milj. mk:sta 8 milj. mk:aan antamalla 40,000 uutta osaketta 125 %:n kurssista. Osakkeita seuraa koko vuoden 1919 kuponki. Osakkeista suoritetaan tammik. 1 p. 65 mk ja jäljellä oleva osa tammik. 1 p:stä kertyneine 5 %:n korkoineen viimeistään maalisk. 31 pnä.

Urjalan maanttaalimiesten kunnankokous

pidettiin kunnanhuoneella 1. k. 11 pnä. Kunnallistoimikunnan ehdotuksesta päätettiin tulevana talvena rakettaa hiekkaa niille teoille, jotka kapinan aikana tapahtuneen liikenteen muoksi ovat erittäin huonossa kunnossa. Asian täytäntöönpano jätett. kunnallistoimikunnalle. Kuntakokous hyväksyi tiilall. A. Niesin anomuksen käräjätalon uudistamisesta, joten hän tulee saamaan 4 mk. taloltä, entisen 1 mk:n sijaan.

A. Kangasniemen kestikievarimaksun korottamisesta tekemä anomus päätettiin hylätä, koska se ei koske yksin Urjalan kuntaa.

Kunta päätettiin jakaa 2 muokrollautakuntapiiriin siten, että yhdistetään 2:nen ja 3:s piiri jekä 1:nen ja 4:s piiri.

Säätiin maaherran valtuuksien johdosta, jota koskee tilallisten K. N. Niittilän y.m. anomusta erään tien Kolon tai Selvinjoen kylässä julistamisesta tarkastuksen alaiseksi työläiksi, päätettiin kunnan puolesta puoltaa.

Armahdettuja kapinallisia.

Kuolemantuomioita elinkautistuomioiksi.

Viipurin läänissä jällytettävien kuudennen kapinallisen kuolemantuomiot on valtioneuvoksen tehtyjen anomusten nojalla muutettu elinkautisiksi kuritushuoneranko'ksiksi: pelkäjäpä Oskar Ludwig Lehtinen Forsiosta, mäkitupalainen Eelond Juhanpoika Salmi Urjalasta, ja kiinteämies Kalle Israel Jdanpoika Viljanen Akaasta.

Orivesi.

— Valtion kotitaloustoimikunnan järjestämät ruuanlaittokurssit, joita neiti Alma Silvollan johtamana pidettiin: 3/9—5/9 18 Ponvolan Sivulassa, 7/9—10/9 18 Pälkähden Anttilassa, 12/9—14/9 18 Putkajärven Sipilässä, 17/9—19/9 18 Voitilan Konppoossa, 27/9—30/9 18 Lyytikkälän Ruissalossa, 2/10—4/10 18 Onnistaipaleen Aholassa, 5/10—7/10 18 Hirsjän työväentalolla, mutta joista ei vielä näy julkisuudessa mainitun, eivät, katsoen niiden tärkeyteen ja samalla erinomaiseen onnistumiseen, saa jäädä Aamulehden lukijoilta salaan. Kursseilla on ollut yhteensä 158 osanottajaa ja kuitenkin tulvat ne maksamaan vaan Smk 58: 50, minkä suorittaa pitäjän maamiesseurat. Tämä on siten ymmärrettävissä, että huoneet on luovutettu joko ilmaiseksi tai aivan vähäisestä maksusta, että kurssilaiset ovat tuoneet tullessaan kasviksia ja että valtio maksaa kurssien johtajan palkan. Muutamissa paikoin, esim. Hirsijärvessä, oli oikeat juhlapäiväliset. »Ensi vuonna on meillä paljon enemmän kasviksia», »silloin osaamme paremmin». »Toistenkin tällaisia kursseja!» »Pitemmät nää kurssit vaan olla pitäisi» ovat kurssilaisilta lainattuja lauseita, jotka todistavat innostusta. Suun kiitos kurssien kannattajille ja erittäinkin niiden innostunjeille johtajille.

Ulkomailta.

Aselevon ehdot.

Aselepoehtoihin tehdyt huojennukset.

Puolueetonta vyöhykettä Reinin rannalla pienennetty. — Kuljetusautojen luovutusta koskeva luku pienennetty. — Saksalaisia sotavankeja päästetään kotiin. — Kaikki vedenalaiset luovutettava. — Saarto ei saa estää Saksan muonitusta. — Aselepoa voidaan pidentää.

Berlini, 12. 11. (SVT) Eilen kello 6,25 a.p. Saksan valtuutettujen Saksan korkeimmalle annejajohdolle Eiffeltornista lähettämän kipinäsanoman mukaan on rauhanehtoihin tehty muutamia muutoksia.

Puolueeton vyöhyke Reinin oikealla rannalla tulee ulottumaan 10 eikä 30 à 40 kilometriä joesta. Reinin oikealla ja vasemmalla rannalla olevien alueiden tyhjentäminen tapahtuu 30 eikä 25 päivän kuluessa.

Luovutettavien kuormaautojen lukumäärä on vähvistettu 5,000:ksi 10,000 sijasta.

Sotavankeihin nähden on sovittu, että Hollannissa ja Sveitsissä olevien saksalaisten sotavankien kotiinlähettämistä jatketaan. Saksalaisten sotavankien kotiinlähettäminen järjestetään alustavien rauhanneskustelujen päättyessä.

Mitä tulee idässä olevien alueiden tyhjentämiseen, täytyy Itävalta, Romania ja Turkki tyhjentää viipymättä, sekä ne alueet jotka ennen sotaa ovat kuuluneet Venäjälle, heti sen jälkeen kun Liittoutuneet niillä alueilla vallitsevaan sisäiseen tilanteeseen katsoen sen hyväksi näkevät.

14:nnen artikkan mukaan täytyy viipymättä lopettaa kaikki pakkotilaukset, takavarikoimiset, pakkotoimenpiteet, joihin saksalaiset joukot ovat ryhtyneet hankkiakseen Saksalle apuneuvoja Romaniassa tai Venäjällä. Liittoutuneet saavat pääsyn itärajalla tyhjennettyille alueille Danzigin taikka Weikselin kautta väestön muonitusta sekä järjestyksen ylläpitoa varten. Itä-Afrikaan nähden määrätään, että tämä alue on kuukauden kuluessa tyhjennettävä kaikista saksalaisista sotavoimista.

Vedenalaisia veneitä koskeva määräys kuuluu: Kaikki vedenalaiset, siihen luettuna vedenalaiset risteilijät ja miinanlaskijat, on luovutettava aseistuksineen ja täydellisine varustuksineen sekä vietävä liittoutuneiden osoittamiin satamiin. Sellaisista, jotka eivät voi lähteä merelle, riisutaan aseistus ja miehistö ja ne asetetaan valvonnan alaisiksi. Tämän artikkan ehdot on täytettävä 14 päivän kuluessa. Niiden laivojen, jotka eristetään, täytyy olla valmiita lähtemään saksalaisesta satamasta 7 päivän kuluessa.

Saarrosta määrätään: Liittoutuneet ovat sitä mieltä, että saarron jatkuminen ei estä Saksan muonitusta aselevon solmittua sinä määrin kuin se on tarpeellista. 26 artikkaan lisätään kuitenkin seuraava lause: Liittoutuneet ja Yhdysvallat pohtivat kysymystä Saksan muonituksesta aselevon aikana tarpeellisessa määrässä.

Aselepo on voimassa 35 päivää ja voidaan sitä pidentää. Tämän ajan kuluessa voidaan aselepo, jos välirauhoja ei täytetä, sanoa irti 48 tunnin kuluttua voimaan astuvaksi. Toimeenpanon helpottamiseksi hyväksytään pysyvän kansainvälisen aselepokomission periaate. — VTB.

Saksan valtuutettujen selitys aselepoehtojen johdosta.

Berlini, 14. 11. (SVT) Saksan valtuutetut antoivat aseleposopimusta allekirjoittaessaan seuraavan selityksen:

Saksan hallitus on tietysti valmis tekemään kaikkensa, täyttääkseen sille asetetut velvollisuudet. Allekirjoittaneet valtuutetut tunnustavat, että muutamiin kohtiin nähden on heidän allotteestaan tehty myönnytyksiä heidän ja marsalkka Fochin välillä t.k. 9 ja 10 päivänä tapahtuneen kirjeenvaihdon johdosta. He eivät kuitenkaan saa jättää huomauttamatta, että varsinkin lyhyt tyhjentämisaika sekä välttämättömien kuljetusvälineiden luovuttaminen uhkaavat saada aikaan tilanteen, joka ilman Saksan hallituksen ja Saksan kansan syytä voi tehdä mahdottomaksi ehtojen täyttämisen. Allekirjoittaneet valtuutetut pitävät velvollisuutenaan, viittaamalla useihin suullisesti ja kirjallisesti antamiin selityksiin, vielä kerran nimenomaan painostaa, että tämän sopimuksen toteuttamisen täytyy syöstä Saksan kansan anarkiaan ja nälkäkuolemaan. Aselevon eddellä käyneiden lausuntojen jälkeen täytyy toivoa ehtoja, jotka, samalla kun ne turvaavat meidän vastustajamme täydellisesti sotilaallisessa suhteessa, lieventävät rajusteluun osaaottamattomien naisten ja lasten tuskia. Saksan kansa, joka 50 kuukauden ajan on pitänyt puolianaan kokko vihollismaailmaa vastaan, tuhee kaikesta väkivaltaisesta huolimatta puolustamaan vapauttaan ja yhtenäisyyttään. 70-miljoonainen kansa voi kärsä, mutta ei kuolla.

Erzberger, kreivi Oberndorf, von Winterfeldt, Ransedov.

Reinni linjan miehitys.

Lontoo, marrask. 15 pnä. (ISUT.) Liittolaisarmeijat valmistautuvat aloittamaan etenemisensä Reinin linjalle jo muutaman päivän kuluttua.

Belgian kuningas Brüsselissä.

Lontoo, marrask. 15 p:nä. (ISUT) Kuningas Albert on tänään astunut pääkaupunkiinsa Brüsseliin.

Wilson terottaa järjestyksen tarpeellisuutta Saksassa.

Tukholma, marrask. 15 p:nä. (ISUT) Reuterin Lontoossa olevalle toimistolle ilmotetaan Washingtonista, että presidentti Wilson on lähettänyt rauhottavan vastauksen Saksan valtiokansleri Ebertin vetoomukseen. Hän lupaa elintarpeita Saksan raskaan puutteen huojentamiseksi, mutta vaatii takeita siitä, että Saksassa pidetään yllä yleistä järjestystä j. että elintarpeet jaetaan oikeudenmukaisesti.

Amerikalaisia joukkoja jää Eurooppaan.

Kristiania, marrask. 15 p:nä. (ISUT) Washingtonista ilmotetaan siellä arveltavan, että 1 milj. amerikalaista sotilasta jää rauhanteon jälkeen Eurooppaan poliisivartiostoksi.

Saksan hallituksen kiitos Wilsonille.

Berlini, marrask. 15 p:nä. (ISUT) Saksan hallitus on Washingtoniin lähettänyt nootin, jossa julkilausutaan kiitollisuus siitä, että presidentti Wilson on halukas suopeasti harkitsemaan elintarpeiden lähettämistä Saksaan. Nootissa ilmotetaan, että mitä suurin kiireellisyys on tarpeen ja pyydetään, että niin pian kuin mahdollista lähetettäisiin edustajia Haagiin tai jonnekin muualle neuvottelemaan saksalaisten valtuutettujen kanssa yksityiskohdista.

Englantilaiset sotavangit.

Kristiania, marrask. 15 p:nä. (ISUT) Englannin Rotterdamissa oleva konsuli ilmottaa että 100,000 englantilaista sotavankia on saapunut Hollannin rajalle ja tahtoo poistua Saksasta Hollantiin.

Aseleponeuvottelijat kokoontuneet.

Lontoo, marrask. 15 pnä. (ISUT) Aseleponeuvottelijat ovat tänään kokoontuneet Spaassa.

Liittolaisvankien palauttaminen.

Lontoo, marrask. 15 pnä. (ISUT) Liittolaisvankien palauttaminen tullaan järjestämään aivan näinä päivinä.

Saksalaisten ja englantilaisten edustajain kohtaus merellä.

Lontoo, marrask. 15 pnä. (ISUT) Ristelijä Königsberg, saattaen Saksan laivaston neuvoston edustajia, on merellä kohdannut brittiläisen amiraliteetin edustajat.

Liittolaiset ottaneet Metzin ja Strassburgin.

Lontoo, marrask. 15 pnä. (ISUT) Liittolaisjoukot lännessä ovat ryhtyneet etenemään ottaen haltuunsa Metz'in ja Strassburgin.

Wilson Englantiin.

Lontoo, marrask. 15 pnä. (ISUT) Presidentti Wilsonia odotetaan saapuvaksi Englantiin.

Rauhanneuvottelujen valmistelut.

Kristiania, marrask. 15 p:nä. (ISUT) Pariisista ilmotetaan, että ulkoministerit Balfour ja Sonnino ovat tänään saapuneet Pariisiin. Lloyd George ja Orlando saapuvat läh päivinä alottamaan konferenssin rauhanneuvotteluista.

Parisi, marrask. 15 p:nä. (ISUT) Petit Parisien ilmottaa, että Yhdysvallat ovat suostuvaiset siihen, että rauhankonferenssi pidetään Versaillesissa. Valmistavaan neuvotteluun voidaan käydä jo joulukuun toisella viikolla.

Lloyd George ja kansain liitto.

Lontoo, marrask. 15 p:nä. (ISUT) Lloyd George on kaikesta päättäen päättänyt pysyä aikaisemmalla vapaamielisellä kannalaan jyrkemmin kuin koskaan ennen. Hän arvelee, että kansain liitto voidaan muodostaa kolmen kuukauden kuluessa.

Vedenalaisten luovutus.

Berlini, marrask. 16 p:nä. (ISUT) Wilhelmshavenin työ- ja sotamiesneuvosto on antanut kehotuksen kaikille toivereille laivastossa, että he siihen nähden, että on välttämätöntä tarkasti täyttää aselepoehdot, jotta saataisiin pikainen rauhanteko, tekisivät kaikkensa turvatakseen vedenalaisten kuljetuksen englantilaisiin satamiin.

Berlini, marrask. 16 p:nä. (ISUT) Saksan aselepokomissioni ilmottaa, että se on saanut englantilaisten puolelta avomielisen lupauksen sekä varmuuden siitä, että luovutettavien vedenalaisten koko miehistöt lähetetään kotiin heti kun veneet ovat saapuneet englantilaiseen satamaan.

Asema Ranskassa ja Englannissa.

Ranskassa mieliala jännittynyt.

Poliittiset kysymykset etualalla.

Köln, 12. 11. (SVT) Ranskasta Sveitsiin saapuneet matkustajat kertovat, että mieliala sekä Parisissa että maaseudulla on vielä hermostunut ja äärimmäisen jännittynyt. Kansan valtava enemmistö vaatii tarmokkaasti rauhaa. Ne ryhmät, jotka todellä ovat anastaneet itselleen vallan, seuraavat sitä suuremmalla jännityksellä asiain nopeaa kehitystä Saksassa ja odottavat, että se edistäisi heidän ihanteittensa toteutumista. Tapaukset seuraavat niin nopeasti toisiaan, että jo tänään määräävissä ranskalaisissa piireissä annettiin rauhankysymyksen jäädä syrjään ja poliittisten kysymysten astua etualalle. — WTB

Huhut bolshevismista kumotaan.

Tukholma, marrask. 15 p:nä. (ISUT) Ranskalaisen tiedonantotoimiston tiedusteluun on Ranskan Tukholmassa oleva lähetystö ilmottanut, että myös Ruotsissa levitetyt tiedot Ranskaan muka levinneestä kuohunnasta ja bolshevismista ovat kaikkea perää vailla. Ei mitään murhayrityksiä tai levottomuuksia ole tapahtunut. Milloinkaan ei yksimielisyys ole ollut lujempi ranskalaisten keken, jotka kaikki ovat saavutetun voiton johdosta isänmaallisen innostuksen vallassa. Äärimmäisten vasemmistopuolueitten johtajat ovat edustajakamarissa suosionosotuksin tervehtineet pääministeriä. Senaatti on päättänyt senaatin palatsiin sijottaa Clemenceaun rintakuvan, joilaista kunnianosotusta ei vielä koskaan ole tullut kenenkään osalle. Väestön riemumielin tervehtiminä etenevät ranskalaiset sotilaat saksalaisten jättämille alueille.

Englannin sisäiset olot.

Lordi Cecil varoittaa liiasta innostuksesta.

Birmingham, 14. XI. (SVT) Yliopistossa pitämässä puheessaan on lordi Robert Cecil puhunut m. m. kansainliitosta: Me olemme ottaneet osa sotaan, ensiksi tehdäksemme tyhjäksi preussiläisen militarismin yrityksen kehota maailman valtaksi, toiseksi tehdäksemme sellaisen yrityksen mahdottomaksi vast isuudessakin. Keskusvaltojen täytyisi tosin tunnustaa häviönsä ja tulla vakuutetuiksi siitä, että Saksan kansa on uskonut vääriin jumaliin, mutta lienee epätietoista, voiko ympäryslliton tai jonkun toisen valtaryhmän herruus turvata maailmanrauhan. Maailmanherruus olisi vain kansainvälisen itsevaltiuden toinen nimi eikä se, vaikka kuinkakin hyvää tarkoittava, voisi olla sopusoinnussa sen vapauden kanssa, johon nähden kaikki muut valtiolliset edut ovat tympeitä ja tuntuvat nöyryyttäviltä. Ainoastaan kansainliitto voi turvata rauhan ja, jos, kuten muutamat henkilöt väittävät, tämä on unelma, on vaikeata olla heittäytymättä epätoivoon. — Sv. T.

Englannin puolueet.

Köpenhamina, 14. XI. (SVT) Erään „Nationaltidenden" Lontoonsähkösanoman mukaan ovat vapaamieliset ja unionistisopineet keskenään tänä vaiherikkaana aikana. Lloyd George on edelleenkin vapaakaupan kannattaja. — Sv. T.

Naisten vaalioikeus Englannissa.

Tukholma, marrask. 14 p. (R.) Englannin ylähuone on hyväksynyt lakiehdotuksen, jonka mukaan naisille myönnetään oikeus tulla valituiksi alahuoneen jäseniksi. — H. S.

Englannin työläisten vaatimuksia.

Tukholma, marrask. 14 p. (R.) Englannin työväenpuolue on ylimääräisessä konferenssissa lausunut kannattavansa sitä, että sotaakäypien maiden työläiset tulevat edustetuiksi rauhankongressissa ja että koko maailman käsittävä työläiskongressi kokoutuu samaan aikaan ja samassa paikassa kuin rauhankongressikin. — H. S.

Lontoo, marrask. 15 p:nä (ISUT) Lloyd George otti eilen vastaan työväenjärjestöjen edustajat keskustelua varten työväenjärjestöjen toiminnan mahdollisimman nopeasta uudelleen alkamisesta ilmottaen tällöin, että arvellaan sotilashallinnon oikeuden työpalkkain määrittelemiseen näiden voitavan lopettaa vasta aikaisintain 6 kuukauden kuluttua.

Ruohunta Ruotsissa.

Työläiskommuuni waatii m.m. tasavaltaista hallitusmuotoa.

Tukholma, marrask. 15 p. (ISUT) Tukholman työläiskommuunilla oli torstai-illan kansantalolla kokous. Huoneisto oli äärimmäin myöten täynnä. Kokouksessa ehdyssä päätöslauselmassa vaadittaan perustuslain täydellistä tarkastusta, naisten äänioikeutta, 40-asteisen kunnallisen äänioikeusjärjestelmän poistamista, 8-tuntista työpäivää ja tasavaltaista hallitusmuotoa, jos kansan enemmistön kansanäänestyksessä ilmenevä mielipide tähän suuntaan.

Varoituksia Ruotsin työväestölle.

Tukholma, marrask. 15 p:nä. (ISUT) Sosialidemokraattinen puoluehallinto ja maajärjestön edustajat ovat myöhään yöllä antaneet julistuksen, jossa varotetaan asiaankuulumattomilta tahoilta mahdollisesti saapuvista kehotuksista yleislakkoon tai muihin samallaisiin toimenpiteisiin. Jokainen vähemmistödiktatuuri, harjoitettakoon sitä minkä yhteiskuntaluokan nimessä tahansa, on mitä pontevimmin torjuttava. Julistus sisältää edelleen aikaisemmin julkaistut työväenluokan vaatimukset.

Saksan entinen kruunuprinssikin Hollannissa.

Kristiania, marrask. 15 pnä. (ISUT.) Rotterdamista ilmotetaan entisen kruunuprinssi Wilhelmin kulkeneen rajan yli neljän upseerin seurassa. Hänet pidätettiin Roermonden läheisyydessä sijaitsevassa Svalmenissa.

Keisari Karl.

Valtioneuvosto kehottaa keisaria siirtymään minne tahansa muualle mutta ei Wieniin.

Lontoo, marrask. 15 pnä. (ISUT.) Wienistä saapuneen tiedon mukaan on keisari Karl pyytänyt valtioneuvoston suostumusta saada asettua yksityishenkilönä asumaan Wieniin. Anomus on evätty sillä perusteella että siitä voi koitua vaaraa yleiselle levollisuudelle ja kehotettu ent. keisaria siirtymään minne tahansa muualle.

Norjan suurkäräjät.

Vaalien lopullinen tulos.

Kristiania, marrask. 14 p:nä. (ISUT) Uusien suurkäräjäin lopullinen kokoonpano on seuraava: 48 oikeistolaista ja vapaamielistä, 1 riippumaton, 3 maalaisliittolaista, 52 vasemmistolaista, 3 työläisdemokraattia ja 18 sosialistia. — Entistiin suurkäräjiin kuului 21 oikeistolaista ja vapaamielistä, 3 riippumatonta, 74 vasemmistolaista, 6 työläisdemokraattia ja 19 sosialistia. 3 uutta piiriä on tullut lisää.

Saksan nälkäsaarto.

Ruotsin sosialistien vastalause.

Berlini, marrask. 14 pnä. (ISUT.) Ruotsin sosialidemokraattien johtaja Branting on Saksan sosialidemokraattisen puolueen johdolle ilmottanut panneensa vastalauseen jatkuvaa nälkäsaartoa vastaan ja tekevänsä kaiken voitavansa saattaakseen muidenkin puolueettomain järjestöjen vastalauseet perille asianomaisiin paikkoihin sekä koettavansa päästä yhteyteen Englannin ja Ranskan sosialistien kanssa. Vastalause on annettu Hendersonin, Cachinin ja Vandenvelden tietoon.

Puola himoitsee Itä-Preussia.

Berlini, marrask. 16 p:nä. (ISUT) T. k. 15 päivän vastaisena yönä saapui puolalaisia upseereja autolla Poseniin vaatien kaupungin hallintoa ja komendanttia luovuttamaan kaupungin. Sanomalehdistö arvelee, että puolalaiset legionat jo lähipäivinä yrittävät samota Poseniin sekä vaatii ryhdyttäväksi tarmokkaisiin toimenpiteisiin heidän Itä-Preussiin tunkeutumisensa vastustamiseksi.

Belgian levottomuudet.

Brüsselin varusväki kapinassa?

Kristiania, marrask. 15 p:nä. (ISUT) Aftenposteille lennätetään Parisista, että Brüsselin saksalainen varusväki on noussut kapinaan ja murhannut upseerinsa.

Levottomuuksia Amsterdamissa.

Kristiania, marrask. 15 p:nä. (ISUT) Rotterdamista ilmotetaan, että Amsterdamissa on vakavia levottomuuksia. 400,000:een (?) nouseva kansanjoukko on lähtenyt kasarmia kohti ja vastaanotettu laukauksin. Kolme henkeä on saanut surmansa ja muutamia haavottunut. Useisiin Hollannin kaupunkeihin on perustettu porvarikaarteja. Armeija on perjantaista vähentynyt 100,000 mieheen.

Yhdysvallat ruokkimaan muuta maailmaa.

Washington, marrask. 15 pnä. (ISUT) Antamassaan kehotuksessa säästäväisyyteen on elintarvejärjestelyn johtaja Hoowell painostanut, että se on Yhdysvaltain velvollisuus häviitetyn Euroopan väestöä kohtaan. Pohjois-Amerikan on hankittava ainakin 60 % koko maailman viljatarpeesta. Yksistään Pohjois-Venäjällä on 40-miljoonainen väestö miltei aivan ilman elintarpeita talven varalle ja miljoonia muita ihmisiä Euroopassa odottaa niinkään apua Yhdysvalloilta. Yhdysvaltain ja Länsi-Intian on kyettävä ulosviemään ainakin 20 miljoonaa tonnia viljaa, normaaliviennin ennen sotaa tehdessä vain 6 miljoonaa tonnia. — Hoowell tulee piakkoin matkustamaan Euroopaan lähemmin selvittäkseen Euroopan viljantarpeen yleisasemaa.

Suurtapahtumat Saksassa.

Keisari Wilhelm.

Kruununprinssi.

Uuden hallituksen johtaja Ebert.

Sisäinen tilanne Saksassa.

Armeijan demobilisoiminen.

Tärkeitä neuvotteluja.

Köln, 13. 11. (SVT) Kölnin työläis- ja sotilasneuvoston edustajat, jotka eilen palasivat suuresta päämajasta, selittivät: Hindenburg katsoo velvollisuudekseen pysyä paikoillaan kunnes sotajoukko on saatettu kotimaahan. Tiedusteltaessa, miksi on arvellaan vihollisen miehittävän Reinin linnoitukset, on armeijan ylijohto varmasti vakuuttanut, että siihen on vielä aikaa vähintään 31 päivää. Armeijan ylijohto ja Saksan kruununprinssi ovat puhelimitse hankkineet tietoja kotimaan tapahtumista ja Kölnin varusväen hajautumisesta. Kölnin tapahtumien johdosta tehdään suuressa päämajassa laajakantoisia päätöksiä ja suuren päämajan omasta aloitteesta muodostetaan heti etappiin ja rintamalle sotamiesneuvosto pitäen kölniläistä sotilasneuvostoa esikuvana. Siten vältetään ennenkuulumaton katastroofi. — WTB.

Köln, 10. 11. (SVT) Työ- ja sotamiesneuvosto ilmoittaa: pääsotamarski von Hindenburg ja päämajotusmestari von Gröner ovat antaneet pyytää Kölnin työ- ja sotamiesneuvostoa viipymättä lähettämään valtuuskunnan päämajaan tärkeisiin neuvotteluihin. Varhain maanantai-aamuna matkustivat seuraavat työ- ja sotamiesneuvoston jäsenet: Fuchsius, Schulte ja Sollmann. — WTB.

Tilanne Berlinissä.

Rauha palautuu.

Berlin, marrask. 13 p:nä (V.) Rauha on Berlinissä palautettu miltei kaikkialla. Vallankumouksen uhrien lukumäärää ei vielä tiedetä; varmaa on kuitenkin, ettei niiden joukossa ole yhtään suomalaista. Kaatuneet haudataan yhteishautaan „Maaliskuussa kaatuneiden hautausmaalla“ Friedrichshainissa. — H. S.

Lontoo, marrask. 15 p:nä (ISUT) Berlinissä on suhteellisen rauhallista. Ilmotetaan maltillisten enemmistösosialistien olevan asioiden johdossa.

Pörssi avattu jälleen.

Berlini, marrask. 16 p:nä. (ISUT) Berlinin pörssi avattiin jälleen t. k. 15 p:nä. Kurssit noteerataan kuten tähänkin saakka. Kielto julkaista kurssilistoja on kumottu. Saadun tiedon mukaan on pörssitoimisto alkanut jälleen myös Frankfurt am Mainissa.

Vastavallankumouksen uhka.

Maanomistajaluokka ei kannata vallankumousta.

Berlin, marrask. 13 p:nä. (V.) »Die Welt am Montag«, joka puhjenneen lakon johdosta vasta tänään pääsi ilmestymään, viittaa uhkaavaan vastavallankumouksen vaaraan. Vallankumous on toistaiseksi keskittynyt suuriin kaupunkeihin, kun sitä vastoin suurtilanomistajat ja suurtalonpojat ovat asettuneet sen suhteen vihamieliselle kannalle. Molempien viimeksimainittujen ryhmäin on, jos omaisuuden takavarikointi välttämättömästi tulee toimitettavaksi, luovutettava melkoinen osa maastaan. Ne saanevat pikkutalonpojatkin puolelleen viittaamalla siihen, että myöhemmin tulee heidänkin vuoronsa. Vastavallankumous on vältettävissä vain siinä tapauksessa, että perustavan kansalliskokouksen vaalit pannaan mahdollisimman pian toimeen. — H. S.

Hannoverissa ammuttu ryöstäjiä.

Hannover, marrask. 15 p:nä. (ISUT) Bremenin kenttäoikeudessa ammuttiin 20 Bremenin n. s. lentävään divisionaan kuuluvaa sotilasta, jotka olivat ottaneet osaa lukuisiin täällä tapahtuneisiin ryöstöihin. He olivat eilen aamulla vallanneet Hannoverin rautatieaseman, josta käsin he alottivat kiivaan konekivääritulen ympäristöä kohti ja estivät useiksi tunneiksi täydellisesti rautatieliikenteen. Loput tähän divisionaan kuuluvat saatiin täällä kiinni. Työläis- ja sotamiesneuvoston ilmotuksen mukaan odottavat heidän tuomiotansa kenttäoikeudessa.

Saksan tapahtumat ranskalaisten arvostelemina.

Bern, 11. 11. (SVT) Ranskan koko porvarillinen sanomalehdistö ilmaisee pelkonsa bolshevikivaaran johdosta ja vaatii ryhdyttäväksi toimenpiteisiin sitä vastaan. „Matin“ kirjoittaa, että Saksan keisarikuntaa ei ole enää olemassa ja että meidän periaatteidemme mukaan tulee iloita militaristisen järjestelmän kukistumisen johdosta Saksassa, mutta että Ranskan velvollisuus on kuitenkin myötävaikuttaa järjestyksen ylläpitämiseksi naapurimaassa. „Petit Parisien“ antaa erittäin suuren merkityksen sille seikalle, että riippumattomat sosialistit ottavat osaa hallitukseen. Jos hallitus, jonka johdossa on Ebert, osoittautuu pysyväksi, voivat rauhankeskustelut estettä jatkua. Lehti julkaisee „Daily Mailin“ entisen Berlinin kirjeenvaihtajan lausunnon, joka on Ebertille erittäin edullinen. Tämä kirjoittaa, että Ebert on niinhyvin yksityis- kuin politiisessakin elämässä ollut aina maltillinen. Hän on toiminnan mies, mikä seikka eroittaa hänet teoreetikko Scheidemannista. Saksan köyhälistö on osunut vaalissaan oikeaan, uskoessaan vallan Ebertille. Edustaja Mistrat kirjoittaa „Humanitéssa“: Taantumuksellisemme tietävät, että vastuu on monenkaltainen, ja että niiden syyllisten ohella, jotka nyt sovittavat vihansa, on toisia, jotka ovat kanssasyyllisiä rikokseen, ja jotka nyt käyttävät hyväkseen porvarillisessa sanomalehdistössä ilmenevää bolshevikikauhua. Olisi mahdollista, että uusi sota voisi leimahtaa liekkiin aseleposopimuksen allekirjoittamisen jälkeen, nimittäin kansainvälisen vastavallankumouksen sota vapautuksen tielle astunutta kansaa vastaan. Kuitenkin tulisivat ne, jotka ryhtyisivät sellaisen seikkailun etunenään, kokemaan monta yllätystä. Ei voida enää vedota kansallispuolustuksen välttämättömyyteen, koska kapitalistisen puolustuksen välttämättömyys ei enää voi vetää joukkoja mukaansa. Cachin kirjoittaa „Humanitéssa“: Tämä sota poikkeaa kaikista aikaisemmista. Ne kansat, jotka tähän asti ovat vertansa vuodattaneet, ovat huomanneet, mihin tähän asti vallinnut valesivistys on johtanut. Sen tähden ei tule kummastella, jos ne vast'edes johtavat itse itseänsä. — WTB.

Porvarillisten suhtautuminen tapahtumiin.

Berlini, marrask. 14 p:nä. (ISUT) Tänään muodostettiin valmisteleva valtakunta porvarillisten yhdistysten perustamista varten. Valtakunnan puheenjohtaja on tohtori Riesser. Valtakunta lähettänyt päätöksen: Se ilmottaa tarkoituksenaan olevan porvarillisten tähdellisten yhdenmertaisuuden säilyttämisen sekä valtakunnan johdon lewollisuutta, järjestystä ja taloudellista elämää tarkoittavain pyrintöjen tukemisen. Se maalin perustavan kansalliskokouksen pikaista kokoontumista.

Kehoitus porvarillisille upseereille.

Berlin, marrask. 13 p. (V.) „Berliner Tageblat“ julkaisee porvarillisille upseereille kehoituksen näyttäytyä jälleen kadulla osoittaakseen, että melkoinen osa porvarillista upseeristoa on jo liittynyt vallankumoukseen. Tuollainen toimenpide olisi samalla omiaan oleellisesti lujittamaan yleisön luottamusta uuteen järjestykseen.

Punaista kaartia ei sallita.

Berlini, marrask. 14 p:nä. (ISUT) Yhtenäisesti tekemänsä päätöksen johdosta olla aina valmis uhraamaan henkensä ja mereniä vallankumouksen saavutusten turvaamiseksi ja jotkaisen tasavallan lujittamiseksi, on työläis- ja sotilasneuvoston toimeenpanevaa valiokunta päättänyt estää punaisen kaartin muodostamisen.

Baden julistettu tasavallaksi.

Karlsruhe, marrask. 15 p:nä. (ISUT) Badenin väliaikainen kansanhallitus ilmottaa, että suurherttua on luopunut hallitusvallan käytöstä ja koko valtiovalta on siirtynyt Badenin väliaikaiselle kansanhallitukselle, joka täten julistaa Badenin vapaaksi kansantasavallaksi. Lopullisen päätöksen valtiomuodosta tekee Badenin kansalliskokous, jonka vaali toimitetaan tamnik. 5 pnä 1919 ja joka kokoontuu 10 päivän kuluttua vaalien jälkeen. Vaalit toimitetaan yleisen, yhtäläisen, salaisen ja välittömän äänioikeuden mukaan suhteellisen vaalitavan perusteella ja äänioikeutettuja ovat kaikki miehet ja naiset, jotka ovat täyttäneet vähintäin 20 vuotta.

Preussin uuden hallituksen toimia.

Berlini, marrask. 14 p:nä. (ISUT) Preussin uusi hallitus on antanut julistuksen, jonka mukaan Preussin kruunufideikomissiomaisuus takavarikoidaan ja ajetaan Preussin valtioministeriön haltuun. Fideikomissiomaisuuden ulkopuolella oleva omaisuus, joka voidaan pitää kuninkaan ja kuninkaallisen perheen yksityisomaisuutena, ei kuulu tämän määräyksen piiriin.

Saksan perustuslakia säätävä kokous.

Porvarit pyrkivät yhteenliittymiseen.

Berlini, marrask. 15 p:nä. (ISUT) Joka taholta Saksaa saapuvat tiedot ilmottavat, että eri suuntiin pyrkivät porvarilliset pyrkivät lujaan yhteenliittymiseen voidakseen tulevaan perustuslakia säätävään kansalliskokoukseen astua suljetuin rivein. Hansa-liitto julistuksen johdosta on Berliniin perustettu vaalia valmisteleva valiokunta, ja keskusryhmän valtiopäiväjäsenet ovat kannattajiensa puoleen kääntyneet vetoomuksella, että Saksan kansa ei saa sietää minkäänlaista luokkadiktatuuria, vaan kaikilla saksalaisilla on oleva yhtä suuri osuus itsemääräämisoikeuteen.

Berlini, marrask. 16 p:nä. (ISUT) Riippumattomain sosialistein uusi äänenkannattaja Die Freiheit ilmottaa ensimäisessä t. k. 15 p:nä ilmestyneessä numerossaan, että sisäasiain valtakunnan virasto jo on ryhtynyt laatimaan vaalipiirien jakoehdotusta takiasäätävän kokouksen vaaleja varten.

Berlini marrask. 16 p:nä (ISUT) Kansanvaltuutettujen neuvoston jäsen Ebert on Vossische Zeitungin avustajalle lausunut m. m. seuraavaa:

Me olemme lujasti päättäneet kutsua perustavan kansalliskokouksen kokoon niin pian kuin mahdollista. Kaikki epäluulot, joita muutamilla porvarillisilla piireillä on tämän aikomuksemme suhteen, ovat täysin perusteettomat. Me olemme jo ryhtyneet ensimäisiin valmistuksiin ja aijomme varmasti tammikuussa päästä vaaleihin. On mahdotonta toimittaa näitä vaaleja ennenkuin liikkeellä olevat sotajoukot ovat palanneet kotimaahan. Ebert arveli, että rauhankongressi voitaisiin aikaa aivan heti riippumatta tämän perustavan kokouksen avaamisesta.

Valtakunnan virastot.

Eri virastojen päälliköt nimitetty.

Berlini, marrask. 15 p:nä. (ISUT) Kansanvaltuutettujen neuvoston päätöksen mukaan on valtakunnan virastot täytetty seuraavalla tavalla: ulkoasiain virasto: Solf, valtakunnan rahavirasto: Schiffe, valtakunnan talousvirasto: Müller, taloudellisen rauhankannalle asettamisen virasto: Köth, sotahuolto-osasto: Wurm, valtakunnan työvirasto: Bauer, sotaministeriö: Scheuch, valtakunnan merivirasto: von Mann, oikeusvirasto Krause, postivirasto: Rudlin. Edelleen kuuluvat valtakunnan virastoihin alivaltiosihteereinä: ulkoasiain virastoon David, sotahuoltovirastoon Smith, valtakunnan töiden virastoon Giesberg, ja valtiosihteereitten apulaisina: ulkoasiainvirastoon Karl Kautsky, valtakunnan rahastoon Edvard Bernstein, talousvirastoon Erdmann, taloudellisen rauhan kannalle asettamisen valtakunnan virastoon Buchner ja Schumann, valtakunnan töiden virastoon Noska ja Vogtherr sekä valtakunnan oikeusvirastoon Wolm.

Ent. keisari ja kruunuprinssi Englannissa.

Lontoo, marrask. 15 pnä. (ISUT) Vahvistetaan, että Saksan entinen kruunuprinssi on saapunut Englantiin keisarin kanssa. Eräs saksalainen ilmailijaupseeri on saattanut turvaan kruunuprinssin vanhimman pojan.

Saksan pankit.

Berlini, marrask. 15 p:nä. (ISUT). Hallitus on ilmoittanut, että valtakunnan hallitus ei aio takavarikoida pankkien eikä säästöpankkien saatavia rahassa, pankkiosotuksissa eikä arvopapereissa tai muita avonaisia tai suljetuita varastoja.

Norjaakin uhkaa hallituspula.

Kristiania, marrask. 15 p:nä. (ISUT) Norjan suurkäräjäin vaalien johdosta vaatii yleinen mielipide ministeristön uudesti muodostamista ja uuden pääministerin asettamista vastoin hallituksen äänenkannattajan viittauksia, että entinen ministeristö voisi jäädä paikalleen.

Yhdysvaltain kauppalaivasto.

Washington, marrask. 15 pnä. (ISUT) Merenkulkuviraston on kaikille asiamiehilleen Yhdysvalloissa antanut määräyksen kiireellisesti ryhtyä hankkimaan miehistöä kauppalaivastoa varten. Rakenteella olevaa suurta kauppalaivastoa varten tarvitaan tuhansittain miehiä. Parailaan on rakenteilla 724 alusta, vastaten yhteensä 3,5 milj. tonnia. Alukset on yli 400 teräs- ja betonilaivoja, loput puualuksia. Yksityiselle laivanrakennukselle jätetään tilaisuus vain puulaivojen valmistamiseen, kun taas teräslaivain rakennus jää edelleenkin merenkulkuviraston yksinomaiseen huostaan. Milvauxissa on parailaan telakassa 3 suurta teräsalusta, jotka ovat alkuna Milvauxin kehittymiselle laivanrakennuksen suurkeskukseksi.

Muistopatsas Wilsonille.

Lontoo, marrask. 15 p:nä (ISUT) Englantilais-amerikalainen yhdistys on päättänyt pystyttää muistopatsaan presidentti Wilsonille.

Tsekko-slovakit.

Tasavallan ensimäinen presidentti.

Washington, marrask. 15 pnä. (ISUT) Professori Massaryk, joka on valittu tshekkiläis-slovakilaisen tasavallan ensimäiseksi presidentiksi, on neuvotelluttaan liittolaisten kongressin kanssa Parisissa viipymättä lähtenyt matkalle Pragiin.

Venäjän bolshevikihallitus sovinnon tiellä?

Lontoosta ilmoitetaan, että Englannin ulkoministeri Balfour on lausunut vastatessaan allahuoneessa erääseen väliky symykseen saaneensa tietää, että Venäjän nykyinen hallitus on taipuvainen luovuttamaan paikkansa puolueettomalle hallitukselle ja neuvottelemaan liittolaisvaltojen kanssa. — Hels. S.

Lentolinja Lontoo—Pariisi.

Lontoo, marrask. 15 pnä. (ISUT) Aivan piakkoin alkaa lentokone-matkailijaliikenne Lontoon ja Parisin välillä. Matka kestää 2½ tuntia ja maksu on 15 guineata.

Sasonov vakuuttaa ententen kukistavan bolshevismin.

Jekaterinodarista ilmoitetaan, että siellä pidetyssä vapaaehtoisen armeijan kokouksessa on ensimmäisenä esiintynyt diplomaattisten asiain johdossa oleva Venäjän ent. ulkoasainministeri Sasonov.

Keskustelussa sanomalehtien edustajain kanssa on Sasonov ilmoittanut, että häneille saapuneiden tietojen mukaan tulevat liittoutuneet, joilla nykyään on vapaat kädet, varmasti antamaan apuaan bolshevikien kukistamisessa Venäjältä.

Bolshevikien tuki ja turva.

Lättiläiset tarkka-ampujat.

Ehtimiseen saa sanomalehdistä lukea lättiläisistä tarkkampujarykmenteistä, joilla nykyään on tärkeä tehtävä Venäjällä, ne kun ovat bolshevikien pretoriaanijoukkoina, heidän henkivartiostonaan ja tukenaan.

Lättiläiset tarkkampujarykmentit, jotka alkujaan muodostettiin pataljoonikji, saivat alkunsa elokuussa 1915 valtakunnan duuman lättiläisen edustajan J. Goldmannin toimesta, joka koko sotavajan ajan oli kiihkeänä sakjalaisten vihaajana. Sillaista Venäjän sotajoukkojen ylipäällikkää, suuriruhtinas Nikolai Nikolajewitshia ottelutti aluksi suostua erikoisen lättiläisten tarkkaampujain joukon muodostamiseen — hän muisteli kai lättiläisten kapinaa 1915, — lopuksi lopuksi Goldmannin duumassa pitämien, sakjalaisvihaa uhkuvien puheiden vaikutuksesta ja Goldmann sekä muut lättiläiset isänmaanystävät julkaisivat silloin kehoituksia, jotka herättivät innokasta vastakaikua lättiläisissä ja johtivat pian muutamien lättiläisten pataljoonien muodostamiseen.

Näiden pataljoonien tehtävänä oli puolustaa kotiseutuaan, Itämeren maakuntia. Sitä varten siirrettiin lättiläiset upseerit ja sotamiehet eri joukko-osastoista, joissa he palvelivat, lättiläisiin pataljoonaan niiden henkijoukoksi. Vapaehtoisia tulvaili niin paljon, että pataljoonat ennen pitkää olivat laajennettavat rykmenteiksi, joiden lukumäärä lopulta kohosi kahdeksaksi. Tämän tulvan jälkeen johtuvan ei ainoastaan lättiläisten joukkojen parennusta muonituksesta ja vaatetuksesta — lättiläiset olivat näet kouneet uiella sotaja kilpailua kuplia ylläkäisensä varustamiseksi — vaan myöskin valtiollisista syistä. Lättiläiset toivoivat nimittäin sodan päättyvän Saksan kukistumiseen ja silloin tahtoivat he lähdä jeltvät liit lättiläisten sakkien kanssa ja karkottaa heidät Liivin- ja Kuurinmaalta sitten tehtäkseen jo kauan kyteneet toiveensa. Waikka lättiläiset edustajat ja sanomalehdet eivät lakanneetkaan yhä vakuuttamasta lojaalisuuttaan Venäjää kohtaan, tiedettiin kuitenkin, että lättiläisten toiveiden lopullisena päämääränä oli „brihwa Latwija", itsenäinen Lättinmaa. Tämän päämäärän saavuttamiseksi olivat „strelkneeks" (ampujat) taipeen.

Eikä lättiläiset ampujat vain ulkonaisesti edukseen evanneet puhtaasti venäläisistä, hyvin alhaisella sivistyksellä olevista joukoista Riian rintamalla. He olivat hyvin harjoitettuja, hyvään kuriin tottuneita ja warsin urhoollisia. Taistelussa Riian seuduilla usea lättiläiset rykmentit kunnostautuivat erinomaisesti ja menettivät näin paljon wäkeä, että olivat aivan uusittavat. Wanha kantaväestö kotosi kokonaan, ja sijaan tulleet olivat enemmäkseen hyvin epäluottavia oloilta, laiskuvia ja yhjänlaisia.

Lyhyesti sanoen lättiläiset tarkkampujat ovat bolshevistit. Venäjällä poliikeusasemassa. Niinpä on heidän tehtävänään vojan wartiotimen Wiron ja Liivinmaan kohdalla ja he pitävät myöskin huolen neuvostohallituksen käskyjen täytäntöönpanosta menettelen siinä säälimättömällä kovuudella ja harjoitaen hurjaa wäkivaltaisuutta.

Kaikista tästä ovat he Venäjällä hyvin vihattuja. Kun bolshevikimalta kerran kukistuu, perin harvat heistä wältänevät hyvin ansaitun rangaistuksen heidän kiduttamaista ja waatmansa Venäjän kansan kahdelta. Sen he itsekin hyvin tietävät ja pakottavat sen wuoksi koko Venäjällä wielä tavattavia lättiläisiä yhtymään heidän joukoihinsa wahvistaakseen woimiansa ja woidakseen wastustaa heitä ehdottomasti uhkaavan tuhoa.

Eri aloilta.

Kedelmälajiemme kotimaat.

Jo wuosituhansia ennen Kristusta famosi karawaaneja sen aikuisista suurista kulttuurikeskuksista Etu-Aasiasta, Suusasta, Babylonista ja Niniwestä, Iranin je Turanin halki Tashkent- ja Pamirsolain kautta Itä-Turkestaniin, josta saatiin rexritkiwiä. Siellä joutuivat he kosketuksiin pohjois-Kiinasta samoissa asioissa saapuneiden serien kanssa, joiden wälityksellä Etu-Aasian kauppiaat tutustuivat erinäisiin lännessä asuwille kansoille outoihin pohjoiskiinalaisen hedelmäinwiljelyksen tuotteisiin — suloisiin wirkistäwiin hedelmiin, joita palaawat karawaanit toiwat Etu-Aasian puutarhureille, — jotka pian oppiwat wiljelemään uusia hedelmälajeja.

Etu-Aasiasta kulkeutuivat hedelmät Wälimerta kaikkiin suuntiin risteilewäin foiniikkialaisten mukana Kreikkaan, Italiaan, Espanjaan, etelä-Ranskaan ja muualle Europaan niin kauas kuin ilmastosuhteet sallivat.

Hedelmistä, joista saamme kiittää ikiwanhaa keskiaasialaista karawaaniyhteyttä Kiinaan, on ensi sijassa huomattawa persikka. Nimitys persikka, joka johtuu kreikkalais-latinalaisesta persica-sanasta, ei saa johtaa meitä harhaan tämän hedelmän kotimaan suhteen. Wälimerenkansat ja niiden mukana pohjoiseuropalaiset antoivat hedelmälle tämän nimen siitä syystä, että se tuli Europaan Persiasta. Suuri kaswitieteilijä Decandolle on kuitenkin osoittanut, että persialaiset ja muut Etu-Aasian kansat wuorostaan ovat saaneet persikan Kiinasta, koska se on siellä kotimainen ja ollut wiljelty ammoisista ajoista. Muinaisuudessa oli persikka aiwan tuntematon kaikissa länsimaisia eiwätkä sanskriittilais-arjalaiset, jotka walloittiwat Intian, myöskään tietäneet tästä hedelmästä mitään. Niinpä on se siis tuotu Etu-Aasiaan, mistä se sittemmin lewisi länteen päin sinä aikana, mikä kului sanskriittilais-arjalaisten Intiaan waellussta siihen aikaan, jolloin kreikkalaiset ja persialaiset joutuivat kosketuksiin keskenään. Persikan ihanilla, punertawilla kukilla ehkä jo koristettiin Semiramiksen riippuwia puutarhoja Niiniwessä.

Ensimäinen kreikkalainen kirjailija, joka mainitsee persikan, oli Theotrastus (332 e. Kr.). Hän sanoo sitä kuitenkin persialaisekji puuksi. Italiaan tuli se wasta kristityllä ajalla. On sen wuoksi luultawaa, että persikka totutettiin Etu-Aasian ilmastoon neljännellä wuosisadalla ennen Kristusta.

Samoinkuin persikka, on myöskin aprikoosi waeltanut pohjois-Kiinasta Etu-Aasian kautta Europaan. Italiaan saapui aprikoosi Rooman tasawallan aikana. Todennäköisesti owat muutamat muutkin meidän maanosassamme wiljellyt hedelmät kulkeutuneet pohjois-Kiinasta Etu-Aasian kautta etelä-Europaan, lewiten sieltä edelleen pohjois-Europaan ja sittemmin Uuteen maailmaan Atlannin takana.

Oikeusasioita.

Räätälityöntekijä lähetyksen murha.

Syyllinen pidätetty.

Kaupungin ehtivä poliisi on pidättänyt Poristo koloisin olevan wenhoitaja Yrjö Barelon epäluotettaisuus - täällä syys. 22 päivää wasten yöllä räätälityönjätyen liikkeessä tapahtuneessa salaperäisessä murhaan, jonka kautta räätälityöntekijä M. K. Jälkeen menetti henkensä. P. Kieltää kaiken osallisuudensa murhaan, mutta sitovat todistukset häntä wastaan lieneet olomassa.

Urjalan välikäräjillä

t. k. 13 p:nä tuomittiin Aarne Sthä Urjalan pitäjän Maitun kylästä, tekemästään markaudesta agr. T. Nybergin huoltaan Menosten kylässä, 2 wuodeksi kuritushuoneeseen. Tuomittu passitettiin Turun läänintuomiokaan.

AAMULEHTI suosittaa ilmoittajiaan!

Kauppatietoja.

Rahakurssi.

Suomen Pankki, marrask. 16 p:nä 1918.

	Myyntikurssi. Mk	Ostokurssi Mk
Pietari a v	—:—	—:—
Lontoo a v	39 50	—:—
3 kk.	—:—	—:—
Pariisi a v	152 50	—:—
3 kk.	—:—	—:—
Saksa a v	115:—	—:—
3 kk.	—:—	—:—
Amsterdam a v	346 —	—:—
Basel	168:—	—:—
Wien	63:50	—:—
Tukholma a v	232:—	—:—
Kristiania a v	227:—	—:—
Kööpenhamina a v	222:—	—:—

Kokouksia

Kauppias Heikki Vihtori Saarisen

konkurssipesän velkojat ja velallinen kutsutaan täten saapumaan K. O. Laitisen & Viljo Sainion asianajotoimistossa Tampereen kaupungissa 3 päivänä joulukuuta 1918 kello 1 päivällä pidettävään kokoukseen, jossa paitsi muita mahdollisesti esille tulevia asioita, päätetään niiden tarjousten hyväksymisestä tai hylkäämisestä, joita samana päivänä pidettävässä huutokaupassa on tehty velallisen tavaravarastosta. Samalla huomautetaan että poissaolevat velkojat saavat tyytyä läsnäolevien päätöksiin.

Tampereella, 14 p:nä marrask. 1918

Viljo Sainio. Kaarlo Salmela.
toimitsijamiehet. 22667

Huutokauppoja

T. S. 8 s. 2 k. 40 mm.

Huutokauppa.

toimitetaan Pika-ajuri J. A. Stenholmin kuoleman jälkeen torstaina t.k. 21 p. klo 10 epp. Vellamonkatu 13, jossa myydään 1 pika-ajurinreki, 2 riitaa, 2:det työrattaat, sekä uudet pyörät, kumirenkaita, hevosvaljaita, miehen pitovaatteita sekä bissaminnahkaturkki, y. m. y. m. Huudot ovat heti maksettavat.

V. Rantikainen,
toimitusmies.
22911

Vapaaehtoisella Huutokaupalla,

joka toimitetaan Lempäälässä (Moision pysäkin luona) Kolkkisen talossa Lauantaina 23 p. marrask. klo 10 ap. myydään hyviä lypsylehmiä ynnä kaikenlaista taloustavaraa, mm. Ompelukone, 2 polkupyörää, remurautaa ym. Huudot paikalla maksettavat.

Lempäälä 15. 11. 18.
22864 **V. O. Sarin.**

Tilan ja irtaimiston huutokauppa,

joka pidetään tk. 23 p. klo 10 ap. Juupajoella, 3 km. Lylyn asem., kauniilla paikalla järven rannalla, Pirttikankaalla, jolloin myydään Pirttijärvi-niminen lohkotila, alait. 56 ta., joko kokonaisena eli 3 palstassa. Sanotulla tilalla löytyy irtainta: hevonen, 2 lypsävää lehmää sekä rattaita y.m. Maksuym. ehdoista paikalla.

Lylyssä 15. 11. 18.
22822 **Fr. Kauppi.**

TS. 17, 23/11 ti. 120 mm.

Julkisella huutokaupalla,

joka toimitetaan K. O. Laitisen & Viljo Sainion asianajotoimistossa Tampereen kaupungissa tiistaina 3 päivänä joulukuuta 1918 kello ½ 1 päivällä, myydään kauppias Heikki Vihtori Saarisen konkurssipesälle kuuluva etupäässä vaatetustavaraa käsittävä varasto joko yhdessä tai vähittäin.

Tehdyt tarjoukset alistetaan ei ainoastaan huutokaupan päätyttyä toimitettavan velkojainkokouksen vaan myös Kauppa- ja Teollisuuskomisionin hyväksyttäväksi, mutta ovat velkojain kokouksen hyväksymät tarjoukset heti ostajia sitovat siinä tapauksessa että myös Komisionin hyväksyminen saadaan. Samalla ilmoitetaan että tavaravarasto on nähtävissä velallisen myymälässä Tampereen kangashallissa 2 ja 3 päivinä sanottua joulukuuta klo 10—12 päivällä sekä että allekirjoittaneet toimitsijamiehet antavat lähempiä tietoja asiasta.

Samalla tarjotaan myötäviksi kaksi Keskinäisen Henkivakuutusyhtiö Suomen velallisen hengelle antamaa vakuutuskirjaa, määriltään toinen 5000 ja toinen 6000 markkaa.

Tampereella, 14 p:nä marrask. 1918.

Viljo Sainio. Kaarlo Salmela.
22668

Huutokauppa.

Maanantaina t. k. 18 pnä klo 10 ap. Puutarhakatu 33 myydään huutokaupalla poismuuton takia topattu salin kalusto, vaatekaappi, kirjoituspöytä, tuolettipiironki, lavoaari marmorisiivulla sänkyjä, pöytiä, valokuvauskone 9×12 joukko lautoja, 20 lit. malmipata, leivinuunin suuraami, niinimattoja, laivasekstantti, kassakone, joukko käytetyitä vaatteita ym. sekalaista irtaimistoa.

22791

Julkisella pukkohuutokaupalla,

joka keskiviikkona kuluvan marraskuun 27 päivänä klo 2 ip. toimitetaan Tampereen huutokauppakamarissa Laukontori 10, myydään, ellei suoritusta tai muuta laillista estettä väliin tule, 1 piano, 4 Tampereen Kiviteollisuus Osakeyhtiön 200 markan nimellisarvoista osaketta, 1 ompelukone ja Hämeen Työväen Säästöpankin Tampereen Työväenyhdistykselle antama vastakirja N:o 30 Smk. 42330 markalle 85 pennille, mitkä ovat irtisanotut maksettavaksi huhtikuun 26 päivänä 1919, josta sekä että huudot ovat heti maksettavat täten ilmoitetaan.

Tampereen ensimäisen Kaupunginvoudin virkahuoneessa marrask. 16 p. 1918.

22762 **Arthur Bergroth.**

Myytävänä

Vähän käytetty Ompelukone myytävänä K. V. Helmisellä Osmonk. 7. 22909

TURKIT myydään, sopivat pikaajurille. Kalliokatu 8. Rinne. 22847

Pöytä myydään halvalla. Stenroos. Ilmarinkatu 1. 22863

Pitronki myytävänä Satamak. 15. 22891 Hellén.

Myytävänä oviverhot ja tuoleja

Satamakatu 16, si-äänkäynti kadun puolelta. Tavataan varmemmin ½ 6 jälkeen. 22910

Ulsteri

nahkavuorilla, sopiva 17 vuotiaalle työlle, **uusi nahkakaulus** (boa) ja **käytettyjä naisen villaleninkiä.**

Läntinen Puistokatu 38, ensimäinen porras, toinen kerros. 22907

Seinä- ja pöytäpuhelin, Kuninkaank. 14, Sihvonen. 22917

Hyvä pito lehmä

myydään, Pispala, ent. konstaapeli Ahola talossa 111. 22912

Miehen uusi palttoo

keilo ja karvalakki (porilainen) Tunturikatu 4, Lahti. 22844

Musta palttoo, sopii keskikokoiselle miehelle, Läntinenkatu 15.
22892 W. Majanen.

Myytävänä kaksi **naisten takkia** Läntatienk. 14 porras D.
22880 J. A. Gissler.

Kauranryynit ja lampaanlihaa

vaihdetaan kahvin ja sok. tai myydenimmän tarj., vast. tlk. merk.
22876 »Hyvää 15.»

Kylpyamme

Rautatienkatu 15. **Saarela.**
22836

Vähän käytetty **talvipalttoo** myytävänä keskikokoiselle miehelle. **Rautamäki** Kaivokatu 7. 22853

Hyvä musta puku

heikolle miehelle Kaivokatu 36 toinen rap. oik. 22905

Käytetyt miesten kengät ja saappaat N:o 43 myydään tahi vaihdetaan hyviin saappaisiin N:o 42. J. Hagman, Särkänkatu 14. 22882

TS. 17 mm. jt.

Hyvät Pianinoja

sekä amerikkalaisia urkuharmooneja halvalla Rautatienk. N:o 2.
22919 **K. Küster.** Puhel. 1396.

Hyvä opetettava 1½ vuotias

Tamma

J. Valkama Viljakkala, Karhe.
22845

Käytä Talouskahvia N:o 1

sillä se on käytännössä edullisinta.

Tukuttain myy

K. F. Mattsson.
22852 Tampere

Myydään hyvässä kunnossa olevat

Veivimankelit

pöytineen. Lähemmin

Itä-Hämeen Asioimis- ja Kiinteimistötoimisto.
22925 Läntinenk. 27. Puh. 1769.

Kumipyöräiset ja kuurilla varustetut, hyvät nelipyöräiset

AJONEUVOT

myytävänä. Nähtävänä **Pyynikin Trikootehtaalla** Pyynikillä. 22936

Maatiloja

rata-osalla Tampere—Pori—Orivesi ja Turku. Myydään irtaimistoineen. Hinnat 40,000: — ja 1,100,000: — välillä.

Kaupunkitaloja. Useita Liiketaloja ym. mailla.

Lähemmin **T. Häyrinen.**
Kuninkaankatu 40. Tampere.

Miesten pukukangas

Vastaus t. l. k. merk.
»Tummansininen».

Myytävänä

Valkoinen uusi iso naisen Buva, Rantauuni, Rautasänky, Valokuvauskone ja tulenkestävjä Tiliä Mariankatu 7.
22878 Hj. Rautamura.

Myydään 4 uutta tuolia, pyyhenaula, pukkisänky käytetty, 2 lasia 130×40. Mustaniahdenk. 2. Heikkilä.
22861

Kaksi kaunista, toisella vuodella olevaa

Varsaa

kantakirjavanhemmista, myytävänä

Palon tilalla,
os. Säynäjärven pysäkki.
22932

Kirjoja myytävänä, noin 300 kpl. suomal. ja vieraskielisiä, uudempia ja vanhempia, uskonnollisia, romaaneja, kertomuksia, koulu- ja sanakirjoja. Luettelo löytyy. Myöskin kitara, teekeittiö, vanhanaik. kelvoll. punnituslaite y.m. pitkä pöytä, lamppu öljynensä, kynteliä jalkonensa, seinäkello.
22865 **S. Hiltunen,** Papink. 11.

Sähkö-piano

Voi soittaa myös käsin. Sopiva Eläviinkuviin, Ravintoloihin, Kahviloihin y.m. myydään edullisesti, jos kauppa pian päätetään. Lähemmin

A. Adams,
Siltasaarenk. 8-10. Puh. 117 27.
22838

Käytetty polkupyörän lyhty ja kudotut villaset miehen kalsongit myydään Tammelanpuistok. 1 Fagerström.
22916

Kaunis kristallikruunu ja herrain 16 kar. kultakello sekä Bayard brovninki kal. 7,65 on myytävänä talossa n:o 1 Särkänkadun varrella. 22935

Poismuuton takia myydään melkein uusi, kaunis, valk. maalattu makuuhuon. kalusto, sekä pieni, siisti keittiönkalusto. Läh. Läntinenk. 19, 2:nen kerros oikealle. 22862

Rautapeltiä 2×1060×2120 mm.
Insinööritoimisto
Alb. af Forselles Oy.
Helsinki. Mikonk. 11. P. 4102.
22836

1 lasten talvipalttoo
plyysikangasta, 1 valkonen lammasnahkanen talvilakki, 1 kesäsaketti 6—7 vuotiaalle tytölle. Näht. sunnunt. 8—2. Särkänk. 18, puodissa.

Hyvä rotulammas. Vast. t. l. kontt. «Lammas 300». 22897

Imukaasumoottori
puuhiiliä varten 18—20 hv. sähkömalli myydään. W. Taubert
Sähkö- ja Konetoimisto
22481 Rautatienk. 24. Puh. 719.

Erilaatuisia
Käärepapereita
myy
Emil Salminen.
Konttori Aleksanterinkatu 26.
Puhelin 1116.

Ajoneuvojen tarvitsijat
tilatkaa ajoissa
Rekenne
Suomen tunnetuimpien ajokalutehtaitten varastosta
Laukontori 12.

Rattaita rauta- ja gummipyörillä myös saapunut varastoon. 22678

Sähködynamoita
8, 20 ja 100 lampulle myydään.
W. Taubert, Sähkö- ja Konetoimisto, Rautatienk. 24. Puhelin 719.
22480

Varma käyntinen Trillinki tarpeineen sekä uusi Nagaika-revolveri myytävänä Rautatienk. 7 ovi 2. 22740

Paljon kysyttyä
Liisterii
saapunut
Oskar Lahtiselle Kaivokatu 33.
22636

!! Vaihdetaan kaupunkitaloja maatiloihin heti. !!

Huviloita
rataosalla T:re-Turku, lähellä asemaa, kauniilla paikalla joen varrella, käsittää 10 tulisijaa sekä ulkohuoneita riittävästi, puutarha y.m. Hinta 26.000:—. Huviloita aina saatavana 5.000:— à 65.000:—. Lähemmin J. Petäjä, Puutarhakatu 6, matkailijakoti Sampo.
22767

TALO hyvässä kunnossa Tampereen esikaupungista. Vastaus t.l. kontt.
22448 TALO.

Halutaan ostaa

Asunto-osake tahi pieni asunto, esik. noin 2—3:lla tulisis. Vast hintailm. y. m. selit. t. l. k. nim.
22883 Pieni asunto.

Pika-ajurin reki. Vastaus hinnasta y.m. t. l. k. nim. Reki. 22874

Viihtoja ostetaan. Lähemmin H. Lahtinen, Pispala. Rajaportti.
22850

Ostan paloöljyä, voita tai mitä vaan. Vast. t. l. k. nim. „Paloöljyä".
22899

LIIMAA
pienemmissäkin erin ostetaan. Verkatehtaankatu 14.
22913 *Raf. Haarla.*

Käytetty, hyvässä kunnossa oleva rukki halutaan ostaa. Vast. tlk. merk. »Rukki», 22918

Halutaan ostaa uusi tai vähän käytetty
Kirjoituspöytä.
Mieluummin lukullisilla laatikoilla ja Billnäs'in mallia. Tarj. teht.
Itä-Hämeen Asioimis- ja Kiinteimistötoimisto
Läntinenk. 27. Puh. 1769.
22924

TS. 1 s. 38 mm.
OSTAN
kaikenlaisia vaatteita, ompelukoneita, seinäkelloja, huonekaluja y. m. hyvään hintaan
Talouskauppa
Satakunnankatu 8.
22689 K. V. Lehto.

Huom.! Hyviä **englantilaisia puku- ja leninkikankaita.** Hyviä **kotimaisia pukukankaita.** Hyviä mustia **huopahattuja.** Naisten takkeja, pukuja y. m. Miesten paitoja, kauluksia, kaulahuiveja y.m. y.m.

Kenkiä. Sukkia.

K. V. Lehdon jälk.
Pinninkatu 30. Puhelin 553.

T.S. 17, 19, 21, 24, 26, 28/11 tj., 50 ksmm.
Huomatkaa!
Ruoveden Sahayhtiön
halkoja
Priima kuivia koivu, havu, seka ja valinko halkoja myy
Aarne Niemi
22022 Tammelank. n:o 3. Puh. 1463.

Halvin, käytännöllisin ja helppohoitoisin valaistusväline on
Tärpättilamppu.
Myydään sekä suoraan kuluttajille että **tukuttain jälleenmyyjille.**
Myöskin
Karbidilamppuja ja Karbidia
saatavissa.
AATRA TAMPERE
Puhel. 370 ja 1380.
22694

5 kpl. 1—4 hv., hyvässä kunnossa olevia
Kiertovirtamoottoria
215 volt. jännityksellä, ostetaan. Tarjoukset hintailmoituksineen jätettävä 22697
O.Y. Lokomo A.B:lle.

Vanhoja kelloja
ostetaan
22781 Tammelank. 4. Kelloliike.

Vuokralle tarjotaan

Nuorimies saa asunnon toisen toverina nyt heti Puutarhak. 31.
22879 T. V. Tuominen.

Kamari ja keittiö
eri sisäänkäytävällä vuokrataan heti. Lähemmin puhelimella 1384, 11—3.
22872

Vapaan asunnon huvilassani Alatahmelassa (Pispa N:o 254) saapi pienoinen, siivo työläisperhe muutamia vähäisiä taloonmiehen tehtäviä vastaan. Lähem. G. A. Westersträhle. 22859

Kaksi kamaria ja keittiö vuokrataan heti.
22763 Viinikka Nekalantie 23.

Kalustettu tai kalustamaton huone vuokrattavana nuorille miehille. Nyt heti. Pohjoinenrantakatu 33. 1 rap. oik. 22875

Kalustettu huone, Talouskoululaisille Kuninkaank. 15. K. K. Mäkinen.
22887

Talouskoululainen saa asunnon Vellamonk. 13 Stenholm. 22886

Vuokralle otetaan

Lämmin **makasiini** vastausta pyydetään jättämään t.l. kontt. maanantaina nimim. «Makasiini.» 22854

Haluttaan vuokrata
2 eli 1 kamari ja keittiö
heti. Vastaus Väinö Vesivalo.
22927 Orivesi puh. 69.

1 p:stä jouluk. **kalustettu kamari,** vastaus 2 päivän aikana t. l. k. nimim. Kauppamatkustaja.

Haluttaan vuokrata
Kalustettu huone
sähkövalolla Pispalassa tai muualla Lielahden selluloosatehtaan läheisyydessä. Vastaus tlk. nimim.
22764 »Rakennusteknikko».

TAMPEREEN PAPERITEOS O.Y.
Puhelimet: Konttori . . 1474, Kirjakauppa 1848 — Tampere — Tehdas ja konttori Läntinenkatu 27. Kirjakauppa: Kuninkaankatu ja Satakunnankulm.

KIRJAPAINO suorittaa kaikkia kirjapainoalaan kuuluvia töitä.
KIRJANSITOMO valmistaa tilikirjoja, muistikirjoja, blokkeja sekä kaikkia sitomoalaan kuuluvia töitä.
KIRJEKUORI- ja PAHVIRASIATEHDAS valmistaa kaikenkokoisia kirjekuoria, **palkkapusseja,** kaikenkokoisia pahvirasioita y. m.
KUSTANNUSLIIKE valmisaa varastoon virsikirjoja, Katekismuksia, Aapisia y. m.
VIIVAUSLAITOS suorittaa tili-, vihko- y. m. paperien viivausta.
KIRJAKAUPPA, (ent. A. V. Tiihosen Kirjakauppa) myy tukuttain ja vähittäin: Paperia ja paperiteoksia, Koulutarpeita, Kirjoja y. m.

Huolellinen työ! Kohtuulliset hinnat!
21746
TAMPEREEN PAPERITEOS O.Y.

Lapsenhoitaja
hyvin perehtynyt pienen lapsen hoitoon, saa paikan Rautatienk. 14.
22890 OLIN.

Vakavaluontoinen Tyttö
joka osaa tehdä housuja ja liiviä, saa paikan J. M. LEHTISELLÄ Karkussa. 22842

Sekatyömiehiä
otetaan työhön valtion juurikasvien kuivauslaitoksen uutisrakennuksella Hankkian myllyn lähellä
22895

Palvelijatar, lapsia suosiva ja jonkunverran ruuanlaittoon perehtynyt, saa paikan joulukuun 1 pstä. Nuoremmatkin voivat tulla kysymykseen. Vastaus t. l. kontt. merkillä »5-henkinen perhe».

Hevosmiehiä
otetaan soran ajoon Valtion Juurikasvien kuivauslaitoksen uutisrakennuksella Hankkijan myllyn lähellä. 22893

13-15 v. vanha poika saa oppilaan paikan. Tamp. Kivipaino Oy. Kuninkaankatu 17.

Palvelusta haluaa
Ruuan laittoon perehtynyt
tyttö
haluaa paikkaa mieluum. maalle. Vast. tämän kuun aj. tlk. nim. »M. S.».
22908

Emännöitsijäksi
maalle tai karjapalvelijaksi haluaa keski-ikäinen maalais nainen. Vast. t.l.k. nim. «Luotettava.« 22877

Sairaanhoitajatar haluaa paikkaa, vastaus ennen t.k. 25 p. t.l.k. nim. „Kurssin suorittanut."
22869

Keski-ikäinen naishenkilö
haluaa paikkaa yksityisen herran taloutta hoitamaan tai jotain muuta sopivaa tointa. Hyvät todistukset. Arv. vast. t.l. kontt. nim. «Pian vastaus».
22900

Toitunut kaikkiin taloustöihin
siisti tyttö haluaa yksinäisen herran taloutta hoitamaan. Vast. t. l. kontt.
22873 nimim. „Siisti."

Kadonnut

TS., TA. tj. 60 mm.
Poisjuossut.
Viime torstai-illan jälkeen katosi **ranskalainen verikoira** kotoaan Itäinenkatu 32.
Tuntomerkit: Pystyssä olevat suipot korvat. Rinnassa leveä valkea juova, joka kapenee kaulaan päin. Toisessa etukäpälässä valkoinen »sukka». Häntä hieman typistetty. Väri melkein musta kuitenkin vivahtaen hiukan mustanruskeaan. Jos joku on nähnyt tai talteenottanut koiran, jonka nimi on »Bull», pyydetään hyvää palkkiota vastaan ilmoittamaan os.:
Conrad Zetterblom
Itäinenkatu 32.

Pussi jossa oli kaikenlaista ruokatavaraa hukkui perjantai iltana. Sisälsi köyhän ihmisen koko varaston. Rehellistä löytäjää pyydetään ilmoittamaan Aamulehden konttoriin.

Löydetty
Tuuliajolla ollut
vene otettu kiinni.
Omistaja saa perää Ylöjärveltä Honkasalon kartanosta. 22855

Ilmoituksia

SOLKIA
15 ja 18 mm. y. m. suuruuksia myy ja valmistaa
Lauri Holmstén
Pori. Puh. 517. 22901

Arvoisat Naiset ja Herrat!
Otan vastaan kaikellaisia **turkistöitä,** uusia sekä vanhain korjausta. Muutamia herrain **talvilakkia** ja naisten **kauluksia** myytävänä sekä **kettumuhvi** ja **kaulus.** Hyvä työ ja monivuotinen ammattikokemus.
22894 Koskik. 11. Läh. Verkatehd. **V. Ruusunen,** Turkkuri.

Olisiko joku parempiosainen, joka ottaisi 3 v. vanhan tytön kasvatiksi. Vast. t. l. kontt. nim.
22846 Nuori äiti.

T.S. tj. 80 mm.
Metsänomistajille ja hakkuuoikeuden omistajille Ruovedellä
huomautetaan „toimenpiteistä metsänhävittämisen ehkäisemiseksi" annetun asetuksen noudattamiseksi, että jokaisen, joka hakkaa metsää muuten, kuin kotitarvetta varten, on siitä tehtävä kirjallinen ilmoitus kunnan metsälautakunnalle, johon kuuluvat: talolliset Paavo Mäki, Antto Honkala ja Herman Kivistö, sekä varajäseninä: talolliset Eetu Salonen, Aarne Selkee ja metsänvartija Kustaa Peltonen. Hakkausilmoituskaavakkeita on saatavana yllämainituilta henkilöiltä.
Ruovedellä marraskuun 12 p. 1918.
22837 **Kunnan metsälautakunta.**

Vanhoja
Lakkia, Muffia ja Kauluksia
korjataan hyvin ja huolellisesti
Haltu- ja Turkiksien korjausliikkeessä.
Satamakatu 13. Tyttökoulun vieressä.
22903

TS. tj. 40 mm.
Hierontakurssini yhteydessä avataan väliaikainen
Hieronta Polyklinikka
jossa varattomille annetaan **maksutonta hierontaa** ja hierontaneuvoja **klo 12—1 päivällä.**
Tampereen Hierontalaitos.
22921 Kauppak. 15.

Ruokala
avattu
Läntinenkatu 31.
Suositellaan yleisölle!
22493

Jalkineet korjataan nopeammin ja parhaiten Kaivok. 5. Kadulta käynti. Huom.! Uusia tehdään.
22843

T.S. tj. 70 mm.
Teiskon
kunnallisvaaliluettelot ovat tästä päivästä alkaen 14 vuorokauden ajan tarkastamista varten esille pantuna Vaalilautakunt. puheenjoht. luona. Puheenjohtajina ovat Länsiteiskon ää. al. Konsta Vesa, Velaatan ää. al. V. Järvenpää, Ukaan ää. al. Vilho Aunio. Pohtolan ää. al. K. Ala-Pärri ja Padustaip. ää. al. H. Haikka. Oikaisuvaatimukset ovat vaalilautakunnille jätettävät viimeistään t.k. 30 p. ennen klo 12 päivällä.
Teiskossa marrask. 15 p, 1918.
Kunnallislautak. puolesta:
22914 K. Sääksi.

Puuvat, muhvit
halvalla vanhat uusiksi laitetaan Pohjolank. 16. E. Reijonen. 22849

Muutamia ruokamiehiä
otetaan Pyynikin ristikatu 3.
22898 Rouva Jaakkolan luona.

Voikortti, joka on annettu Orivedellä Emma Niemelle, on hukkunut, joka täten kuoletetaan. Orivedellä 15. XI. 1918. Emma Niemi. Voikortti, joka on annettu Orivedellä Kristiina Mäkelälle on hukkunut ja joka täten kuoletetaan. Orivesi 15. XI. 1918.
22848 Kristiina Mäkelä.

Ompelija.
Paikkakunnalle tultuani olen alkanut harjoittaa ompeluliikettä naisille. Valmistetaan **puku- ja päällysvaatteita** y.m. Rohkenen suikeutua arv. naisten suosioon.
Siltakatu n:o 1. **Rva S. Pajula.**

Leningit, kapat ja lastenpuvut tehdään halvimmalla ompeluliikkeessä Saarikatu 2.

Halutaan vaihtaa paperosseja merk. Tilaus, Små Real ja Bosfor ruokatarpeisiin. Vast. t. l. kontt. merk.
22871 «Vaihtokauppa».

Palvelukseen otetaan

Taitavat sepät, viilurit ja sorvarit
saavat heti pysyväistä työtä
22610 OY. Sommers, af Hällström & Waldens'illa, Tampere.

Tarmokas
RAKENNUSMESTARI,
pieni perheinen koulun käynyt, monivuotisella kokemuksella maanviljelysrakennusten alalla, saa ppsyväisen paikan nyt heti. Palkkaedut rahassa että luonnossa, vapaa asunto, puut ja valo. Hakemukset todistusotteineen ja palkkavaatimuksineen lähetettävät osoitt.: *Birger Ahlström, Kangasala, Vääksyn kartano.*
22735

Kunnolliset
Hevosmiehet
ja
Sekatyömiehet
sekä taitavat
Puutyömiehet
saavat pitkäaikaista urakkatyötä. Ilmoittauduttava tehtaallamme.
22696 O.Y. Lokomo A.B.

Saunottajan apulainen
saa paikan heti Niemikatu 16. 22870

Saunottaja saa paikan ja vihtoja ostetaan samassa paikassa. Pinninkatu 10. 22885

Jalkinetyöntekijät saavat heti työtä Viinikankatu 36. Nurminen. 22881

Aluepäällikön
toimi
Mouhijärvellä
on sotilassivistystä omaavien henkilöiden haettavana 10 päivän kuluessa. Palkkana valtion määräämä palkka.
Mouhijärvi, 15 p:nä marraskuuta 1918.
Suojeluskunnan Esikunta.
22686

Koneasiamiehiä
haluamme jokaiseen teollisuus laitokseen. Hakijan tulee itse olla vakinaisessa työssä jossakin teollisuuslaitoksessa. Hyvä sivuansio taataan. Lähemmin
O.y. Vanamo, Salo.
22180

Lasihiomo ja Peilitehdas
KOSKI
Läntinenkatu n:o 16. — Tampere.
Valmistaa peilejä kaikensuuruisia omasta ja teettäjän lasista ja vanhat peilit uudestaan hopeoitaan.
Liikehuoneustojen lasitiskiä ja näyteikkunahyllyiä kaikkia mallia ja suuruuksia tilaajan mittojen ja piirustusten mukaan.
Huonekalustoihin messinki- ja kuparipuitteisiin kehystettyjä ja ilman hiottuja laseja.
Työ hyvää . . Hinnat kohtuulliset.
Kunnioittaen:
Peilitehdas KOSKI.

Ruuma annetaan puhtaana pidettäväksi vuosi kaupalla. Hyvät juoksurattaat myytävänä samassa paikassa. Makasiinikatu 12, talonomistaja. 22851

Vuoden vanha poika annetaan kasvatiksi hyv. kotiin tai hoidett. maksua vastaan. Vast. tlk. nim.
22860 »Maalaiskotiin».

Suositan Parturiliikkeitäni
arvoisan yleisön huomioon
Viinikankatu 21, sekä **Viinikankadun ja Rongankadun kulmatalossa n:o 22** sekä **Sonkkakatu 3.**
Kunnioittaen:
Mimmi Lepistö. 22575

Junien kulku.

Junat lähtevät:

Pohjoiseen:
Klo 12,05 y. postijuna Waasaan, Torniooon ja Jywäskylään.
Klo 5,50 a. sekajuna Jywäskylään.
Klo 11,15 ap. sekajuna Oriwedelle.
Klo 2,08 ip. postijuna Waasaan, Torniooon ja Jywäskylään.
Klo 5,12 ip. sekajuna Wilppulaan.

Etelään:
Klo 5,46 a. postijuna Helsinkiin ja Wiipuriin.
Klo 8,10 a. postijuna Turkuun ja Helsinkiin.
Klo 11,08 ap. matkustajajuna Turkuun.
Klo 3,06 ip. postijuna Helsinkiin.
Klo 6,16 i. postijuna Helsinkiin ja Wiipuriin.

Länteen:
Klo 11,20 ap. sekajuna Tyrwääseen.
Klo 2,50 ip. postijuna Poriin ja Raumalle.
Klo 5,23 ip. sekajuna Tyrwääseen.

Junat saapuvat:

Pohjoisesta:
Klo 5,14 a. postijuna Waasasta, Torniosta ja Jywäskylästä.
Klo 8,40 a. sekajuna Wilppulasta.
Klo 2,38 ip. postijuna Waasasta, Torniosta ja Jywäskylästä.
Klo 5,48 ip. sekajuna Oriwedeltä.
Klo 11,15 i. sekajuna Jywäskylästä.

Etelästä:
Klo 7,47 a. sekajuna Toijalasta.
Klo 10,36 ap. matkustajajuna Wiipurista.
Klo 1,40 ip. postijuna Helsingistä. ja Turusta
Klo 8,32 i. postijuna Helsingistä, Turusta ja Wiipurista.
Klo 11,31 y. postijuna Helsingistä ja Wiipurista.

Lännestä:
Klo 7,48 a. sekajuna Tyrwäästä (kulusja 1/5—31/5).
Klo 5,55 ip. postijuna Porista ja Raumalta.
Klo 11,05 y. sekajuna Tyrwäästä.

Tampere, 1918.
Tamp. Kirjapaino-Osakeyhtiö.